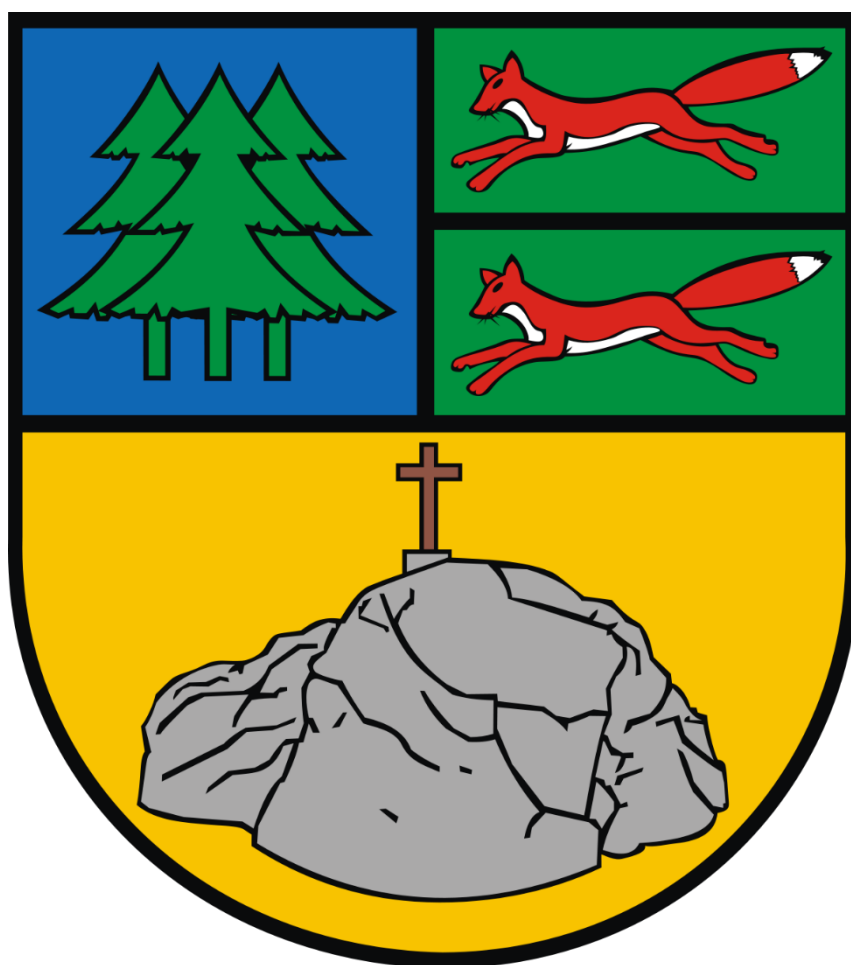

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
NA LATA 2023 - 2027**

Gmina Tychowo

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	4
ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	7
CHARAKTERYSTYKA GMINY	16
Informacje ogólne	16
Struktura demograficzna mieszkańców	17
Infrastruktura społeczno- techniczna	20
Oświata	20
Opieka Zdrowotna	23
Bezpieczeństwo	26
Kultura	31
Sport i rekreacja	36
Turystyka.....	39
Rynek pracy	41
Gospodarka.....	42
DIAGNOZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY TYCHOWO	44
Problemy w obszarze pomocy społecznej.....	47
Bezrobocie	53
Bezdomność.....	55
Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych	56
Alkoholizm	56
Narkomania	62
Uzależnienia behawioralne	64
Problemy osób starszych, niepełnosprawność i długotrwała choroba	67
Ubóstwo	74
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.....	76
Przemoc w rodzinie	78
Problemy w środowisku szkolnym	87
Używanie substancji psychoaktywnych.....	87

Przemoc rówieśnicza	94
Cyberprzemoc.....	96
ANALIZA MOCNYCH ORAZ SŁABYCH STRON, SZANS I ZAGROŻEŃ	98
CELE STRATEGICZNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	108
MISJA ROZWOJU POLITYKI SPOŁECZNEJ GMINY	129
ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII	130
ANALIZA RYZYKA	131
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	134
MONITORING I EWALUACJA STRATEGII.....	135
ZMIANY W STRATEGII.....	136
PROGRAMY I PROJEKTY	136
WNIOSKI I PODSUMOWANIE	137
SPIS TABEL	138
SPIS RYSUNKÓW	139
SPIS WYKRESÓW	139
Spis publikacji.....	141
Źródła internetowe.....	142

WSTĘP

Obowiązek opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika bezpośrednio z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268, 2270, z 2022 r. poz. 1, 66 ze zm.). Art. 17 ust. 1 pkt 1 tejże ustawy jednoznacznie wskazuje, iż do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy m.in.: „opracowanie i realizacja gminnej Strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Ponadto art. 16b ust. 2 w/w ustawy wskazuje elementy, jakie powinna zawierać strategia, tj.:

- diagnozę sytuacji społecznej,
- prognozę zmian w zakresie objętym strategią,
- cele strategiczne projektowanych zmian,
- kierunki niezbędnych działań,
- sposób realizacji Strategii oraz jej ramy finansowe,
- wskaźniki realizacji działań.

Jak zostało wspomniane powyżej, na treść i realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ma wpływ ustawa o pomocy społecznej, ale także m.in.:

- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowywaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119, 2469, z 2022 r. poz. 24, 218, 1700);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050, z 2021 r. poz. 2469, z 2022 r. poz. 763, 764, 1700, 1812, 1855);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249);
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2022 r. poz. 690, 830, 1079, 1383, 1561, 1812);
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573, 1981, z 2022 r. poz. 558, 1700, 1812.);
- Ustawa z dnia 24 lutego 2022 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu

osób niepełnosprawnych oraz ustawy o podatku od wydobycia niektórych kopalin (Dz. U. z 2022 r. poz. 558);

- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1327, 1265, 1812).

Celem poniższej Strategii Rozwiązania Problemów Społecznych na lata 2023-2027 jest zdiagnozowanie kwestii społecznej, wyznaczenie celów strategicznych, operacyjnych i działań, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować skutki negatywnych zjawisk występujących na terenie Gminy Tychowo. Dokument stanowi podstawę do realizacji działań rozwojowych w obszarze pomocy społecznej, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej w na terenie Gminy Tychowo przeprowadzona na potrzeby opracowania strategii, została oparta na badaniu tzw. źródeł zastanych, danych pozyskanych z instytucji oraz danych pozyskanych w wyniku ankiety do diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych, przeprowadzonej od czerwca do października 2022 roku. W badaniach ankietowych wzięło 82 mieszkańców z terenu Gminy Tychowo, 11 pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, 11 nauczycieli uczniów oraz 70 rodziców uczniów. Ponadto w badaniach wzięło udział 107 uczniów szkół podstawowych (w tym 36 uczniów klas piątych i szóstych oraz 71 uczniów klas siódmych i ósmych).

Prezentowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tychowo na lata 2023 - 2027 składa się z trzech zasadniczych części:

Część diagnostyczna zawiera analizę sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie Gminy Tychowo wraz z rozpoznaniem negatywnych zjawisk występujących na terenie gminy. Część ta została oparta na analizie źródeł zastanych, danych z instytucji oraz danych pozyskanych w wyniku diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych. Ponadto w ramach analizy SWOT zidentyfikowano mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia.

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej Gminy Tychowo na najbliższe lata. Są one ujęte w formie celów strategicznych, celów operacyjnych oraz działań.

Część wdrożeniowa obejmuje kwestie finansowe oraz instytucjonalne związane z realizacją założeń strategicznych, a także monitoring i ewaluację działań realizowanych w ramach Strategii.

ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tychowo na lata 2023-2027 zgodna jest z innymi dokumentami strategicznymi i programowymi opracowanymi na szczeblu europejskim, krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Są to między innymi dokumenty takie jak:

- **Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development)**

Agenda została przyjęta przez 193 państwa członkowskie Organizacji Narodów Zjednoczonych podczas Zgromadzenia Ogólnego ONZ w Nowym Jorku we wrześniu 2015 r. Dokument wskazuje 17 celów oraz powiązanych z nimi 169 zadań, które oddają trzy wymiary zrównoważonego rozwoju – gospodarczy, społeczny i środowiskowy. Jest to program działań o bezprecedensowym zakresie i znaczeniu, definiujący model zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym. Zgodnie z Agendą 2030 współczesny wysiłek modernizacyjny powinien koncentrować się na wyeliminowaniu ubóstwa we wszystkich jego przejawach, przy równoczesnej realizacji szeregu celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych.¹

- **Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju**

Dokument określający główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju. Strategia powstawała w latach 2011-2012. Uwzględnia uwarunkowania wynikające ze zdarzeń i zmian w otoczeniu społecznym, politycznym i gospodarczym Polski w tym okresie. Opiera się również na diagnozie sytuacji wewnętrznej, przedstawionej w raporcie Polska 2030. Wyzwania rozwojowe z 2009 roku, w stosunku do diagnozy z lat 2008-2009

¹ Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju

uzupełnione zostały o elementy, które wiążą się z trwającym na świecie i w Europie kryzysem finansowym i spowolnieniem gospodarczym.

Głównym celem określonym w dokumencie jest poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce. Z diagnozy przedstawionej w 2009 r. wynika, że rozwój Polski powinien odbywać się w trzech obszarach strategicznych równocześnie.

Do każdego z obszarów przedstawiono również kierunki interwencji, czyli działań do podjęcia w perspektywie do 2030 r. służących osiągnięciu celu głównego Strategii.

I. Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki (modernizacja):

1.1 Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna

1.2 Polska Cyfrowa

1.3 Kapitał ludzki

1.4 Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko

II. Równoważenie potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzja):

2.1 Rozwój regionalny

2.2 Transport

III. Efektywność i sprawność państwa (efektywność)

3.1 Kapitał społeczny

3.2 Sprawne państwo²

▪ **Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030)**

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 roku, jest kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej.

² Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju

Głównym celem Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

Oczekiwanym efektem realizacji Strategii w perspektywie długookresowej dla obywateli będzie wzrost ich dochodów oraz poprawa jakości życia, rozumiana jako stworzenie przyjaznych warunków bytowych, przede wszystkim dla rodzin; zapewnienie odpowiedniej jakości edukacji i szkoleń, podwyższających kwalifikacje i kompetencje obywateli; wzrost zatrudnienia i lepsze jakościowo miejsca pracy; poprawa dostępu do infrastruktury; zapewnienie odpowiedniej opieki medycznej, poprawiającej zdrowotność obywateli; satysfakcjonującego stanu środowiska oraz poczucia bezpieczeństwa.

Najważniejsze efekty długookresowe dla gospodarki to przede wszystkim zmiana struktury PKB Polski w wyniku zwiększenia roli innowacji w jego tworzeniu. Przyczyni się to do szybszej konwergencji dochodów Polaków do poziomu średniej Unii Europejskiej. W sferze instytucjonalnej efektem realizacji Strategii będzie państwo bardziej przyjazne dla obywateli i przedsiębiorców, co będzie przejawiało się w poprawie jakości funkcjonowania jego organów i poszczególnych instytucji służących rozwojowi. W sferze społecznej efekty realizacji Strategii to ograniczenie wykluczenia społecznego i ubóstwa oraz wszelkiego rodzaju nierówności społecznych, a także budowa silnego kapitału społecznego i zwiększenie jego roli w rozwoju.³

▪ **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030**

Dokument stanowi odpowiedź na wyzwania, jakie stoją przed Polską, w zakresie lepszego wykorzystania potencjału ludzkiego i zapewnienia spójności społecznej. Do wyzwań tych należy uczynienie z Polski bardziej atrakcyjnego miejsca do życia, rozwijania wiedzy i podejmowania pracy, a w konsekwencji lokowania

³ Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030)

inwestycji oraz tworzenie większej liczby trwałych miejsc pracy. Rozwój kapitału ludzkiego i spójności społecznej przyczynia się do pełniejszego wykorzystania zasobów pracy oraz wsparcia wzrostu konkurencyjności gospodarki.

Celem głównym strategii jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce. Strategia wyznacza cztery cele szczegółowe do realizacji, których osiągnięcie powinno przyczynić się do rozwiązania najważniejszych problemów, których doświadcza polska gospodarka i polskie społeczeństwo, tj. niedostatecznych kompetencji, niewystarczającej opieki zdrowotnej, problemów demograficznych oraz ubóstwa.

Cel 1: Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych.

Cel 2: Poprawa zdrowia obywateli oraz systemu opieki zdrowotnej.

Cel 3: Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy.

Cel 4: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.⁴

▪ **Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030**

Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego jest opracowaniem wyznaczającym kierunki, ale też kreślącym przestrzeń do działania. Jest dokumentem samorządu województwa, jednakże podmiotem programowania strategicznego jest regionalna wspólnota samorządowa, którą tworzą wszyscy mieszkańcy województwa.

Zaproponowany w Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego układ celów wynika z potrzeb rozwojowych i modernizacyjnych regionu oraz uwzględnia przedstawiony wyżej sposób myślenia o rozwoju regionalnym, nawiązujący do zasad polityki regionalnej.

⁴ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030

Cel strategiczny 1 – Otwarta Społeczność

- 1.1 Wzmocnienie potencjału demograficznego i funkcji rodziny
- 1.2 Włączenie społeczne i zapewnienie szans rozwojowych wszystkim mieszkańcom regionu
- 1.3 Rozwój wspólnotowości i tworzenie kapitału społecznego.

Cel strategiczny 2 – Dynamiczna gospodarka

- 2.1 Rozwój potencjału gospodarczego województwa w oparciu o inteligentne specjalizacje
- 2.2 Wzmocnienie gospodarki wykorzystującej naturalne potencjały regionu
- 2.3 Udoskonalenie strategicznego zarządzania rozwojem gospodarczym regionu

Cel strategiczny 3 – Sprawny samorząd

- 3.1 Rozwój głównych ośrodków miejskich
- 3.2 Rozwój obszarów poza aglomeracyjnych
- 3.3 Zapewnienie zintegrowanej i wydolnej infrastruktury
- 3.4 Zapewnienie wydajnych i efektywnych systemów usług publicznych
- 3.5 Wzmocnienie kompetencji dla zarządzania rozwojem

Cel strategiczny 4 – Partnerski region

- 4.1 Wzmocnienie pozycji regionu w Basenie Morza Bałtyckiego
- 4.2 Rozwój relacji z landami niemieckimi i aglomeracją berlińską
- 4.3 Wykorzystanie potencjału makroregionu Polski Zachodniej⁵

▪ Zachodniopomorski Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2018 – 2022

Zachodniopomorski Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2018-2022 jest dokumentem obejmującym problematykę sektora ekonomii społecznej jako ważnego elementu regionalnej polityki w zakresie zatrudnienia i integracji społecznej. Cele, działania i zadania Programu stanowią spójny i kompleksowy system działań rozwoju

⁵ Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030

sektora ekonomii społecznej w województwie zachodniopomorskim, który wynika z przyjętego, nadrzędnego celu kierunkowego, który zakłada stworzenie do 2022 roku na Pomorzu Zachodnim, stabilnego sektora ekonomii społecznej, realizującego cele polityk publicznych.

Cel 1. Wzrost społecznej aktywności wspólnot lokalnych

Działanie 1.1 Animowanie i wspieranie, we współpracy z organizacjami pozarządowymi, inicjatyw podejmowanych przez środowiska lokalne, które ukierunkowane są na wzmocnienie kapitału społecznego i spójności społecznej.

Cel 2. Wzrost udziału PES w rynku dóbr i usług

Działanie 2.1 Wsparcie przez OWES⁶ grup inicjatywnych i podniesienie kompetencji kadry PES.⁷

Działanie 2.2 Ułatwienie dostępu do instrumentów finansowych i zasobów infrastrukturalnych.

Cel 3. Wzrost udziału PES w tworzeniu i realizacji polityk publicznych, zwłaszcza wobec osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, mieszkańców terenów popegeerowskich i osób usamodzielnianych.

Działanie 3.1 Włączanie PES w tworzenie i realizację regionalnej i lokalnych polityk publicznych.

Działanie 3.2 Upowszechnianie wśród JST⁸ stosowania preferencyjnych zasad zlecenia usług społecznych użyteczności publicznej PES.

⁶ OWES- ośrodek wsparcia ekonomii społecznej

⁷ PES- podmioty ekonomii społecznej

⁸ JST – jednostki samorządu terytorialnego

Cel 4. Wzrost skuteczności systemu wsparcia ES

Działanie 4.1 Koordynacja przez samorząd województwa polityki w zakresie ES⁹ na poziomie regionalnym.

Działanie 4.2 Prowadzenie działań promocyjnych zwiększających rozpoznawalność PES w regionie.¹⁰

▪ Strategia Rozwoju Powiatu Białogardzkiego na lata 2016-2025

Strategia Rozwoju Powiatu Białogardzkiego na lata 2016-2025 jest głównym dokumentem samorządu powiatowego określającym obszary, cele i warunki interwencji polityki rozwoju w granicach kompetencji władz powiatu.

Przedstawione w Strategii cele są często kontynuacją przedsięwzięć już rozpoczętych, nierzadko zaś dotyczą nowych kierunków wynikających z oczekiwań mieszkańców, potrzeb rozwojowych poszczególnych JST, z uwzględnieniem uwarunkowań rozwoju poszczególnych gmin powiatu białogardzkiego oraz powiązań zewnętrznych i wewnętrznych czynników rozwoju.

Cel strategiczny 1. Aktywizacja rozwoju gospodarczego w powiecie

Cel strategiczny 2. Rozwój zatrudnienia i zamożności mieszkańców powiatu

Cel strategiczny 3. Poprawa warunków do rozwoju turystyki oraz promocji powiatu białogardzkiego

Cel strategiczny 4. Poprawa jakości infrastruktury technicznej i wzrost wykorzystania energii przyjaznej środowisku

Cel strategiczny 5. Dostosowanie opieki zdrowotnej do dynamiki długookresowych trendów demograficznych i epidemiologicznych

Cel strategiczny 6. Poprawa efektywności funkcjonowania systemu ochrony zdrowia.

Cel strategiczny 7. Promocja zdrowia i kształtowanie prozdrowotnych postaw mieszkańców powiatu białogardzkiego oraz zmniejszenie nierówności w zdrowiu

⁹ ES- ekonomia społeczna

¹⁰ Zachodniopomorski Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2018-2022

Cel strategiczny 8. Podnoszenie jakości kształcenia

Cel strategiczny 9. Wyrównywanie szans edukacyjnych

Cel strategiczny 10. Oferta edukacyjna dostosowana do współczesnego rynku pracy

Cel strategiczny 11. Środki finansowe z Unii Europejskiej podstawą unowocześnienia kształcenia ustawicznego oraz rozwoju szkolnictwa zawodowego powiatu białogardzkiego

Cel strategiczny 12. Rozwój sfery kultury i dziedzictwa kulturowego

Cel strategiczny 13. Wykorzystanie warunków do uprawiania sportu i rekreacji na terenie powiatu białogardzkiego

Cel strategiczny 14. Poprawa bezpieczeństwa na terenie powiatu białogardzkiego

Cel strategiczny 15. Ukierunkowanie działań pomocy społecznej i wsparcia rodziny na rzecz gospodarczej i społecznej samodzielności osób z niej korzystających

Cel strategiczny 16. Wzmocnienie systemu wspierania rodzin i osób w trudnych sytuacjach, form wzajemnej pomocy oraz rozwój społeczeństwa obywatelskiego poprzez partnerstwo lokalne.¹¹

▪ **Program Działań Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Białogardzkim na lata 2021-2027**

Program został opracowany na lata 2021-2027 z możliwością jego aktualizacji. Jednocześnie stanowi on kontynuację poprzedniego programu opracowanego na lata 2014 - 2020. U podstaw „Programu Działań Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Białogardzkim w latach 2021-2027, leży powszechne uznanie takich wartości jak:

- ✓ wszelkie działania na rzecz osób niepełnosprawnych powinny być podejmowane z poszanowaniem suwerenności jednostki i jej prawa do dokonywania samodzielnych wyborów życiowych;

¹¹ Strategia Rozwoju Powiatu Białogardzkiego na lata 2016-2025

- ✓ osoby niepełnosprawne mają prawo do uzyskania niezbędnej pomocy umożliwiającej wyrównanie zmniejszonych wskutek niepełnosprawności szans w korzystaniu z przysługujących im praw;
- ✓ osoby niepełnosprawne mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz do korzystania na zasadzie równości z praw i obowiązków ustanowionych dla ogółu obywateli, bez względu na rodzaj, przyczynę i stopień niepełnosprawności.

Program zakłada rozwiązywanie problemów społecznych oraz propaguje intensyfikację zainicjowanych działań adresowanych do niepełnosprawnych mieszkańców Powiatu Białogardzkiego poprzez umożliwienie im pełnoprawnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym.¹²

▪ **Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Białogardzkim na lata 2021-2023**

Celem głównym Powiatowego Programu jest rozbudowywanie i wspieranie istniejącego systemu pieczy zastępczej rodzinnej i instytucjonalnej, ze szczególnym uwzględnieniem pieczy rodzinnej oraz organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczających pieczę zastępczą.¹³

¹² Program Działań Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Białogardzkim na lata 2021-2027

¹³ Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Białogardzkim na lata 2021-2023

CHARAKTERYSTYKA GMINY

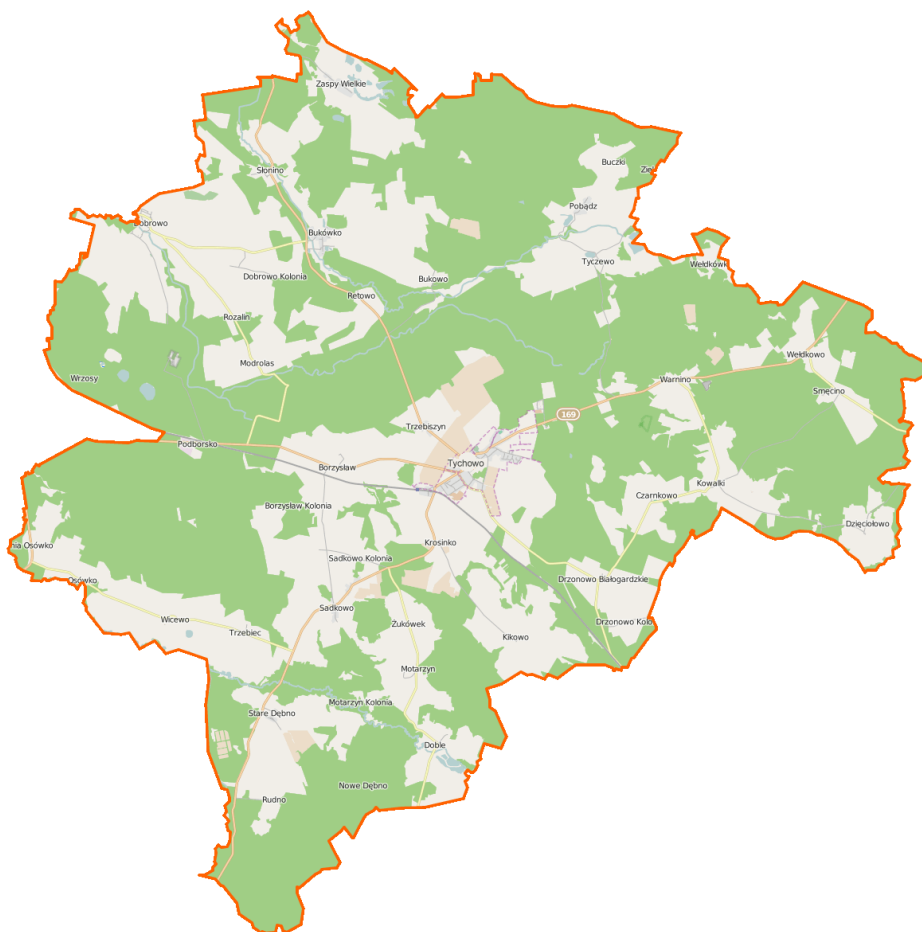
Informacje ogólne

Gmina Tychowo położona jest na Równinie Białogardzkiej, we wschodniej części województwa zachodniopomorskiego, w południowej części Powiatu Białogardzkiego, na przecięciu dróg krajowych: nr 167 prowadzącej w kierunku Koszalina, nr 169 na trasie Białogard - Bobolice, nr 170 w kierunku Połczyna Zdroju. Siedzibą organów Gminy jest Miasto Tychowo.

Powierzchnia gminy wynosi 350,45 km². Gmina Tychowo stanowi 41,5% powierzchni powiatu białogardzkiego.

Gmina dzieli się na następujące sołectwa, tj. jednostki pomocnicze Gminy: Borzysław, Bukówko, Czarnkowo, Dobrowo, Drzonowo Białogardzkie, Kikowo, Kowalki, Motarzyn, Pobądz, Modrolas, Sadkowo, Stare Dębno, Trzebiszyn, Tyczewo, Warnino, Wicewo, Zasy Wielkie, Smęcino, Bukowo, Słonino i Liśnica.

Rysunek 1. Zarys terytorialny Gminy Tychowo

Struktura demograficzna mieszkańców

Zgodnie z danymi GUS na dzień 31 grudnia 2021 r. Gmina Tychowo liczyła 6 673 mieszkańców; z czego 49,78% stanowią kobiety (3 322), a 50,22% mężczyźni (3 351). Współczynnik feminizacji dla Gminy Tychowo wynosi 99 (na 100 mężczyzn przypada 99 kobiet). Na przestrzeni lat 2018-2021 liczba mieszkańców zmalała o 1,80%.

Wykres 1. Podział mieszkańców ze względu na płeć- statystyki na rok 2021

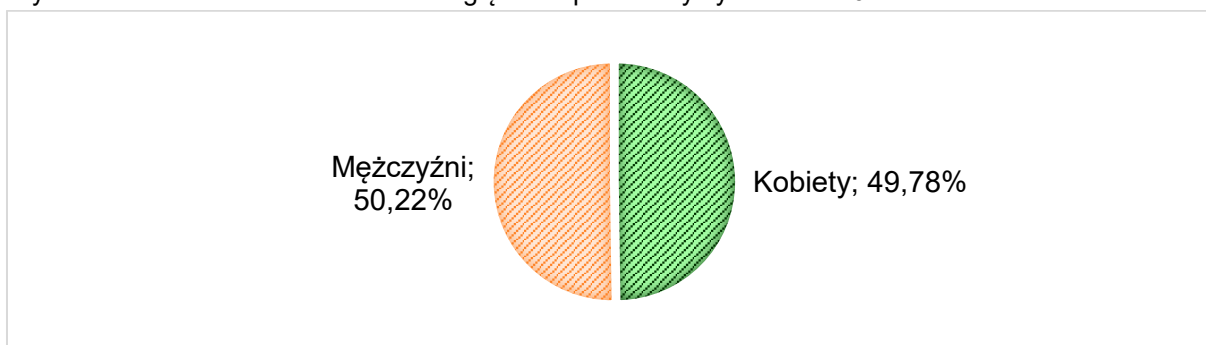

Tabela 1. Liczba mieszkańców Gminy Tychowo w latach 2018-2021

Liczba mieszkańców	
Ogółem; w tym:	
Rok 2018	6 795 osób
Rok 2019	6 731 osób
Rok 2020	6 718 osób
Rok 2021	6 673 osoby
Kobiety	
Rok 2018	3 392 kobiety
Rok 2019	3 369 kobiet
Rok 2020	3 359 kobiet
Rok 2021	3 322 kobiety
Mężczyźni	
Rok 2018	3 403 mężczyzn
Rok 2019	3 362 mężczyzn
Rok 2020	3 359 mężczyzn
Rok 2021	3 351 mężczyzn

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2021 roku w gminie zarejestrowano 86 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 104 wymeldowania, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi -18. W tym samym roku w gminie odnotowano 3 zameldowania z zagranicy oraz nie zarejestrowano żadnego wymeldowania za granicę, w związku z czym saldo migracji zagranicznych wynosi 3.

Gminę Tychowo cechuje ujemny przyrost naturalny, który na koniec 2021 roku wyniósł -47. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -7,01 na 1000 mieszkańców. Uściślając, w 2021 roku w gminie odnotowano 43 urodzenia dzieci, w tym 19 dziewczynek i 24 chłopców. W tym samym czasie doszło do 90 zgonów, co odpowiada 13,43 zgonom na 1000 mieszkańców. Na przestrzeni lat 2018-2021 utrzymuje się ujemny przyrost naturalny.

Przyrost naturalny ogółem:

- Rok 2018: -2;
- Rok 2019: -23;
- Rok 2020: -1;
- Rok 2021: -47.

Urodzenia żywe ogółem:

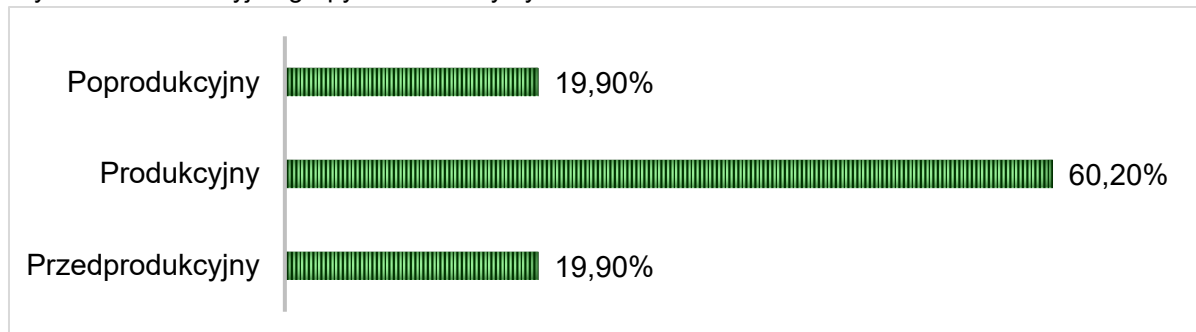
- Rok 2018: 76 osób;
- Rok 2019: 69 osób;
- Rok 2020: 77 osób;
- Rok 2021: 43 osoby.

Zgony ogółem:

- Rok 2018: 78 osób;
- Rok 2019: 92 osoby;
- Rok 2020: 78 osób;
- Rok 2021: 90 osób.

Dane statystyczne na koniec roku 2020 wskazują, że 60,20% mieszkańców z terenu Gminy Tychowo jest w wieku produkcyjnym, 19,90% w wieku przedprodukcyjnym, i tyle samo to osoby w wieku poprodukcyjnym.¹⁴

Wykres 2. Produkcyjne grupy wieku- statystyki na rok 2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

¹⁴ Bank Danych Lokalnych - dane dla Gminy Tychowo

Infrastruktura społeczno- techniczna

Oświata

Na terenie Gminy Tychowo funkcjonuje Gminne Przedszkole „Dębowa Chatka” oraz dwa oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych.

W 2020 roku 144 dzieci było objętych wychowaniem przedszkolnym. Na przestrzeni lat 2018-2020 zmalała liczba dzieci uczęszczających do placówek wychowania przedszkolnego. W 2018 roku na jedno miejsce w przedszkolu przypadało 1,63 dzieci, a co za tym idzie mieszkańcy mają relatywnie średni dostęp do infrastruktury przedszkolnej. Na terenie gminy od 2016 roku działa również Żłobek Gminny w Tychowie.

Tabela 2. Wychowanie przedszkolne w Gminie Tychowo

Wychowanie przedszkolne	
Oddziały	
Rok 2018	10 oddziałów
Rok 2019	9 oddziałów
Rok 2020	7 oddziałów
Liczba dzieci	
Rok 2018	207 dzieci w placówkach
Rok 2019	180 dzieci w placówkach
Rok 2020	144 dzieci w placówkach

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W Gminie Tychowo działają dwie szkoły podstawowe:

- Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza w Tychowie,
- Szkoła Podstawowa w Dobrowie.

W 2021 roku, w 31 oddziałach uczyło się 543 uczniów. Na jeden oddział w szkole podstawowej przypada 18 uczniów. Na przestrzeni lat 2017-2020 nastąpił wzrost liczby uczniów o 14,87%.

Tabela 3. Szkoły podstawowe na terenie Gminy Tychowo

Szkoły podstawowe na terenie Gminy Tychowo	
Liczba oddziałów w szkołach	
Rok 2018	29 oddziałów
Rok 2019	30 oddziałów
Rok 2020	31 oddziałów
Liczba uczniów w szkołach	
Rok 2018	538 uczniów
Rok 2019	547 uczniów
Rok 2020	618 uczniów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na terenie gminy funkcjonuje Liceum Ogólnokształcące (z internatem) w Tychowie.

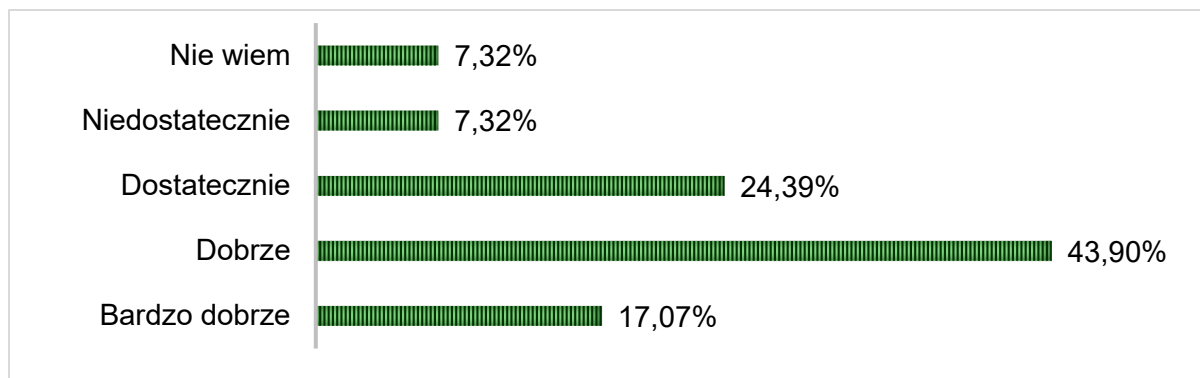
W ramach przygotowania dokumentu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przeprowadzono badanie ankietowe wśród 82 dorosłych mieszkańców Gminy Tychowo, w tym: 68 kobiet oraz 14 mężczyzn. Najliczniejszy przedział wiekowy stanowiły osoby w wieku 31-60 lat (63,41%). Najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem wyższym, a kolejno z średnim. Zdecydowana większość tj. 80,49% respondentów była aktywna zawodowo. Wśród badanych mieszkańców, najliczniejszą grupę stanowiły osoby reprezentujące trzyosobowe gospodarstwa domowe.

Gdy zapytano ich czy oferta opieki nad dziećmi do lat 3 w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców, 56,10% badanych udzieliło odpowiedzi twierdzącej, natomiast 31,71% miało przeciwne zdanie w tym temacie. Pozostałe 12,20% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

W przypadku oferty opieki przedszkolnej, 70,73% ankietowanych przyznało, że zaspokaja ona potrzeby mieszkańców, natomiast 19,51% wyraziło zdanie przeciwne. Pozostałe 9,76% respondentów nie wyraziło swojej opinii.

Ponadto, 43,90% mieszkańców oceniło na poziomie dobrym ofertę edukacyjną szkół w gminie. Kolejno 24,39% na poziomie dostatecznym, a 17,07% bardzo dobrym. Z kolei, 7,32% uznało, iż działania gminy w tym zakresie są niedostateczne i tyle samo nie wyraziło swojej opinii.

Wykres 3. Jak ocenia Pani/Pan ofertę edukacyjną szkół w gminie?

Z odpowiedzi ankietowanych mieszkańców wynika, iż największym problemem jest zbyt mała ilość miejsc w żłobku i przedszkolu. Jeden ankietowany zwrócił uwagę na konieczność poszerzenia oferty klas profilowanych w szkole ponadpodstawowej.

Opieka Zdrowotna

Na terenie gminy funkcjonują dwa Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej:

- Medjol II Marek Brzuchacz ul. Wolności 9 78-220 Tychowo;
- Eduard Szulc ZOZ „ED-MED” Ul. Bukowa 2 78-220 Tychowo.

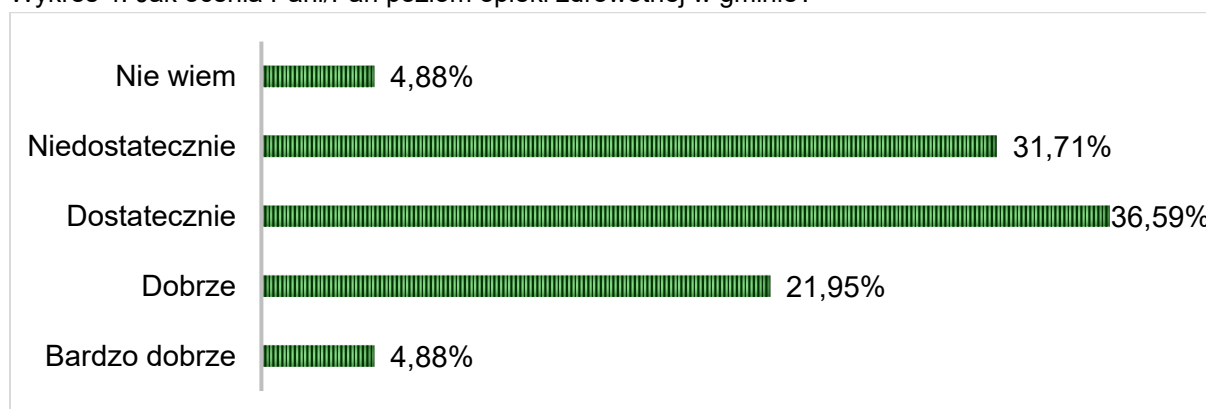
Na obszarze Gminy Tychowo działa jedna ogólnodostępna apteka. Na jedną aptekę przypada 6 673 osób, a co za tym idzie mieszkańcy mają relatywnie średni dostęp do leków.

Na terenie gminy działa jeden prywatny dentysta: Gabinet Stomatologiczny Joanna i Adam Maj.

W 2021 roku udzielono 30 301 porad w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej oraz 29 170 porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej.¹⁵

Idąc dalej, 36,59% mieszkańców, biorących udział w badaniu ankietowym oceniło na poziomie dostatecznym ofertę gminy w zakresie ochrony zdrowia. Kolejno 31,71% ankietowanych przyznało, że gmina jest niedostatecznie przygotowana w tym zakresie, natomiast 21,95% stwierdziło, że oferta usług medycznych jest dobra. Z kolei, 4,88% oceniło ją na poziomie bardzo dobrym i tyle samo nie wyraziło swojej opinii.

Wykres 4. Jak ocenia Pani/Pan poziom opieki zdrowotnej w gminie?

¹⁵ Bank Danych Lokalnych - dane dla Gminy Tychowo

Jak wynika z odpowiedzi badanych największym problemem jest utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów. Ankietowani zwrócili również uwagę na zasadność zatrudnienia stomatologa w ramach kontraktu z NFZ oraz zwiększenie czasu pracy jednej ogólnodostępnej apteki.

Przedstawione poniżej dane pochodzą z „ED-MED.” Eduard Szulc

Jak możemy zauważyć z każdym rokiem rośnie liczba osób przebywających pod opieką lekarzy POZ, jak również pod opieką pielęgniarek.

Liczba osób przebywających pod opieką lekarzy POZ oraz opieką pielęgniarek:

- Rok 2019: 1 700 osób;
- Rok 2020: 1 750 osób;
- Rok 2021: 1 870 osób.

Tabela 4. Programy profilaktyczne realizowane na terenie gminy w latach 2019-2021

Programy profilaktyczne realizowane w latach 2019-2021	
Rok 2019	<ul style="list-style-type: none"> ➤ profilaktyka chorób układu krążenia- liczba osób uczestniczących: 200 ➤ profilaktyka chorób układu oddechowego- liczba osób uczestniczących: 159 ➤ pakiet urologiczny- liczba osób uczestniczących: 70 ➤ badania profilaktyczne dzieci i młodzieży- liczba osób uczestniczących: 343
Rok 2020	<ul style="list-style-type: none"> ➤ profilaktyka chorób układu krążenia- liczba osób uczestniczących: 250 ➤ profilaktyka chorób układu oddechowego- liczba osób uczestniczących: 170 ➤ pakiet profilaktyczny chorób onkologicznych- liczba osób uczestniczących: 80 ➤ badania profilaktyczne dzieci i młodzieży- liczba osób uczestniczących: 349
Rok 2021	<ul style="list-style-type: none"> ➤ profilaktyka chorób układu krążenia- liczba osób uczestniczących: 260

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ profilaktyka chorób układu oddechowego- liczba osób uczestniczących: 180 ➤ pakiet profilaktyczny 40+- liczba osób uczestniczących: 125 ➤ badania profilaktyczne dzieci i młodzieży- liczba osób uczestniczących: 425
--	--

Tabela 5. Tendencje w funkcjonowaniu rodzin według „ED-MED”

Tendencje w funkcjonowaniu rodzin:	
Rok 2018	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zwiększenie liczby osób z nerwicami o 1 %, w tym z depresją, ➤ wzrost liczby osób uchylających się od szczepienia 2 przypadki.
Rok 2019	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Wzrost liczby uzależnień od alkoholu, środków odurzających i związane z ww. problemy psychiczne.
Rok 2020	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Wzrost liczby osób z nerwicami, ➤ Problemy finansowe i rodzinne spowodowane pandemią, brakiem zatrudnienia oraz wzrostem zachorowalności.

Bezpieczeństwo

Główne zadania w zakresie ochrony bezpieczeństwa mieszkańców oraz utrzymania porządku publicznego realizuje Posterunek Policji w Tychowie. Ponadto w 2021 roku na terenie gminy funkcjonowały 4 Ochotnicze Straże Pożarne: Tychowo, Kowalki, Sadkowo, Osówko.

W 2020 roku w Gminie Tychowo stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 95 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 14,04 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa zachodniopomorskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w Gminie Tychowo wynosi 75,00% i jest porównywalny do wskaźnika wykrywalności dla województwa zachodniopomorskiego oraz porównywalny do wskaźnika dla całej Polski.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców Gminy Tychowo najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 10,25 (wykrywalność 68%) oraz przeciwko mieniu - 6,24 (wykrywalność 51%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe - 1,62 (97%), o charakterze gospodarczym - 1,18 (91%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,34 (93%).¹⁶

¹⁶ Polska w liczbach - dane dla Gminy Tychowo

Z danych przedstawionych przez Policję wynika, iż najczęściej dochodzi do interwencji z powodu zakłócania porządku publicznego. W 2021 roku zatrzymano najwięcej osób do wytrzeźwienia.

Tabela 6. Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu.

Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu w roku:		
prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	Rok 2019	10 interwencji
	Rok 2020	7 interwencji
	Rok 2021	12 interwencji
prowadzenie pojazdów na drodze publicznej po spożyciu alkoholu	Rok 2019	6 interwencji
	Rok 2020	7 interwencji
	Rok 2021	7 interwencji
zakłócanie porządku publicznego	Rok 2019	43 interwencje
	Rok 2020	33 interwencje
	Rok 2021	37 interwencji
osoby zatrzymane do wytrzeźwienia ogółem	Rok 2019	15 interwencji
	Rok 2020	22 interwencje
	Rok 2021	35 interwencji

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Posterunku Policji w Tychowie

Najczęstszym przestępstwem na terenie Gminy Tychowo była kradzież mienia, ponadto na przestrzeni lat 2020-2021 możemy zaobserwować wzrost takich incydentów. Kolejnym najczęstszym przestępstwem było fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną i również w tym przypadku można zaobserwować wzrost takich sytuacji na przestrzeni ostatnich trzech lat.

Tabela 7. Przestępstwa na terenie Gminy Tychowo

Przestępstwa na terenie gminy		
kradzież z włamaniem	Rok 2019	5 przestępstw
	Rok 2020	2 przestępstwa
	Rok 2021	2 przestępstwa
fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	Rok 2019	3 przestępstwa
	Rok 2020	2 przestępstwa
	Rok 2021	7 przestępstw

pobicie	Rok 2019	-
	Rok 2020	2 przestępstwa
	Rok 2021	-
uszkodzenie mienia	Rok 2019	3 przestępstwa
	Rok 2020	1 przestępstwo
	Rok 2021	4 przestępstwa
kradzież pieniędzy wraz z dokumentami	Rok 2019	-
	Rok 2020	-
	Rok 2021	1 przestępstwo
kradzież mienia	Rok 2019	2 przestępstwa
	Rok 2020	4 przestępstwa
	Rok 2021	6 przestępstw
inne	Rok 2019	8 przestępstw
	Rok 2020	9 przestępstw
	Rok 2021	12 przestępstw

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Posterunku Policji w Tychowie

Artykuł KK Kwalifikacja prawna wszczętych / stwierdzonych / zakończonych:

Rok 2019 np.:

- znęcanie się nad rodziną 4 / 3 / 4
- groźba karalna 1 / 1 / 1
- uchylenie się od płacenia alimentów 7 / 4 / 9

Rok 2020 np.:

- znęcanie się nad rodziną 2 / 5 / 3
- groźba karalna 0 / 0 / 0
- uchylenie się od płacenia alimentów 9 / 1 / 8

Rok 2021 np.:

- znęcanie się nad rodziną 5 / 4 / 4
- groźba karalna 4 / 3 / 3
- uchylenie się od płacenia alimentów 8 / 7 / 5

Poniższe statystyki Policji wskazują, że ofiarami przemocy w rodzinie na terenie Gminy Tychowo są najczęściej kobiety, a mężczyźni jej sprawcami. Na przestrzeni lat 2019-2021 zmalała liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie.

Liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie ogółem:

- Rok 2019: 18 osób;
- Rok 2020: 12 osób;
- Rok 2021: 14 osób.

Liczba kobiet doświadczających przemocy w rodzinie:

- Rok 2019: 12 kobiet;
- Rok 2020: 8 kobiet;
- Rok 2021: 7 kobiet.

Liczba mężczyzn doświadczających przemocy w rodzinie:

- Rok 2019: 1 mężczyzna;
- Rok 2020: 0;
- Rok 2021: 1 mężczyzna.

Liczba nieletnich doświadczających przemocy w rodzinie:

- Rok 2019: 5 nieletnich;
- Rok 2020: 4 nieletnich;
- Rok 2021: 6 nieletnich.

Liczba sprawców przemocy w rodzinie, ogółem:

- Rok 2019: 13 sprawców;
- Rok 2020: 13 sprawców;
- Rok 2021: 7 sprawców.

Liczba sprawców przemocy w rodzinie, kobiety:

- Rok 2019: 2 kobiety;
- Rok 2020: 0;
- Rok 2021: 1 kobieta.

Liczba sprawców przemocy w rodzinie, mężczyźni:

- Rok 2019: 11 mężczyzn;
- Rok 2020: 13 mężczyzn;
- Rok 2021: 6 mężczyzn.

Liczba sprawców przemocy w rodzinie pod wpływem alkoholu, ogółem:

- Rok 2019: 8 sprawców;
- Rok 2020: 9 sprawców;
- Rok 2021: 12 sprawców.

Liczba sprawców przemocy w rodzinie pod wpływem alkoholu, ogółem:

- Rok 2019: 8 sprawców;
- Rok 2020: 9 sprawców;
- Rok 2021: 12 sprawców.

Liczba sprawców przemocy w rodzinie pod wpływem alkoholu, kobiety:

- Rok 2019: 1 kobieta;
- Rok 2020: 0;
- Rok 2021: 0.

Liczba sprawców przemocy w rodzinie pod wpływem alkoholu, mężczyźni:

- Rok 2019: 7 mężczyzn;
- Rok 2020: 9 mężczyzn;
- Rok 2021: 12 mężczyzn.

W związku z procedurą „Niebieskie Karty”:

- Rok 2019 - wszczęcie 14 procedur NK;
- Rok 2020 - wszczęcie 17 procedur NK;
- Rok 2021 - wszczęcie 11 procedur NK.

Kultura

Jednostką prowadzącą działalność kulturalną na terenie Gminy Tychowo jest Gminny Ośrodek Kultury w Tychowie oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Tychowie.

Podstawowym celem statutowym GOK jest organizowanie i prowadzenie działalności w zakresie upowszechniania i ochrony kultury w imieniu Gminy Tychowo, dla której taka działalność jest obligatoryjnym poprzez tworzenie i rozpowszechnienie różnych dziedzin kultury oraz sztuki profesjonalnej i amatorskiej.

Do podstawowych zadań GOK w zakresie działalności kulturalnej prowadzonej w formie domu kultury i świetlic wiejskich należy, w szczególności:

- edukacja kulturalna i wychowanie przez sztukę;
- gromadzenie, dokumentowanie, tworzenie, ochrona i udostępnianie dóbr kultury;
- tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowania wiedzą i sztuką;
- tworzenie warunków dla rozwoju folkloru i zbieractwa, a także rękodzieła ludowego i artystycznego;
- rozpoznanie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych;
- działalność instruktażowo-metodyczną dla pracowników instytucji kultury w zakresie działalności kulturalnej;
- organizacja imprez;
- działalność na rzecz rozwoju sektora rybołówstwa i akwakultury.¹⁷

Zgodnie z zapisami o działalności statutowej Gminnego Ośrodka Kultury prowadzone są systematyczne: otwarte zajęcia przeznaczone dla dzieci, młodzieży i dorosłych, zamieszkałych przede wszystkim na terenie gminy. Zajęcia obejmują aktywność w zakresie tańca, teatru, sztuk plastycznych, działań o charakterze rękodzielnictwa czy

¹⁷ Statut Gminnego Ośrodka Kultury w Tychowie

muzyki. Ich zasięg obejmuje zarówno uczestników czynnych, tj. zgrupowanych w sekcjach i kołach zainteresowań działających w naszej placówce, jak i biernych, tj. odbiorców produktów działalności artystycznej tworzonych jako prelekcje, spektakle, wernisaże, wystawy, spotkania itp.

Gminny Ośrodek Kultury w Tychowie zaangażowany jest w przedsięwzięcia kulturalne tworzone we współpracy z innymi podmiotami:

- szkoły;
- przedszkola;
- Urząd Miasta;
- sołectwa;
- koła gospodyń wiejskich;
- stowarzyszenia;
- inne ośrodki i instytucje kultury;
- fundacje;
- MKiDN.

Zasoby Gminnego Ośrodka Kultury w Tychowie Gminny Ośrodek Kultury prowadzi działalność w obiektach:

- Budynek GOK – ul. Wolności 7, Tychowo: sala widowiskowo- kinowa i zaplecze sceniczne (garderoby, toalety), sekretariat i kasa biletowa, gabinet dyrektora, biuro księgowości oraz promocji i reklamy, pracownia plastyczna, pracownia muzyczna, pracownia teatralna, pomieszczenie zespołu ludowego Radość, galeria z zapleczem, pomieszczenia świetlicy środowiskowej, siedziba Klubu Seniora;
- Świetlica w Borzysławiu;
- Świetlica w Bukówku;
- Świetlica w Dobrowie;
- Świetlica w Kikowie;
- Świetlica w Kowalkach;
- Świetlica w Pobądku;
- Świetlica w Sadkowie;
- Świetlica w Słoninie;
- Świetlica w Smęcinnie;
- Świetlica w Trzebiszynie;

- Świetlica w Warninie.

Zespoły działające w Gminnym Ośrodku Kultury w Tychowie:

Amatorskie zespoły ludowe:

- Radość;
- Dobrowianki.

Koła zainteresowań, zespoły artystyczne:

- Zespół wokalny dla dzieci : Aplauz;;
- Zajęcia plastyczne dla dzieci;
- Zajęcia plastyczne (rękodzieło) dla młodzieży i dorosłych;
- Grupa taneczna CHAOS (wiek: 6 – 9 lat);
- Grupa taneczna tańca hip – hop HAŁAS (wiek:10 – 13 lat);
- Grupa taneczna tańca hip – hop MIRAGE (wiek: powyżej 13 lat);
- Grupa teatralna dla dzieci : Banda po Bandzie;
- Sekcja instrumentalna – zespół młodzieżowy;
- Klub Seniora;
- Sekcja Brydża dla dorosłych;
- Klub Podróżnika.

Przy Gminnym Ośrodku Kultury działa KINO, w którym prowadzona jest edukacja medialna dla dzieci i młodzieży z terenu Gminy Tychowo – Program Kino Szkoła. Przy Gminnym Ośrodku Kultury w Tychowie działa RADA KULTURY jako ciało doradcze.¹⁸

Gminna Biblioteka Publiczna w Tychowie to jednostka organizacyjna Gminy Tychowo, która służy zaspokajaniu i rozwijaniu potrzeb oświatowych, kulturalnych, informacyjnych oraz czytelniczych społeczeństwa Gminy, w tym upowszechnienia wiedzy i kultury.

¹⁸ Program działania Gminnego Ośrodka Kultury w Tychowie na lata 2020-2027

Do podstawowych celów instytucji należy:

- Gromadzenie, opracowywanie i przechowywanie materiałów bibliotecznych z uwzględnieniem materiałów dotyczących własnego region;
- Opracowywanie materiałów informacyjnych;
- Udostępnianie zbiorów bibliotecznych na miejscu, wypożyczanie do domu oraz prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych, z uwzględnieniem szczególnych potrzeb dzieci, młodzieży, osób doksztalających się i niepełnosprawnych;
- Prowadzenie działalności informacyjnej, bibliograficznej, udostępnianie informacji własnych i zewnętrznych;
- Popularyzacja książki, informacji, wiedzy i czytelnictwa;
- Współdziałanie z bibliotekami innych sieci, instytucjami upowszechniania kultury, organizacjami i towarzystwami, w rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczeństwa.

W 2021 roku działalność kulturalna biblioteki była związana głównie z promocją czytelnictwa. To szereg wydarzeń związanych z prezentacją autorów, książek i wydawców ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży jako adresatów podejmowanych działań. Zorganizowano m.in. następujące wydarzenia: „Randkę w ciemno z książką”; projekt fotograficzny „Ubierz się w książkę”. Jak co roku przystąpiono do ogólnopolskich projektów, takich jak: Narodowe Czytanie, Żonkile dla powstańców oraz Noc Bibliotek.

W celu upowszechniania czytelnictwa nawiązywano współpracę z lokalnymi szkołami, gminnym przedszkolem oraz Gminnym Ośrodkiem Kultury. Dla popularyzacji literatury, wspierania edukacji szkolnej i zaspokajania potrzeb lokalnego środowiska, organizowano wystawy nowości wydawniczych, dyskusje i pogadanki o książce, zajęcia i wycieczki biblioteczne oraz lekcje biblioteczne.

Przy Bibliotece działa Dyskusyjny Klub Książki dla dorosłych pod patronatem Instytutu Książki oraz Książnicy Pomorskiej w Szczecinie oraz Klub Młodych Miłośników Książki, którego ideą jest motywowanie do czytania poprzez podkreślanie pozytywnych aspektów tej czynności.

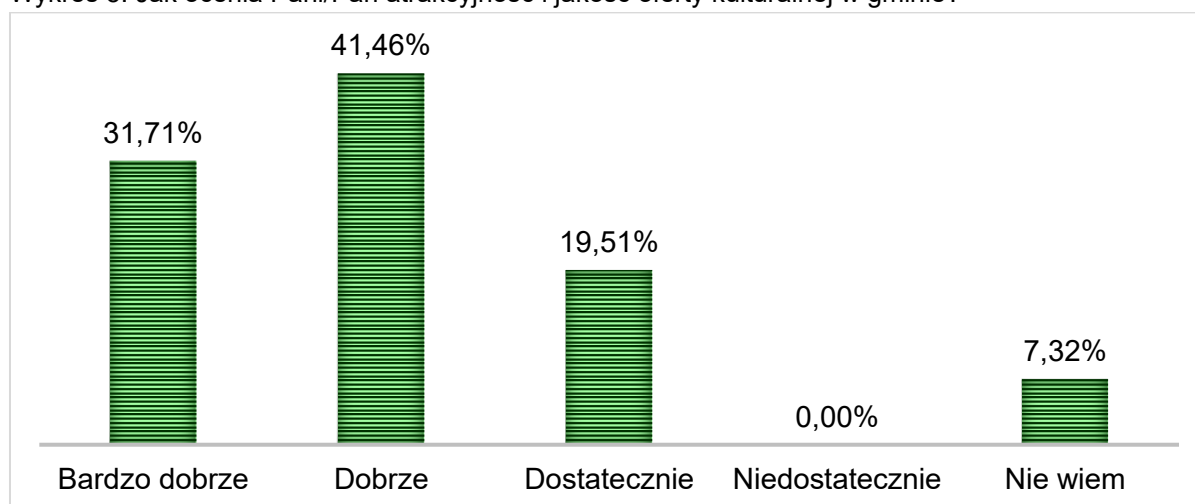
Biblioteka Publiczna brała udział w projekcie ogólnopolskim „Mała książka- Wielki człowiek”. To kampania społeczna, która przypomina o korzyściach wynikających ze wspólnego, rodzinnego czytania już od pierwszych miesięcy życia dziecka. Ponadto biblioteka została wyróżniona w konkursie na zorganizowanie najciekawszego wydarzenia podczas Nocy Bibliotek.

Księgozbiór biblioteczny na dzień 31.12.2021 r. liczył **17 656 woluminów**.

W 2021 roku zarejestrowano ogółem 390 czytelników. Bibliotekę odwiedziło łącznie 9743 użytkowników. Główną grupę czytelniczą stanowili dorośli, w tym emeryci i renciści, pracownicy umysłowi oraz pracownicy fizyczni. W dziale dla dzieci odnotowano, że największą grupą czytelniczą jest młodzież i dzieci do lat 5.¹⁹

Jakość oferty kulturalnej gminy największy odsetek mieszkańców tj. 41,46% uczestniczących w badaniu ankietowym oceniło na poziomie dobrym. Z kolei 31,71% przyznało, że zasoby gminy w tym zakresie są bardzo dobre, a 19,51% przyznało, iż oferta kulturalna jest dostateczna. Pozostałe 7,32% nie wyraziło swojej opinii.

Wykres 5. Jak ocenia Pani/Pan atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w gminie?

¹⁹ Raport o stanie Gminy Tychowo za rok 2021

Sport i rekreacja

Gminny Ośrodek Sportu i Gospodarki Komunalnej w Tychowie jest jednostką organizacyjną Gminy Tychowo, która realizuje zadania z zakresu kultury fizycznej, sportu, rekreacji, turystyki i usług komunalnych w ramach możliwości techniczno-organizacyjnych.

Do podstawowych działań Ośrodka należy:

- realizacja zadań Gminy z zakresu kultury fizycznej, sportu, rekreacji i turystyki;
- współdziałanie ze stowarzyszeniami i innymi organizacjami w zakresie poszerzania oferty sportowej i z zakresu turystyki dla mieszkańców gminy;
- opracowanie rocznego kalendarza imprez sportowych i turystyki;
- prowadzenie rejestru placówek, sportu i turystyki istniejących na terenie gminy;
- realizowanie zadań sportowych i turystycznych w gminie i poza granicami poprzez organizację imprez, festynów, zabaw i innych form rekreacji;
- pozyskiwanie środków finansowych ze źródeł pozabudżetowych;
- utrzymywanie cmentarza komunalnego;
- utrzymanie ładu, porządku i estetyki na terenie gminy;
- prowadzenie i utrzymanie taboru samochodowego;
- budowa, utrzymanie dróg gminnych, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego;
- współpraca z zakładem oświetlenia drogowego w celu zapewnienia oświetlenia dróg i terenów publicznych przy użyciu sieci oświetleniowych będących własnością Spółki i Gminy Tychowo;
- nadzór nad utrzymaniem zieleni komunalnej i zadrzewień;
- utrzymanie gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych;
- prowadzenie całości spraw w zakresie administrowania lokalami mieszkalnymi i użytkowymi stanowiącymi własność Gminy;
- prowadzenie prac remontowych budynków, lokali mieszkalnych i użytkowych, ich eksploatacja oraz utrzymanie w należyłym stanie technicznym;
- inicjowanie i realizacja nowych zamierzeń o charakterze inwestycyjnym dla wypełnienia celów jednostki;
- utrzymanie działalności Ochotniczych Straży Pożarnych na terenie gminy;

- nadzór nad Tychowskim Rowerem Miejskim.²⁰

Na terenie gminy funkcjonują następujące kluby sportowe:

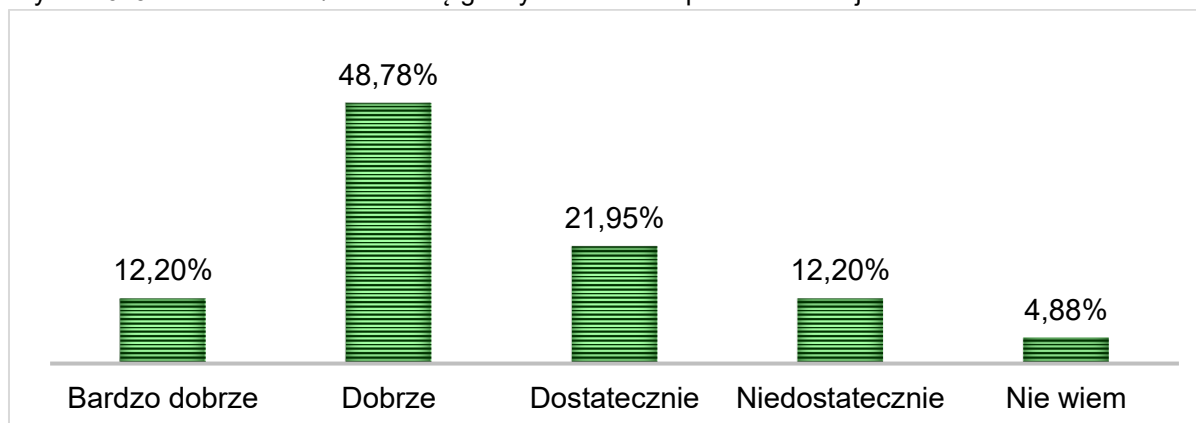
- GMLKS "Głaz" Tychowo;
- LZS "Gryf" Dobrowo;
- KS "Oldboje" Tychowo;
- UKS "Dąbek";
- ULKS Tychowo.

Na terenie gminy działają następujące obiekty sportowe:

- Stadion w Tychowie;
- Orliki w Tychowie i Dobrowie;
- 31 placów zabaw.

Ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji, 48,78% mieszkańców uczestniczących w badaniu ankietowym oceniło na poziomie dobrym. Z kolei, 21,95% uznało, że zasoby gminy są dostateczne, natomiast 12,20% przyznało, iż oferta sportu i rekreacji na terenie gminy jest niedostateczna i tyle samo uznało, iż jest ona bardzo dobra. Pozostałe 4,88% ankietowanych nie wyraziło swojej opinii.

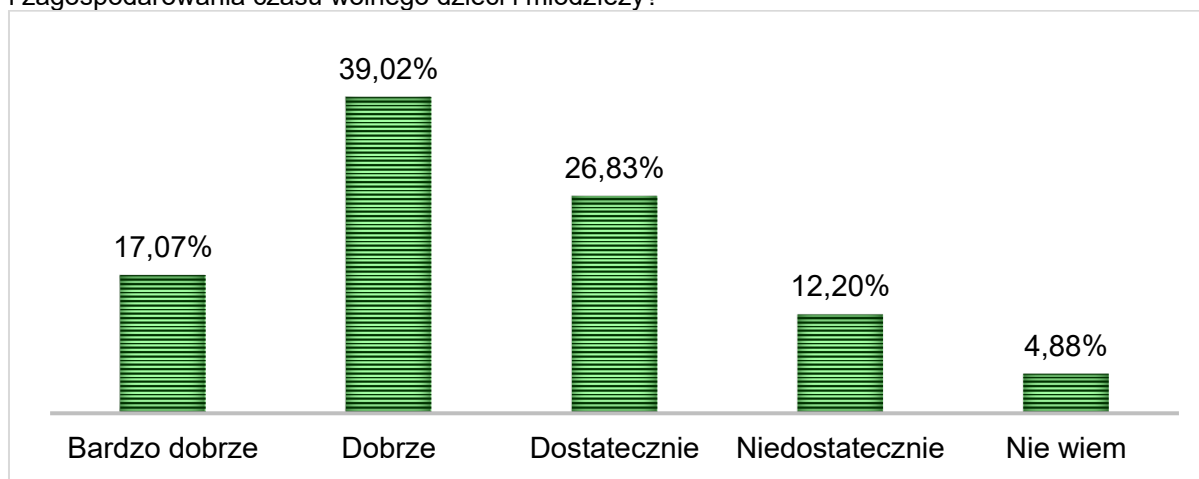
Wykres 6. Jak ocenia Pani/Pan ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji?

²⁰ Raport o stanie Gminy Tychowo za rok 2021

Ponadto 39,02% ankieterowanych mieszkańców dobrze oceniła działania gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży. Z kolei, 26,83% przyznało, iż działania gminy w tym zakresie są dostateczne. Następnie 17,07% przyznało, że oferta gminy w tym zakresie jest bardzo dobra, natomiast 12,20% stwierdziło, iż jest ona niedostateczna. Pozostałe 4,88% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym zakresie.

Wykres 7. Jak Pani/Pan ocenia działania podejmowane w gminie w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży?

Turystyka

Teren Gminy Tychowo posiada sprzyjające warunki naturalne, walory krajoznawcze oraz dogodne połączenia komunikacyjne z większymi ośrodkami miejskimi. Przez obszar gminy przebiegają dwie drogi wojewódzkie: DW167 i DW169 oraz linia kolejowa nr 404 relacji Szczecinek – Kołobrzeg ze stacjami w miejscowościach Tychowo i Podborsko.

Jest to również obszar atrakcyjny pod względem turystycznym, znajduje się tu m.in. największy w Polsce i jeden z największych w Europie gład narzutowy "Tryglaw" oraz liczne obiekty zabytkowe, do których należą przede wszystkim obiekty sakralne, zespoły dworskie i pałacowe oraz obiekty wojskowe.

Przez teren Gminy Tychowo przebiegają następujące szlaki turystyczne:

- Szlak „Nordic Walking”,
- Szlak Kołobrzeg – Karlino – Bobolice – Parsęcko o długości 134,0 km,
- Szlak Wzdłuż Rzeki Parsęty o długości 127,1 km,
- Szlak Dookoła Tychowa o długości 38,1 km.²¹

Warte zobaczenia również są: malowniczy przełom rzeki Parsęty w Osówku, źródłiska rzeki Chotli w okolicach Wełdkowa, aleja lipowa w Tychowie, wiele rzadkich okazów drzew w byłych parkach dworskich np. Tulipanowiec, lipa Krymska, dąb błotny itp. itd. - wiele o rozmiarach pomnikowych (zwłaszcza w parku w Tychowie).

W okolicy miejscowości Kościanka i Warnino na powierzchni 10,5 ha znajduje się rezerwat przyrody noszący nazwę "Cisy Tychowskie"- wśród różnych gatunków drzew rosną tam 62 okazy cisów form drzewiastych i krzewiastych. Największe sięgają 13,5 m wysokości i mają 94 cm w obwodzie, jak na ten gatunek są to wyjątkowe rozmiary.

²¹ Raport o stanie Gminy Tychowo za rok 2021

W Modrolesie można zwiedzić teren, na którym był zlokalizowany obóz jeniecki lotników alianckich w okresie II wojny światowej - Stalag Luft IV.

Do atrakcji architektonicznych niewątpliwie należy zabytkowy kościół parafialny. Jest to najstarszy element zabudowy wsi, zbudowano go w średniowieczu pod koniec XV w., ufundowali go ówcześni właściciele wsi rodziny von Kleistów i von Versenów. Kościół stoi na lekkim wzniesieniu, zabezpieczonym od strony południowo-wschodniej wysokim kamiennym murem, mur ten obejmuje też stronę północną i zachodnią. Na placu przykościelnym po stronie południowo-zachodniej i północnej możemy podziwiać szpaler starodrzewia lipy drobnolistne i kasztanowce.

W innych miejscowościach gminy istnieją również kościoły zasługujące na uwagę: Bukówko, Dobrowo, Kikowo, Kowalki, Motarzyn, Stare Dębno, Tyczewo i Wicewo.

W Podborsku można obejrzeć ukrytą w lesie poradziecką bazę wojskową z silosami, w których składowana była broń atomowa.

W pobliżu Tyczewa znajdują się stawy paciorkowe tj. zbiorniki wodne zlokalizowane na prawym dopływie rzeki Leszczyńki. Miejsce bardzo urokliwe i mające specyficzny klimat, ze względu na sąsiedztwo zróżnicowanych drzewostanów pod względem wieku i składów gatunkowych. Stawy w ilości 12 sztuk połączone ze sobą tworzą doskonałe miejsce do spacerów nad wodą w malowniczej okolicy.

Odпочywający w sposób aktywny na wodzie powinni zwrócić uwagę na rzekę Parsętę, miłośnicy wędkowania znajdą w niej łososie, troć wędrowną i pstrąga potokowego. Parsęta jest jednym z piękniejszych szlaków kajakowych w Polsce. Jezioro „Dobrowieckie Wielkie” o powierzchni 14,4 ha i głębokości 12 m z kąpieliskiem to idealne miejsce do biwakowania i plażowania.²²

²² Gmina Tychowo- atrakcje turystyczne

Rynek pracy

Zgodnie z danymi GUS na koniec roku 2021, na terenie Gminy Tychowo pracowało 909 mieszkańców gminy, w tym 51,38% wszystkich pracujących ogółem stanowiły kobiety, a 48,62% mężczyźni. Na przestrzeni lat 2018-2021 zmalała ogólna liczba osób pracujących w gminie.

Tabela 8. Liczba osób pracujących na terenie Gminy Tychowo w latach 2018-2021

Liczba osób pracujących w gminie	
Pracujący ogółem:	
Rok 2018	962 osoby pracujące
Rok 2019	1 037 osób pracujących
Rok 2020	915 osób pracujących
Rok 2021	909 osób pracujących
Kobiety	
Rok 2018	484 kobiety pracujące
Rok 2019	555 kobiet pracujących
Rok 2020	491 kobiet pracujących
Rok 2021	467 kobiet pracujących
Mężczyźni	
Rok 2018	478 mężczyzn pracujących
Rok 2019	482 mężczyzn pracujących
Rok 2020	424 mężczyzn pracujących
Rok 2021	442 mężczyzn pracujących

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2021 roku ogółem w gminie zarejestrowano 441 osób bezrobotnych, w tym 244 kobiety oraz 199 mężczyzn. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2021 roku wyniósł 11,00% (13,20% wśród kobiet i 9,10% wśród mężczyzn).²³

²³ Bank Danych Lokalnych - dane dla Gminy Tychowo

Gospodarka

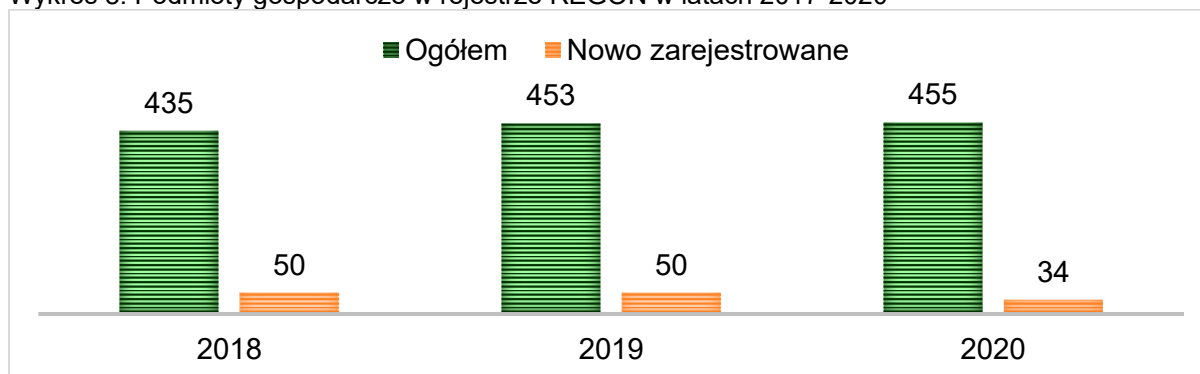
W Gminie Tychowo w roku 2020 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 455 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 355 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 34 nowe podmioty, a 32 podmioty zostały wyrejestrowane. Na przestrzeni lat 2009-2020 najwięcej (61) podmiotów zarejestrowano w roku 2010, a najmniej (31) w roku 2014. W tym samym okresie najwięcej (54) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2011 roku, najmniej (30) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2019 roku.

Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w Gminie Tychowo najwięcej (15) jest stanowiących spółki handlowe z ograniczoną odpowiedzialnością. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (433) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 14,5% (66) podmiotów jako rodzaj działalności deklaruowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklaruowało 27,7% (126) podmiotów, a 57,8% (263) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność.

Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Gminie Tychowo najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są budownictwo (21.7%) oraz handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (21.1%).

Na przestrzeni lat 2018-2020 obserwuje się stały wzrost ogólnej liczby zarejestrowanych podmiotów.

Wykres 8. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON w latach 2017-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na podstawie powyższych danych można wnioskować, iż warunki do rozpoczynania i prowadzenia działalności gospodarczej są sprzyjające, a działania gminy w zakresie wspierania i rozwoju przedsiębiorczości przyczyniają się do poprawy stanu gospodarki lokalnej.

DIAGNOZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY TYCHOWO

Na początku badania mieszkańców poproszono o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym na terenie Gminy Tychowo. Przyjętą w tym pytaniu miarą ważności różnych problemów społecznych była średnia uzyskana w wyniku odpowiedzi respondentów, gdzie waga punktowa wynosiła odpowiednio od 5 przy problemie uważanym za „bardzo istotny” do 1 przy „nieistotnym”.

Poniższa tabela przedstawia skalę ważności poszczególnych problemów wskazaną przez mieszkańców w trakcie badania.

Tabela 9. Ocena ważności problemów społecznych występujących na terenie Gminy Tychowo

Problemy społeczne	Średnia ważona problemu
alkoholizm	3,76
narkomania	3,39
wzrost przestępczości	3,15
nowe substancje psychoaktywne (dopalacze)	3,28
bezrobocie	3,62
ubóstwo	3,54
przemoc	3,45
uzależnienia behawioralne	3,16

Jak wynika z badań, ankietowani mieszkańcy w hierarchii problemów najwyżej usytuowali alkoholizm którego ważność ocenili na poziomie 3,76. Najwyższa pozycja zjawiska alkoholizmu jednoznacznie wskazuje priorytetowy kierunek działań, jakie powinien podejmować samorząd w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Kolejnymi, zauważalnymi przez mieszkańców problemami na terenie Gminy Tychowo okazały się: problem bezrobocia oraz problem ubóstwa. Mieszkańcy mieli możliwość wpisania również innych ważnych problemów spotykanych na terenie ich gminy. Wśród nich znalazły się: inflacja, korupcja oraz słaba infrastruktura komunikacyjna.

Mieszkańcy zostali również zapytani jakie negatywne zjawiska dostrzegają na terenie gminy w odniesieniu do dzieci i młodzieży. Jak wynika z odpowiedzi najbardziej zauważalnym problemem jest uzależnienie od Internetu wskazane przez 90,24% badanych respondentów, a kolejno bezproduktywne spędzanie czasu wolnego (75,61%). Kolejno 53,66% zwróciło uwagę na zaniedbanie wychowawcze, a 48,78% na demoralizację. Następnie 26,83% wskazało na używanie substancji psychoaktywnych, a 24,38% na przemoc. Idąc dalej, po 21,95% wskazało na narkomanię i zaniedbanie socjalne, 14,63% na przestępczość, a 4,88% na sieroctwo.

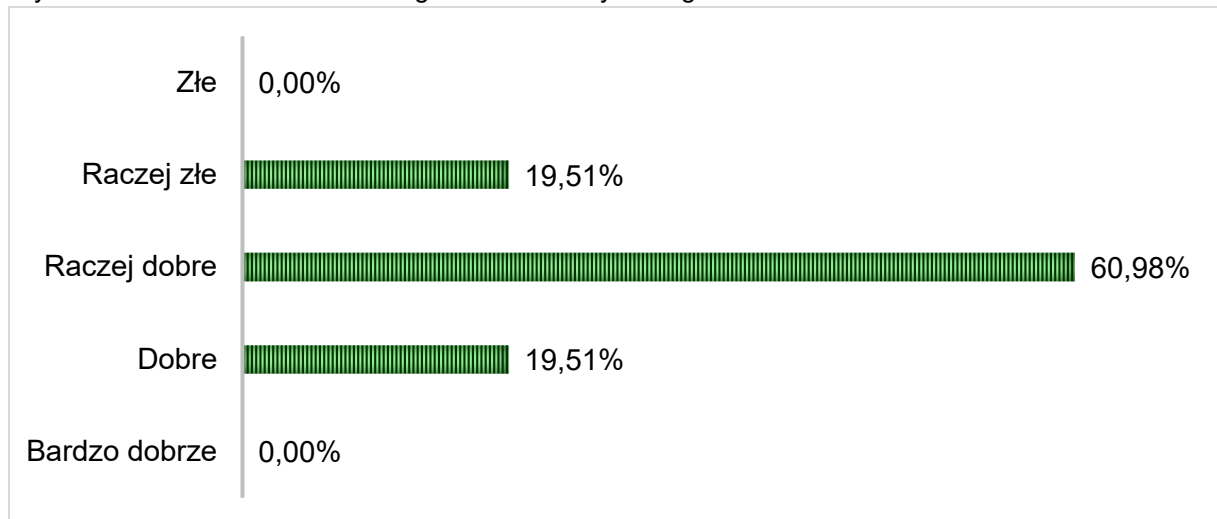
Wykres poniżej przedstawia rozkład poszczególnych odpowiedzi respondentów. Każdy z ankietowanych mógł zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi, stąd suma jest większa niż 100%.

Wykres 9. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pani/Pan najczęściej?

Ogólne warunki życia w Gminie Tychowo 60,98% badanych mieszkańców oceniło jako raczej dobre, a 19,51% jako dobre. Pozostali mieszkańcy wystawili negatywną ocenę warunków życia w gminie, w tym: 19,51% stwierdziło, iż są one raczej złe.

Wykres 10. Jak ocenia Pani/Pan ogólne warunki życia w gminie?

Problemy w obszarze pomocy społecznej

Zgodnie z art. 2. 1. ustawy o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Zgodnie z art. 3. w/w ustawy Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie sytuacjom, o których mowa w art. 2 ust. 1, przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy. Potrzeby osób i rodzin korzystających z pomocy powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i mieszczą się w możliwościach pomocy społecznej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tychowie

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tychowie (GOPS) jest jednostką organizacyjną Gminy Tychowo realizującą zadania pomocy społecznej – zadania własne i zlecone z zakresu pomocy społecznej zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. 2021.2268 t.j.) oraz inne zadania wynikające z właściwych ustaw.

W 2021 roku GOPS w Tychowie zatrudniał 17 osób, w tym na stanowisku urzędniczym (8), pracownika socjalnego (4 etaty), asystenta rodziny (1 etat) i opiekunki środowiskowej (2 etaty). Spośród zatrudnionych w ośrodku pomocy społecznej pracowników 12 posiada wykształcenie wyższe, 5 wykształcenie średnie. Specjalizację I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego posiada 1 pracownik socjalny. Wśród pracowników 1 osoba posiada specjalizację z organizacji pomocy społecznej.

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności,

- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- przemocy w rodzinie,
- potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- alkoholizmu lub narkomanii,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Prawo do świadczeń pomocy społecznej przysługuje osobom i rodzinom, których posiadane dochody nie przekraczają kryteriów dochodowych ustalonych w oparciu o próg interwencji socjalnej, przy jednoczesnym wystąpieniu co najmniej jednego z ww. powodów trudnej sytuacji.

Formy pomocy:

Pomoc społeczna - jest instytucją polityki społecznej państwa, mającej na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości, oferując pomoc w formie świadczeń:

PIENIĘŻNYCH:

- zasiłek stały;
- zasiłek okresowy;
- zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy;
- zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie.

NIEPIENIĘŻNYCH:

- praca socjalna;
- bilet kredytowany;
- składki na ubezpieczenie społeczne;
- składki na ubezpieczenie zdrowotne;
- pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie;
- sprawienie pogrzebu;
- schronienie, posiłek;
- niezbędne ubranie;
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania;
- specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania.

Z danych przekazanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tychowie wynika, iż ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy na przestrzeni lat 2019-2020 zmalała, natomiast w 2021 roku nastąpił niewielki wzrost liczby rodzin, które korzystają ze świadczeń GOPS.

Tabela 10. Osoby korzystające z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną		
rodziny korzystające ze świadczeń GOPS świadczeń	Rok 2019	361
	Rok 2020	336
	Rok 2021	339
liczba osób w rodzinach	Rok 2019	1 225
	Rok 2020	917
	Rok 2021	920
rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień	Rok 2019	5
	Rok 2020	19
	Rok 2021	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Tychowie

Najczęstszą formą udzielanej pomocy są świadczenia pieniężne, choć liczba rodzin korzystających z tego typu pomocy na przestrzeni ostatnich trzech lat zmalała. Wiele osób korzysta również z świadczeń niepieniężnych.

Istotną formę wsparcia stanowi także pomoc socjalna, która jest ważnym zadaniem własnym o charakterze obowiązkowym. Praca socjalna jest to działalność zawodowa

mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w środowisku. Praca socjalna prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwiązania lub wzmocnienia aktywności samodzielności życiowej. Prowadzona jest również ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy oraz koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokojenia potrzeb członków społeczności. W ramach pracy socjalnej pracownicy socjalni świadczą pomoc w uzyskaniu różnych świadczeń między innymi: świadczeń emerytalno-rentowych świadczenia uzupełniającego, świadczeń rodzinnych, pisanie wniosków itp. Pracę socjalną ciężko przedstawić jest w liczbach, tabelach, trudno jest ją opisać. Zajęcie to jest bardzo czasochłonne. Czasami jedna sprawa wymaga wykonania wielu telefonów, odwiedzenia wielu instytucji, współpracy z różnymi ludźmi i organizacjami. Podsumowując jest to jedno z najtrudniejszych zadań wyznaczonych przez ustawę o pomocy społecznej.

Tabela 11. Rodzaje świadczeń przyznanych w ramach zadań zleconych i własnych

Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS		
świadczenia pieniężne	Rok 2019	449
	Rok 2020	468
	Rok 2021	286
świadczenia niepieniężne	Rok 2019	265
	Rok 2020	200
	Rok 2021	167
pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej	Rok 2019	14
	Rok 2020	51
	Rok 2021	86
usługi opiekuńcze	Rok 2019	22
	Rok 2020	16
	Rok 2021	18
odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	Rok 2019	222
	Rok 2020	218
	Rok 2021	238

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Tychowie

W roku 2021 najczęstszym powodem udzielania pomocy społecznej było bezrobocie, a kolejno ubóstwo oraz niepełnosprawność i długotrwała choroba.

Powody przyznawania pomocy społecznej		
niepełnosprawność	Rok 2019	65
	Rok 2020	62
	Rok 2021	58
bezrobocie	Rok 2019	253
	Rok 2020	230
	Rok 2021	206
ubóstwo	Rok 2019	73
	Rok 2020	94
	Rok 2021	79
bezzradność opiek. wych.	Rok 2019	1
	Rok 2020	17
	Rok 2021	9
długotrwała choroba	Rok 2019	23
	Rok 2020	49
	Rok 2021	51
przemoc w rodzinie	Rok 2019	0
	Rok 2020	2
	Rok 2021	0
inne:	Rok 2019	22
	Rok 2020	89
	Rok 2021	85

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Tychowie

Odbiorcami pomocy społecznej w 2021 roku były przede wszystkim osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku oraz osoby pracujące.

Tabela 12. Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową

Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową	2021 rok
pracuje	40
pracuje dorywczo	20

nie pracuje	33
studiuje	2
na rencie	14
na emeryturze	11
na zasiłku dla bezrobotnych	5
bezrobotny, bez prawa do zasiłku	102
inne	112

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Tychowie

Tabela 13. Procedura NK

W związku z procedurą „Niebieskie Karty”:		
wszczenie procedur	Rok 2019	2
	Rok 2020	0
	Rok 2021	1

W ramach przygotowania dokumentu Strategii przeprowadzono badanie ankietowe wśród pracowników socjalnych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tychowie, w którym wzięło udział 11 osób. Jak wynika z pozyskanych danych, wśród najważniejszych problemów społecznych, które dotyczą rodziny z terenu gminy pracownicy socjalni najczęściej wymieniali nieporadność życiową, a kolejno ubóstwo, bezrobocie oraz alkoholizm. Pojawiły się również pojedyncze odpowiedzi wskazujące na niski poziom wzajemnej pomocy pomiędzy rodzinami, bezradność opiekuńczo-wychowawczą oraz przemoc w rodzinie.

Z odpowiedzi pracowników socjalnych wynika również, iż rodziny z dziećmi najczęściej zgłaszają problemy finansowe oraz trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, a kolejno bezrobocie, nadużywanie alkoholu/alkoholizm, problemy zdrowotne w rodzinie oraz konflikty ze współmałżonkiem/partnerem. Pojawiły się również pojedyncze odpowiedzi wskazujące na przemoc oraz ubóstwo.

Bezrobocie

Zgodnie z danymi GUS, w 2021 roku w Gminie Tychowo zarejestrowanych było 441 osób bezrobotnych, w tym: 242 kobiety oraz 199 mężczyzn. Na przestrzeni lat 2018-2021 ogólna liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w gminie Tychowo zmalała.

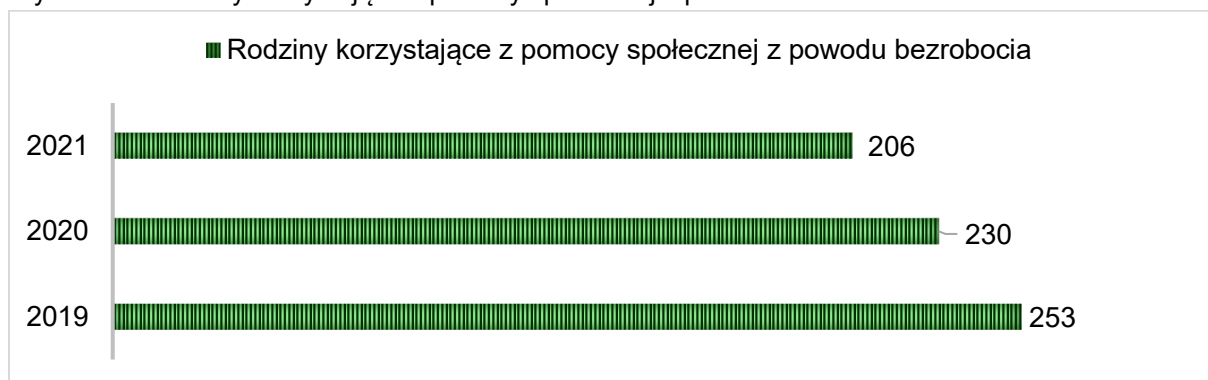
Tabela 14. Stan bezrobocia rejestrowanego w Gminie Tychowo w latach 2018-2021

Stan bezrobocia	
Bezrobotni zarejestrowani ogółem:	
Rok 2018	447 osób
Rok 2019	441 osób
Rok 2020	499 osób
Rok 2021	441 osób
Kobiety	
Rok 2018	251 kobiet
Rok 2019	253 kobiety
Rok 2020	271 kobiet
Rok 2021	242 kobiety
Mężczyźni	
Rok 2018	196 mężczyzn
Rok 2019	188 mężczyzn
Rok 2020	228 mężczyzn
Rok 2021	199 mężczyzn
Osoby długotrwale bezrobotne	
Rok 2018	276 osób
Rok 2019	254 osoby
Rok 2020	321 osób
Rok 2021	299 osób

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zgodnie z danymi GOPS w Tychowie, na przestrzeni lat 2019-2021 zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia.

Wykres 11. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezrobocia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Tychowie

Bezdomność

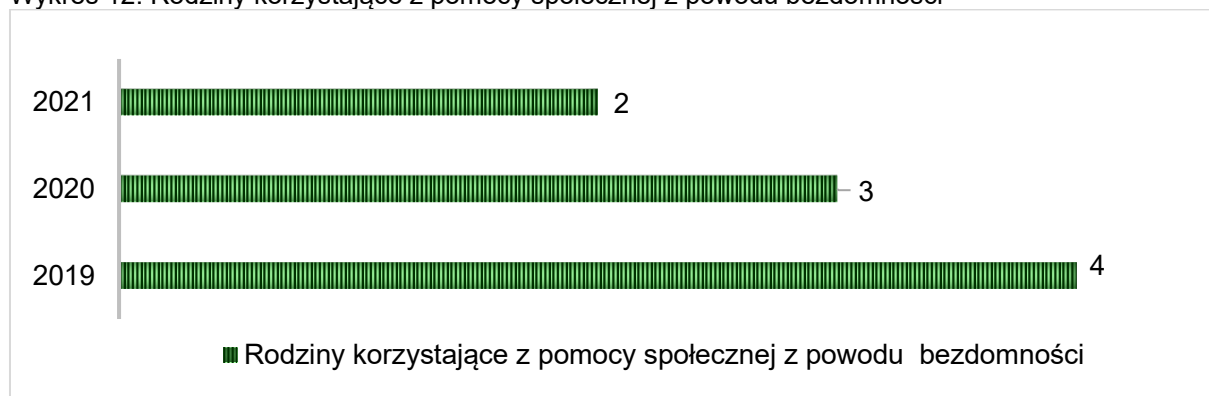
Zdefiniowanie pojęcia bezdomności niewątpliwie nastęrcza badaczom coraz to nowszych problemów. Najogólniej, można ją określić jako względnie trwałą sytuację człowieka pozbawionego dachu nad głową albo nieposiadającego własnego mieszkania.²⁴

Bezdomność wydaje się być szczególnie bolesnym zjawiskiem, gdyż człowiek, którego ona dotyczy, pozostając bez dachu nad głową, funkcjonuje bez przestrzeni, w której może się schronić przed trudnymi życiowymi sytuacjami. Osobie, która ma dom, bardzo trudno zrozumieć bezdomnych, a przecież jest ich coraz więcej. Dzisiaj można ich spotkać w każdym mieście; do niedawna zaś stanowili zjawisko charakterystyczne jedynie dla dużych aglomeracji. Jest to swego rodzaju znak czasu.

Bezdomność w Gminie Tychowo jest jedynie zjawiskiem, nie urasta do rangi problemu społecznego. Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością z gminy świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tychowie.

Zgodnie z danymi GOPS w Tychowie, na przestrzeni lat 2019-2021 zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności.

Wykres 12. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezdomności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Tychowie

²⁴ M. Porowski, Bezdomność – obraz zjawiska i populacji ludzi bezdomnych, [w:] Pedagogika społeczna: człowiek w zmieniającym się świecie, red. T. Pilch, I. Lepalczyk, Żak, Warszawa 1995, s. 433–434

Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych

Alkoholizm

Według szacunków Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych co ósmy dorosły Polak nie pije w ogóle alkoholu. Ponadto większość osób pijących alkohol spożywa go w sposób, który nie powoduje negatywnych konsekwencji dla nich i dla osób z ich otoczenia. Jednak kilkanaście procent dorosłych Polaków spożywa alkohol problemowo. Szacuje się, że w grupie tej znajduje się ok. 900 tyś. osób uzależnionych oraz ponad 2 mln osób pijących alkohol ryzykownie lub szkodliwie. Należy podkreślić, że grupa osób najwięcej pijących, stanowiąca 9% ogólnej liczby osób konsumujących alkohol, spożywa aż 43% całego wypijanego alkoholu.²⁵

Konkretna liczba osób uzależnionych od alkoholu jest trudna do ustalenia. Posługując się danymi szacunkowymi Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych można natomiast określić przybliżoną liczbę osób wśród danej populacji, u których mogą występować różne kategorie problemów alkoholowych.

Tabela 15. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych (dane szacunkowe) dla Polski 38,6 mln mieszkańców oraz Gminy Tychowo 6 673 mieszkańców	
liczba osób uzależnionych od alkoholu	Polska: ok. 2% populacji
	Gmina Tychowo: ok. 133 osoby
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	Polska: ok. 4% populacji
	Gmina Tychowo: ok. 267 osób
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	Polska: ok. 4% populacji
	Gmina Tychowo: ok. 267 osób
osoby pijące szkodliwie	Polska: 5-7% populacji
	Gmina Tychowo: ok. 334 - 467 osób

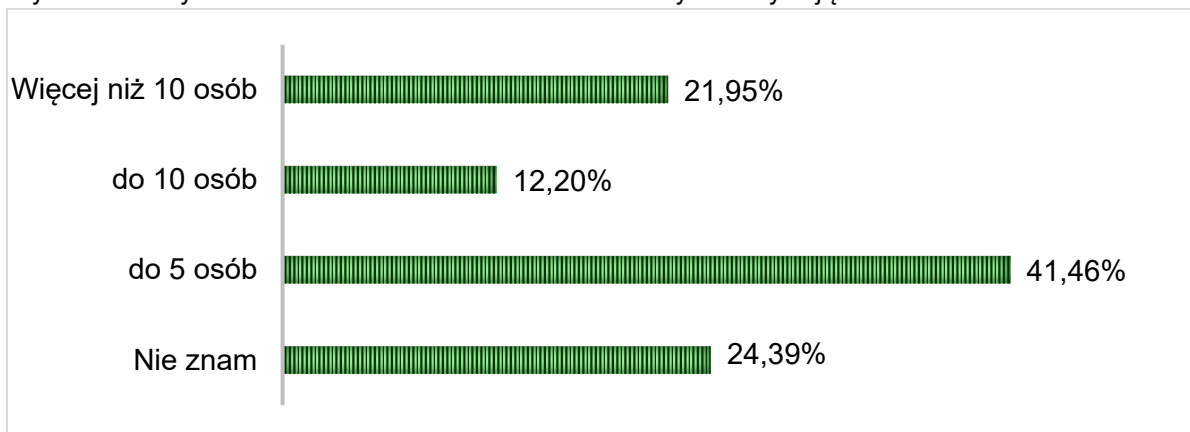
²⁵ PARPA - szkody zdrowotne i uzależnienie/picie ryzykowne i szkodliwe

ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	Polska: 2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin
	Gmina Tychowo: ok. 89 osób dorosłych i 178 dzieci

Źródło: PARPA

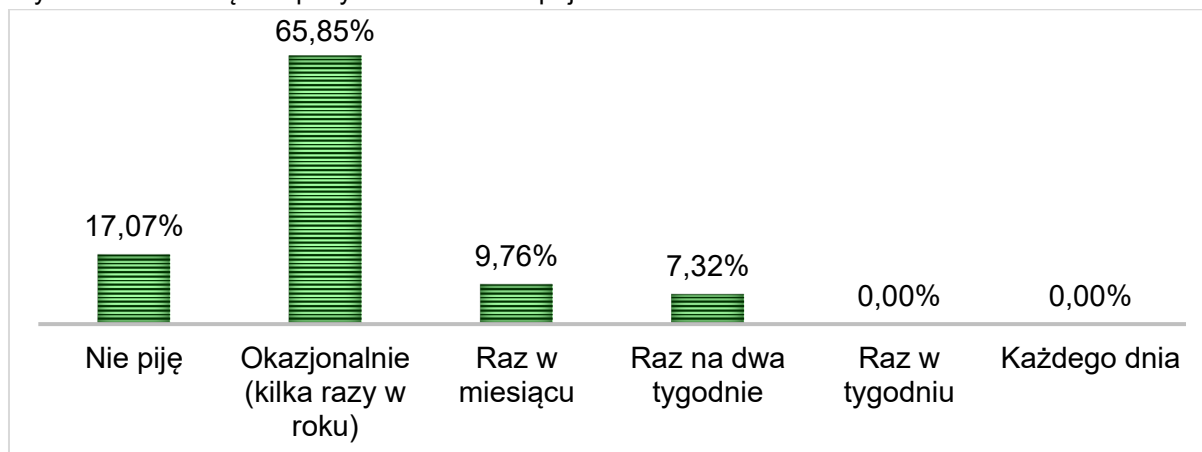
Dane z przeprowadzonej diagnozy społecznej wśród mieszkańców z terenu Gminy Tychowo wskazują, iż problem alkoholizmu został usytuowany jako pierwszy w hierarchii problemów społecznych. Idąc dalej, 41,46% stwierdziło, iż problem alkoholizmu jest bardzo powszechny na terenie gminy. Z kolei, 34,15% przyznało, że jest to problem zauważalny, a 14,63% uważa, iż są to nieliczne przypadki. Ponadto, 63,41% badanych mieszkańców uważa, że osoby spożywające alkohol na terenie gminy stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa społeczności lokalnej. Co więcej, problem odnotowany został także w odpowiedziach respondentów potwierdzających znajomość w swoim otoczeniu osób nadużywających alkoholu, łącznie 75,61% z nich przyznało, że zna takie osoby. Pozostałe 24,39% zaprzeczyło posiadaniu takich znajomości.

Wykres 13. Czy zna Pani/Pan w swoim środowisku osoby nadużywające alkoholu?

Jak wskazują wyniki pozyskane w trakcie badania, 65,85% respondentów spożywa alkohol okazjonalnie, a 17,07% respondentów zadeklarowało abstynencję, natomiast pozostali ankietowani przyznali się do spożywania alkoholu raz w miesiącu lub częściej.

Wykres 14. Jak często spożywa Pani/Pan napoje alkoholowe?

Idąc dalej, 63,41% ankietowanych potwierdziło, że spotkało się ze zjawiskiem nietrzeźwości wśród kierowców. Nieco niepokojącym jest, iż 17,07% badanych było kilka razy świadkami spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży. Mieszkańcy zwrócili również uwagę na nasilenie zjawiska spożywania alkoholu przez osoby nieletnie, gdyż 39,03% badanych przyznało, iż spotkało się z przypadkami sprzedaży alkoholu osobom nieletnim.

Uwagę zwraca wynik wskazujący, iż tylko 34,15% respondentów zna instytucje działające na terenie gminy, które pomagają osobom uzależnionym, a wśród nich wskazują na Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Pozostałe 65,85% badanych przyznało się do braku wiedzy w tym zakresie.

Problem spożywania napojów alkoholowych przez młode osoby potwierdzają także wyniki badania przeprowadzonego wśród uczniów szkół podstawowych z terenu gminy.

Z pozyskanych danych wynika, iż 11,11% uczniów klas piątych i szóstych oraz 42,25% uczniów klas siódmych i ósmych miało już kontakt z alkoholem. Niepokojącym jest również fakt, iż obniża się wiek inicjacji alkoholowej, która według deklaracji badanych uczniów najczęściej przypada na wiek 11 lat. Warto zaznaczyć, iż 26,67% klas siódmych i ósmych spożywało alkohol za namową osób trzecich. Wielu uczniów biorących udział w badaniu zadeklarowało, że zna osoby niepełnoletnie mające do czynienia z substancjami psychoaktywnymi. Uczniowie prezentują dość wysoki poziom znajomości konsekwencji zdrowotnych picia alkoholu.

Akcentowany przez respondentów problem alkoholizmu wskazuje zatem jednoznacznie na priorytetowy kierunek działań, jaki powinien podejmować samorząd w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Wobec powyższego, zasadne jest podejmowanie działań w celu eliminowania potencjalnych zagrożeń związanych z nadużywaniem alkoholu na terenie gminy. Konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym, szkoleniowym, informacyjnym, a także promującym różne formy zdrowego stylu życia.

Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

Kluczową rolę w rozwiązywaniu problemów alkoholowych na szczeblu gminnym odgrywa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tychowie. Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, powołana została Zarządzeniem Nr 42/10 Burmistrza Tychowa z dnia 23 lipca 2010 r. w sprawie powołania Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w oparciu o ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Dane z działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wskazują, iż na przestrzeni lat 2020-2021 wzrosła liczba przeprowadzonych rozmów motywujących. Na przestrzeni ostatnich trzech lat wzrosła liczba wniosków o leczenie odwykowe oraz nie odbyła się żadna kontrola punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

Tabela 16. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych		
posiedzenia krpa (ogółem)	Rok 2019	9 posiedzeń
	Rok 2020	6 posiedzeń
	Rok 2021	10 posiedzeń
przeprowadzone rozmowy motywujące	Rok 2019	20 rozmów
	Rok 2020	24 rozmowy
	Rok 2021	23 rozmowy
kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	Rok 2019	0
	Rok 2020	0
	Rok 2021	0

wnioski o leczenie odwykowe	Rok 2019	0
	Rok 2020	6 wniosków
	Rok 2021	7 wniosków
zlecenia przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych	Rok 2019	1 zlecenie
	Rok 2020	0
	Rok 2021	1 zlecenie
wnioski do sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	Rok 2019	1 wniosek
	Rok 2020	0
	Rok 2021	1 wniosek
postanowienia w sprawie wydania opinii na sprzedaż napojów alkoholowych	Rok 2019	120 postanowień
	Rok 2020	46 postanowień
	Rok 2021	48 postanowień
szkolenia, w których uczestniczyli członkowie komisji	Rok 2019	0
	Rok 2020	1 szkolenie
	Rok 2021	0

Punkt Konsultacyjno-Informacyjny w Tychowie

Z poniższych danych wynika, iż na przestrzeni lat 2019-2021 liczba osób korzystających z pomocy Punktu Konsultacyjnego- Informacyjnego nieco zmalała.

Tabela 17. Działalność Punktu Konsultacyjnego- Informacyjnego w Tychowie

Punkt Konsultacyjno-Informacyjny		
liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu (ogółem)	Rok 2019	24
	Rok 2020	20
	Rok 2021	22
rodziny z problemem alkoholowym	Rok 2019	21
	Rok 2020	18
	Rok 2021	19

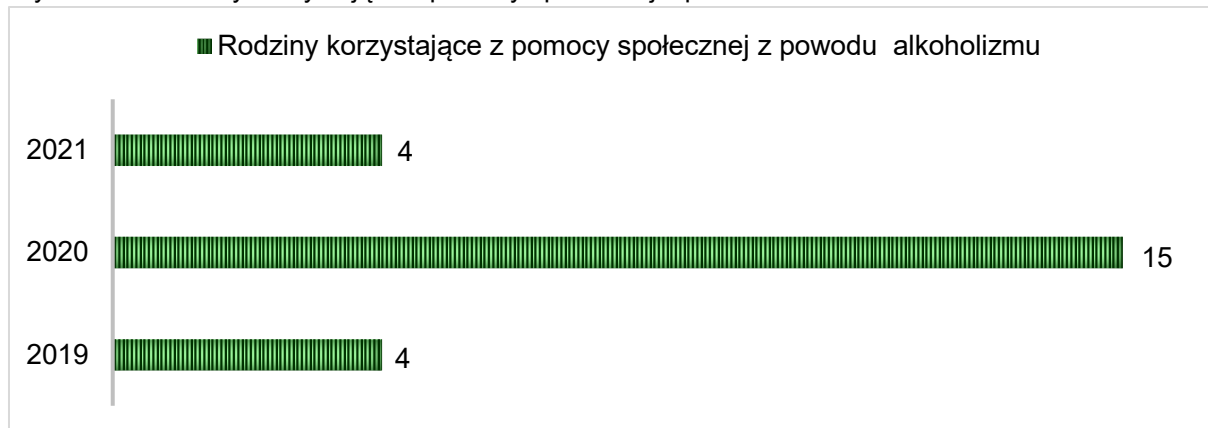
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GKRPA w Tychowie

Świetlice:

- liczba placówek: 13
- liczba dzieci w placówkach: 160, w tym: 80 z rodzin alkoholowych
- liczba wychowawców: 13

Zgodnie z danymi GOPS w Tychowie, na przestrzeni lat 2019-2020 znacznie wzrosła liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, natomiast w 2021 roku liczba ta zmalała i wynosiła 4 rodziny.

Wykres 15. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Tychowie

Narkomania

Według danych z lat 2018/2019 odsetek osób, które miały kontakt z narkotykami w ciągu ostatniego roku w Polsce jest kilkunastokrotnie niższy od odsetka osób mających kontakt z alkoholem. Używanie alkoholu w ciągu ostatniego roku odnotowano w Polsce na poziomie 79,9% (badanie z 2018 roku), podczas gdy w przypadku narkotyków odsetek wyniósł 5,4% (dane dla osób w wieku 15-64 lata).²⁶

Dane pozyskane w trakcie diagnozy zagrożeń społecznych wskazują, iż problem narkomanii jest zauważalny na terenie Gminy Tychowo, natomiast są to najczęściej sporadyczne przypadki. Taką odpowiedź wskazało 53,66% badanych mieszkańców. Zdecydowana większość respondentów tj. 60,98% biorących udział w badaniu nie zna osób zażywających narkotyki, jak również miejsc, w których można dokonać zakupu tego rodzaju substancji psychoaktywnych (75,61%). Jednak istnieje grupa osób, która posiada taką wiedzę. Do zażywania narkotyków bądź innych substancji odurzających przyznało się 12,20% respondentów, przyznając najczęściej, iż był to jednorazowy kontakt.

W trakcie badania ankietowego przeprowadzonego wśród uczniów pojawiły się deklaracje potwierdzające znajomość w swoim środowisku osób niepełnoletnich zażywających narkotyki. Do posiadania tego typu znajomości przyznało się 5,56% uczniów klas piątych i szóstych oraz 14,08% uczniów klas siódmych i ósmych. Zdecydowana większość uczniów szkół podstawowych nie miała dotychczas kontaktu z narkotykami. Do zażywania narkotyków przyznało się 8,45% uczniów klas siódmych i ósmych, a 2,78% uczniów klas młodszych potwierdziło, iż ktoś namawiał ich do zażywania narkotyków. Dwóch uczniów klas siódmych i ósmych potwierdziło przebywanie pod wpływem narkotyków na terenie szkoły. Kolejno 9,86% uczniów klas starszych potwierdziło, iż posiada informacje gdzie i u kogo można kupić narkotyki. Badani uczniowie prezentują raczej dobry poziom wiedzy na temat konsekwencji

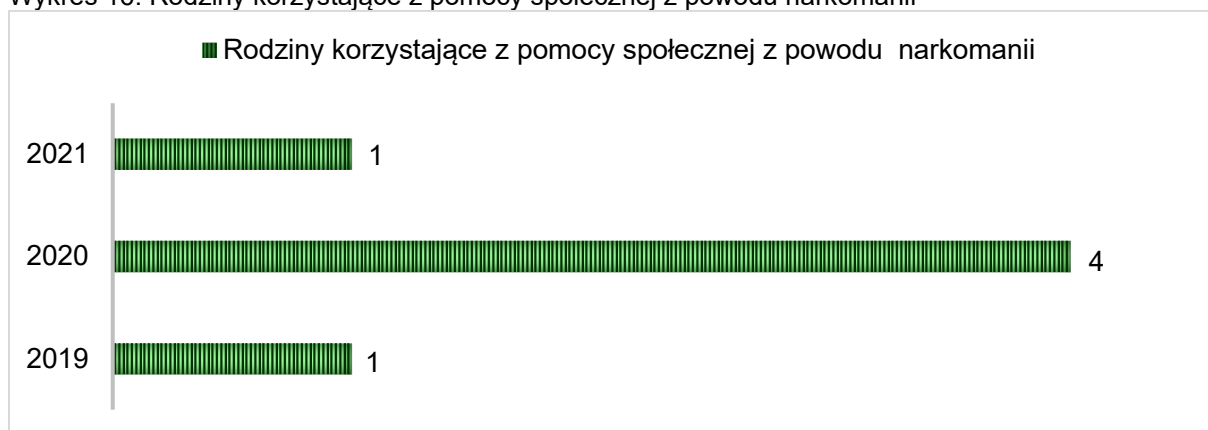
²⁶ Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Raport o stanie narkomanii w Polsce 2020, Warszawa 2020

zdrowotnych stosowania narkotyków, a także sankcji prawnych z tytułu ich posiadania. Niemniej jednak istnieje spora grupa osób, szczególnie wśród uczniów młodszych, która takiej wiedzy nie posiada.

Idąc dalej, 7,04% przyznało, iż wie gdzie i u kogo kupić dopalacze. Ponadto, 8,45% uczniów klas siódmych i ósmych przyznało, że zna osoby w swoim środowisku, które zażywają dopalacze, a 2,82% przyznało, iż używało dopalaczy. Niepokojącym jest, iż 32,39% z nich przyznało, że nie posiada wiedzy na temat konsekwencji zdrowotnych używania dopalaczy.

Zgodnie z danymi GOPS w Tychowie, w 2020 roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu narkomanii była najwyższa.

Wykres 16. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu narkomanii

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Tychowie

Uzależnienia behawioralne

Nieustanny postęp technologiczny, będący imperatywem o sile nieomal równej postępowi biologicznemu, codziennie zmienia otaczającą nas rzeczywistość, kreując nie tylko nowe możliwości, lecz także wyzwania. (...) Takie zjawiska, jak ogólnoświatowa wymiana informacji, stosowanie elektronicznego podpisu, korzystanie z e-bankowości czy niezwykle popularne portale społecznościowe oraz rozrywkowe, prowadzą do wirtualizacji rzeczywistości i „cyfryzacji” ludzkiego życia.²⁷

Wraz ze wzrostem popularności i dostępności nowych technologii wzrasta także lista zagrożeń związana z ich użytkowaniem. Według opublikowanych przez GUS danych z 2017 r. 98,8% gospodarstw domowych z dziećmi wykorzystuje Internet do codziennych aktywności. W zrealizowanych rok wcześniej badaniach „Nastolatki wobec Internetu” (Kamieniecki i in., 2016) również wykazano, że w domu korzysta z niego codziennie ponad 90% nastolatków. Internet stał się nieodłącznym elementem życia młodych ludzi, niezbędnym do nauki i komunikacji. Powszechne korzystanie przez młodzież z tego medium nasuwa pytania o związane z tym zagrożenia. Chociaż dla większości użytkowników Internet faktycznie jest narzędziem pracy, rozrywki i komunikacji, to jednak w przypadku pewnej grupy młodych internautów korzystanie z sieci może wymykać się spod kontroli.

W związku z tym zadano poszczególnym grupom badawczym kilka pytań odnośnie zagrożeń związanych z uzależnieniami behawioralnymi.

Wśród uczniów klas piątych i szóstych najbardziej zauważalnym problemem jest nadmierne korzystanie z gier komputerowych wskazane przez 25,00%, a kolejno nadmierne korzystanie z Internetu wskazane przez 22,22% oraz nałogowe korzystanie z telefonu komórkowego wskazane przez 13,89%.

²⁷ Wasilewski. J, Zarys definicyjny cyberprzestrzeni [w:] „Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego” 2013, nr 9

Z kolei, 35,21% uczniów klas siódmych i ósmych mierzy się z nadmiernym korzystaniem z gier komputerowych, 26,76% z nadmiernym korzystaniem z Internetu, a 23,94% z nałogowym korzystaniem z telefonu. Uczniowie wskazywali również na problemy z: strachem związanym z brakiem kontaktu z telefonem komórkowym (nomofobia), obsesyjnym kupowaniem niepotrzebnych rzeczy (zakupoholizm), niekontrolowanym objadaniem się (jedzenioholizm), nadmiernym wykorzystywaniem przeglądarek internetowych (Efekt Googlea) oraz zaburzeniami nastroju związanymi z użytkowaniem serwisów społecznościowych (depresja facebookowa), uzależnieniem od związków wirtualnych, obsesyjnym opalaniem się (tanoreksja) i obsesją na punkcie posiadania umięśnionego ciała (bigoreksja).

Wielu rodziców zadaje sobie pytanie, czy ich nastoletnie dzieci mogą uzależnić się od komputera lub innych czynności. Czy takie niepokojące zjawiska mogą zagrozić zdrowiu i bezpieczeństwu dzieci? Do niedawna uważano, że można się uzależnić tylko od substancji psychoaktywnych, a więc od alkoholu, tytoniu, leków i narkotyków. Okazuje się jednak, że w dobie nowoczesnych technologii informatycznych dorastające dzieci są coraz bardziej narażone na inne zagrożenia, które określa się jako uzależnienie od czynności lub uzależnienie behawioralne.

Zapytano więc rodziców czy zauważyli u swojego dziecka problemy związane z uzależnieniami od czynności. W wyniku odpowiedzi okazało się, iż największy odsetek badanych rodziców tj. 25,71% wskazał, iż ich dzieci najczęściej dotyczy problem fonoholizmu, czyli nałogowego korzystania z telefonu komórkowego i tyle samo zauważyło u swoich dzieci problem nadmiernego korzystania z gier komputerowych, a 22,86% problem nadmiernego korzystania z Internetu.

Również badani nauczyciele wskazywali najczęściej, że ich uczniów dotyczy problem nałogowego korzystania z gier komputerowych. Taką odpowiedź wybrali wszyscy respondenci. Kolejno wskazali na problem nałogowego korzystania z telefonu komórkowego oraz nadmiernego korzystania z Internetu.

Zarówno badani rodzice, jak i badani nauczyciele najczęściej oceniali swoją wiedzę na temat uzależnień behawioralnych jako dobrą. Ponadto, 54,55% badanych nauczycieli przyznało, iż chcieliby uczestniczyć w szkoleniach poświęconych tematyce uzależnień behawioralnych.

W kontekście przywołanych wyżej wyników badań, zaleca się upowszechnianie wiedzy dotyczącej uzależnień behawioralnych, w tym wydawanie/dystrybuowanie materiałów informacyjno- edukacyjnych oraz prowadzenie kampanii społecznych.

Problemy osób starszych, niepełnosprawność i długotrwała choroba

Dane demograficzne wskazują wyraźnie na problem starzenia się społeczeństwa na terenie Gminy Tychowo. Jak wiadomo osoby starsze są bardziej narażone na choroby, co często prowadzi także do niepełnosprawności. Starość wiąże się z niższą aktywnością i sprawnością fizyczną, a w konsekwencji często z marginalizacją osób starszych jako zbiorowości. W związku z migracją ludzi młodych wzrasta ilość osób starszych, samotnie mieszkających, które często wymagają opieki. Na terenie gminy zauważalny jest problem zapewnienia opieki, który z biegiem lat może narastać. W związku z tym konieczne jest dostosowanie infrastruktury usług społecznych do potrzeb zwiększającej się społeczności osób starszych w celu umożliwienia pozostawania jak najdłużej samodzielnie w swoim miejscu zamieszkania i aktywnymi w życiu społecznym.

Tabela 18. Podział mieszkańców ze względu na wiek

Liczba mieszkańców	
Ogółem:	
Rok 2018	6 795 osób
Rok 2019	6 731 osób
Rok 2020	6 718 osób
Rok 2021	6 673 osoby
Osoby w wieku 0-17 lat:	
Rok 2018	1 344 osoby
Rok 2019	1 315 osób
Rok 2020	1 330 osób
Rok 2021	1 325 osób
Osoby w wieku 18-59 lat:	
Rok 2018	3 935 osób
Rok 2019	3 891 osób
Rok 2020	3 829 osób
Rok 2021	3 762 osoby

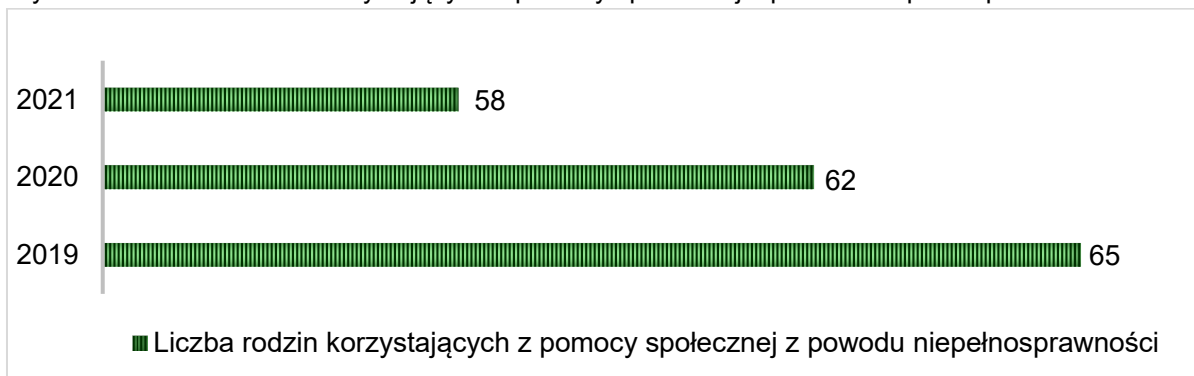
Osoby w wieku 60 lat i więcej:	
Rok 2018	1 516 osób
Rok 2019	1 525 osób
Rok 2020	1 559 osób
Rok 2021	1 586 osób

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Niepełnosprawność i długotrwała lub ciężka choroba to przesłanki do udzielania pomocy przez Ośrodek Pomocy Społecznej, uprawniające między innymi do zasiłku stałego, okresowego, usług opiekuńczych, zasiłku pielęgnacyjnego czy świadczenia pielęgnacyjnego.

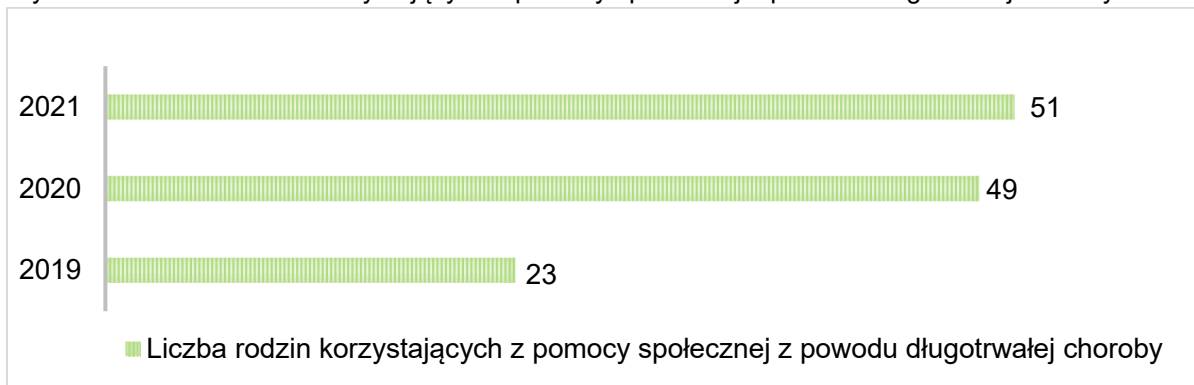
Zgodnie z danymi GOPS w Tychowie, liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności zmalała, natomiast liczba odbiorców pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby wzrosła na przestrzeni lat 2019-2021.

Wykres 17. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Tychowie

Wykres 18. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby

Źródło: opracowanie własne na podstawie GOPS w Tychowie

Ze świadczeń pomocy społecznej coraz częściej korzystają osoby w wieku senioralnym, wymagające opieki z powodu choroby lub niepełnosprawności, niemogące samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu. Wzrastają zatem wydatki na domy pomocy społecznej oraz usługi opiekuńcze.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tychowie organizuje usługi opiekuńcze w ramach własnych zasobów kadrowych oraz we współpracy z specjalistami z danej dziedziny, w ramach umowy- zlecenia (specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi).

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tychowie świadczy pomoc usługową w formie:

- usług opiekuńczych (zadania własne Gminy);
- specjalistyczne usługi opiekuńcze (zadania własne Gminy);
- specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi (zadania zlecone).

Sekcja Usług Opiekuńczych zapewnia usługi opiekuńcze w domu pacjenta polegające na:

- pomocy w codziennych czynnościach jak pielęgnacja, karmienie, ubieranie,
- profilaktyce przeciwoleżynowej,
- przygotowywaniu i podawaniu posiłków,
- praniu oraz sprzątanii mieszkania,
- robieniu zakupów i realizacji recept (na prośbę podopiecznego),
- zapewnieniu w miarę możliwości kontaktów z otoczeniem (np. spacerzy),
- pomocy w przemieszczaniu się np. do lekarza,
- pomocy w załatwianiu spraw urzędowych.

Dodatkowo w siedzibie sekcji można zmierzyć ciśnienie krwi i wykonać pomiar poziomu cukru. Oferta skierowana jest do osób starszych, schorowanych, niepełnosprawnych, najczęściej samotnych i ubogich.²⁸

Na terenie gminy funkcjonuje Korpus Wsparcia Seniorów Tychowo 2022, którego celem jest zadbanie o godziwy byt i bezpieczeństwo osób starszych - zarówno w miejscu zamieszkania, jak i poza nim. W tym celu na pomoc seniorom wysyła się wolontariuszy, którzy mają wspierać ich w codziennym funkcjonowaniu.

Działania prowadzone w ramach programu podzielone są na 2 moduły:

- **moduł I**, którego celem jest zapewnienie wsparcia seniorom w wieku 65 lat i więcej przez świadczenie usług w zakresie określonym w programie, wynikających z rozeznaczonych potrzeb na terenie danej gminy,
- **moduł II** - jego celem jest poprawa bezpieczeństwa oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania dla osób starszych przez zwiększanie dostępu do „opieki na odległość” poprzez zakup tzw. opasek bezpieczeństwa wraz z systemem obsługi.

Program jest przeznaczony dla osób **powyżej 65. roku życia**, które ze względu na stan zdrowia mają problemy z samodzielnym funkcjonowaniem. Mogą być to zarówno seniorzy prowadzący samodzielne gospodarstwa domowe jak i mieszkający z osobami bliskimi, które nie są w stanie zapewnić im wystarczającego wsparcia.²⁹

Od 2019 roku na terenie gminy funkcjonuje Klub Seniora. Projekt skierowany jest do mieszkańców Gminy Tychowo w wieku 60+. Jego zadaniem jest organizacja czasu wolnego mieszkańców. Zakłada on cykl zajęć z gotowania, zajęcia z nordic walking, pogadanki dla seniorów z zakresu zdrowia oraz bezpieczeństwa oraz wspólne przygotowanie Dnia Seniora.

²⁸ GOPS Tychowo- usługi opiekuńcze

²⁹ Korpus Wsparcia Seniorów

Pracownicy socjalni uczestniczący w badaniu ankietowym wymienili kilka problemów odnoszących się do osób niepełnosprawnych, które dostrzegają w trakcie swojej pracy. Wskazano na bariery architektoniczne, brak dziennego domu pobytu dla osób niepełnosprawnych, brak warsztatów terapii zajęciowej, brak wsparcia zewnętrznego otoczenia oraz zbyt mało miejsc dostosowanych do spędzania czasu wolnego i integracji. Idąc dalej, łącznie 36,36% respondentów stwierdziło, że oferta gminy skierowana do osób niepełnosprawnych, w zakresie opieki, pomocy, wsparcia czy usług opiekuńczych nie jest wystarczająca, natomiast 18,18% ankietowanych było przeciwnego zdania. Pozostałe 45,45% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

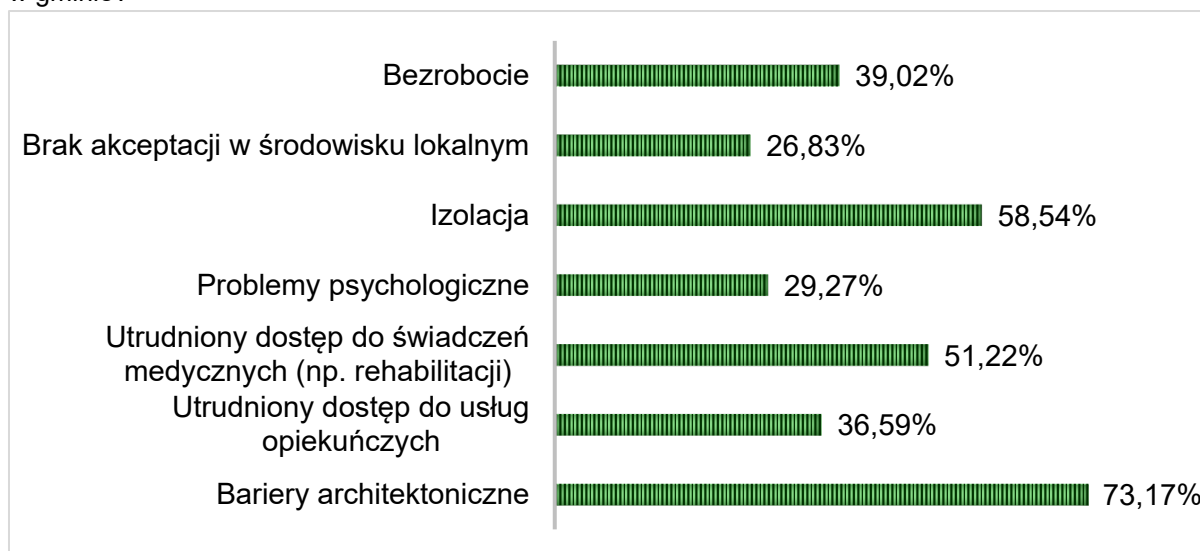
Z kolei wśród problemów dotyczących osób starszych pracownicy socjalni wymieniali najczęściej samotność, ubóstwo, bezradność, choroby, a kolejno ograniczony dostęp do komunikacji publicznej, co uniemożliwia swobodne przemieszczanie się, niskie emerytury, brak zainteresowania ze strony najbliższej rodziny, ograniczoną pomoc w formie usług opiekuńczych z powodu ograniczonych możliwości GOPS, brak Domów Seniora oraz słabą integrację interpersonalną między seniorami. Idąc dalej, 54,54% respondentów przyznało, że oferta gminy w zakresie jest wystarczająca. Z kolei, 9,09% wyraziło zdanie przeciwne, a pozostałe 36,36% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Według pracowników GOPS najbardziej podczas pandemii COVID-19 ucierpiały osoby starsze, dzieci oraz młodzież, jak również osoby z niepełnosprawnościami i to do nich w pierwszej kolejności należy kierować wsparcie.

W trakcie badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców Gminy Tychowo wskazano kilka problemów, które ich zdaniem najbardziej dotyczą osoby z niepełnosprawnościami. I tak, największy odsetek tj. 73,17% wskazało na bariery architektoniczne, a 58,54% na izolację. Kolejno 51,22% respondentów zaznaczyło, iż jest to utrudniony dostęp do świadczeń medycznych (np. rehabilitacji), a 39,02% wskazało na bezrobocie. Następnie 36,59% badanych mieszkańców przyznało, że jest to utrudniony dostęp do usług opiekuńczych, a 29,27% zaznaczyło problemy psychologiczne. Z kolei, 26,83% wskazało na brak akceptacji w środowisku lokalnym.

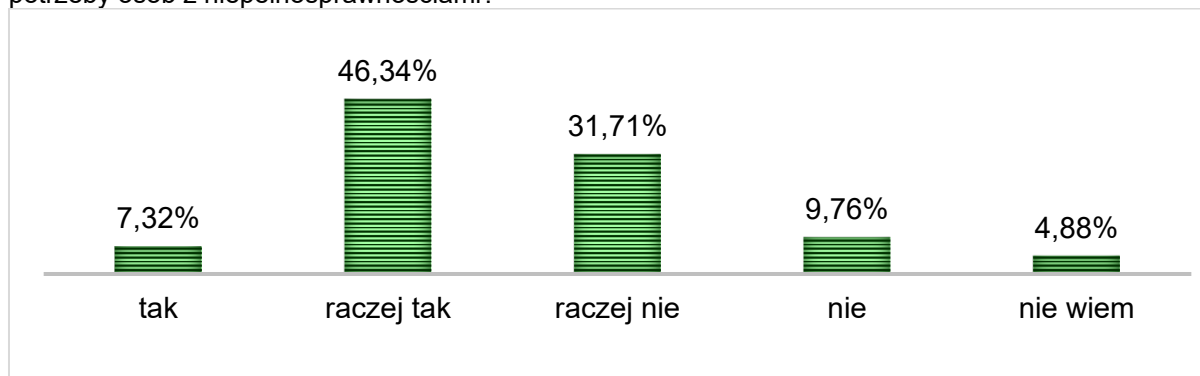
Wykres poniżej przedstawia rozkład poszczególnych odpowiedzi respondentów. Każdy z ankietowanych mógł zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi, stąd suma jest większa niż 100,00%.

Wykres 19. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób niepełnosprawnych w gminie?

Ponadto 46,34% badanych mieszkańców przyznało, że działania podejmowane na terenie gminy raczej uwzględniają potrzeby osób z niepełnosprawnościami, a 7,32% stwierdziło, iż takie potrzeby są zdecydowanie uwzględniane. Z kolei, 31,71% miało odmienne zdanie w tym temacie twierdząc, iż takie potrzeby nie są raczej uwzględniane, a 9,76% zdecydowanie stwierdziło, iż nie są one uwzględniane. Pozostałe 4,88% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym zakresie.

Wykres 20. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób z niepełnosprawnościami?

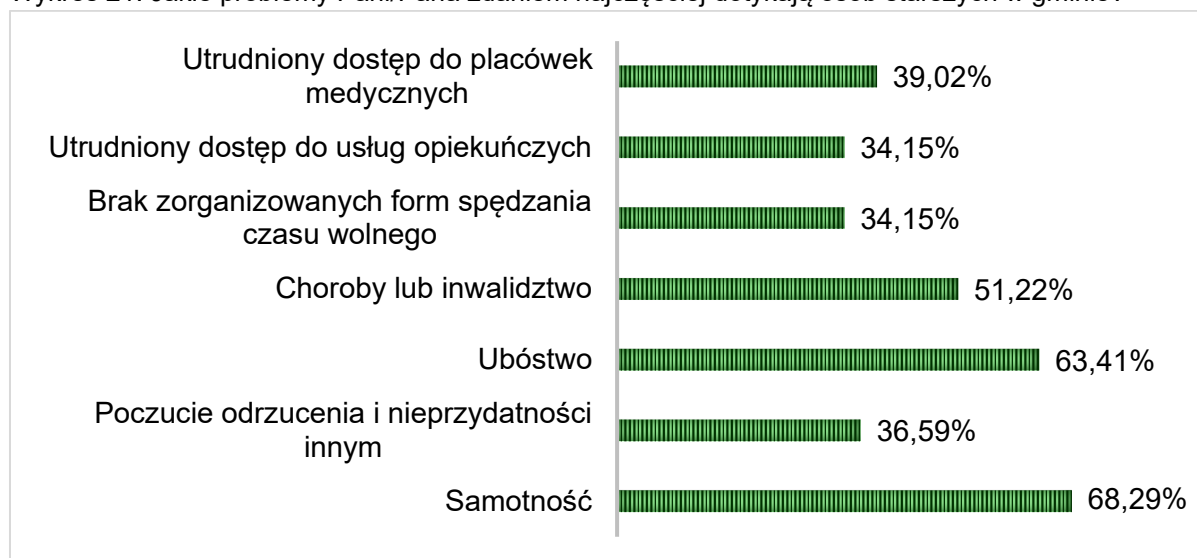

W trakcie ankietyzacji poruszono także problematykę dotyczącą osób starszych. Wśród kluczowych problemów dotyczących seniorów respondenci wskazywali najczęściej samotność (68,29%), ubóstwo (63,41%) oraz choroby lub inwalidztwo

(51,22%). Zwrócono również uwagę na utrudniony dostęp do placówek medycznych (39,02%), poczucie odrzucenia i nieprzydatności innym (36,59%) oraz utrudnionych dostęp do usług opiekuńczych i brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego (34,15%).

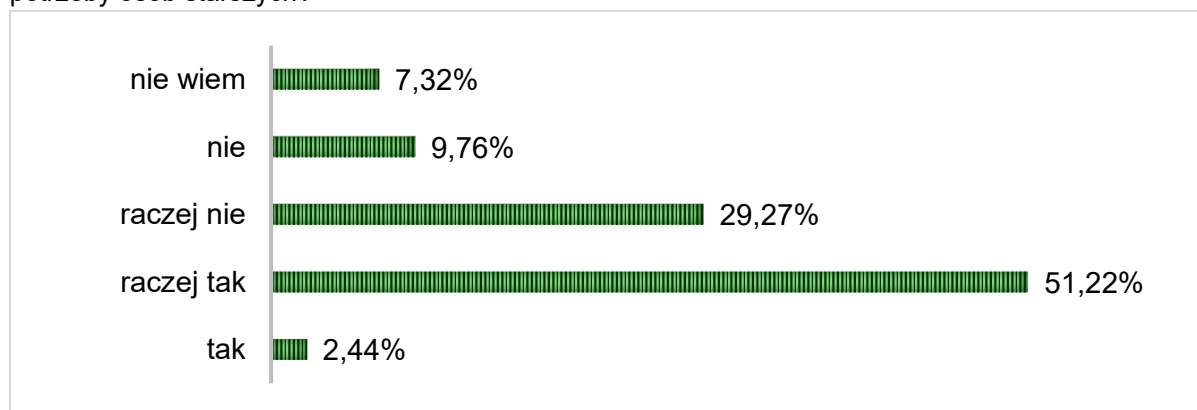
Wykres poniżej przedstawia rozkład poszczególnych odpowiedzi respondentów. Każdy z ankietowanych mógł zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi, stąd suma jest większa niż 100,00%.

Wykres 21. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób starszych w gminie?

Ponadto, łącznie 53,66% ankietowanych przyznało, że działania podejmowane na terenie gminy uwzględniają potrzeby osób starszych. Z kolei, łącznie 39,03% wyraziło zdanie przeciwne w tym temacie. Pozostałe 7,32% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi w tym zakresie.

Wykres 22. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?

Ubóstwo

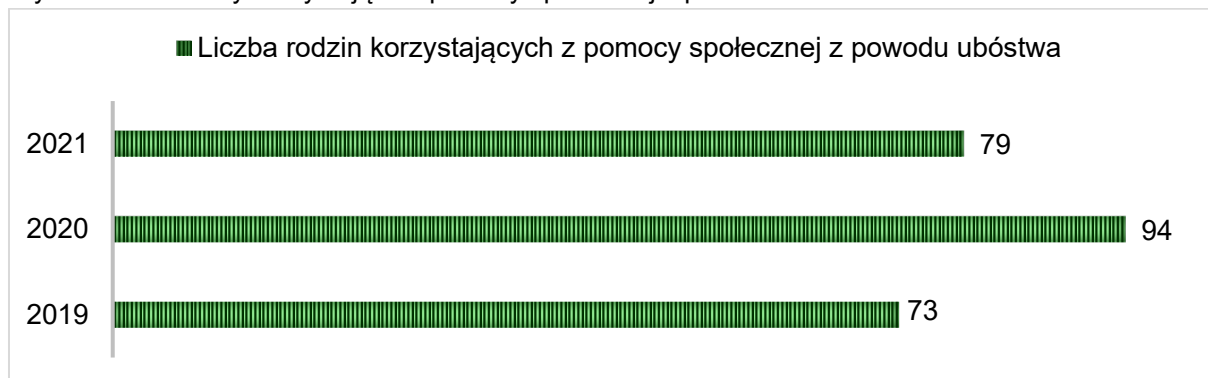
Ubóstwo jest jednym z najważniejszych i najbardziej złożonych problemów społecznych. Jest też ściśle powiązany z zagadnieniami marginalizacji i wykluczenia społecznego. Ubóstwo gospodarstw domowych w sposób szczególny uderza w wychowujące się w nich dzieci, ponieważ ogranicza i zagraża ich prawidłowemu rozwojowi i socjalizacji. Ubóstwo staje się poważnym problemem społecznym wtedy, gdy dotyczy znacznej części społeczeństwa. Skutki biedy nie rozciągają się jedynie na jednostki nią doświadczone, ale również - zwłaszcza w sytuacji jej trwałości i pokaźnego zasięgu - na resztę społeczeństwa, w tym również na tę dobrze sytuowaną pod względem materialnym. Rodzi ona bowiem wiele niekorzystnych zjawisk, począwszy od degradacji biologicznej i społecznej ubogich oraz ich rodzin, a skończywszy na zachowaniach patologicznych takich jak np. alkoholizm, narkomania oraz przestępczość.

Ustawa o pomocy społecznej nie zawiera w swojej treści wyjaśnienia pojęcia ubóstwa. Wywnioskować można z niej, że ubóstwem jest posiadanie dochodu uprawniającego do otrzymania pomocy społecznej, a zatem każda rodzina, w której dochód na osobę nie przekracza określonego kryterium dochodowego oraz każda osoba samotnie gospodarująca, której dochód nie przekracza określonego kryterium dochodowego, żyją w ubóstwie.

Aby jednak uzyskać pomoc społeczną, oprócz ubóstwa w sytuacji życiowej wnioskodawcy musi wystąpić również co najmniej jedna z następujących okoliczności: sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc w rodzinie, potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, trudność w integracji cudzoziemców, trudność w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, alkoholizm lub narkomania, zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa, klęska żywiołowa lub ekologiczna lub inne okoliczności.

Zgodnie z danymi GOPS w Tychowie, liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w 2020 roku była najwyższa.

Wykres 23. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Tychowie

Uczestniczący w badaniu ankietowym nauczyciele szkół z terenu Gminy Tychowo zostali zapytani, czy w szkole jest wielu uczniów, którzy potrzebują wsparcia socjalnego (np. w formie dopłat do posiłków lub dopłat wycieczek szkolnych). I tak, 63,64% respondentów udzieliło odpowiedzi twierdzącej, a kolejne 18,18% zaprzeczyło. Pozostałe 18,18% przyznało, że nie posiada wiedzy na ten temat.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

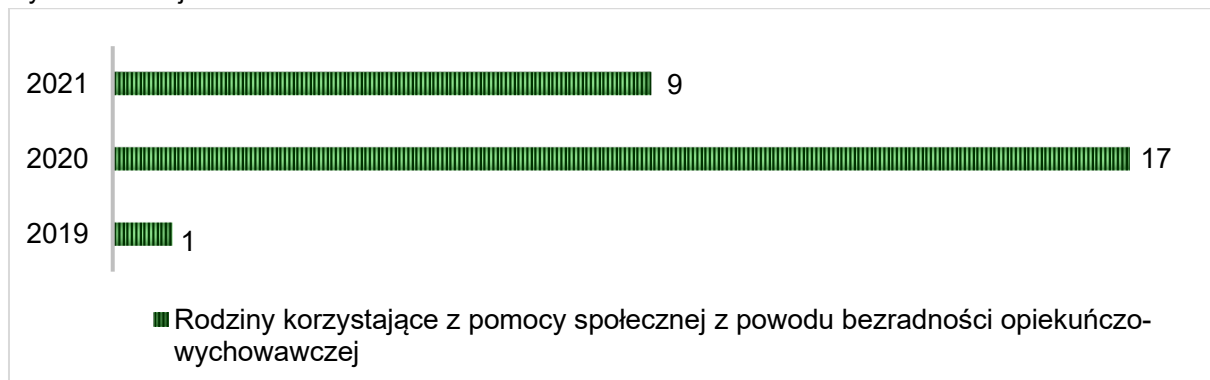
W prawidłowo funkcjonującej rodzinie dziecko poznaje właściwe wartości i przygotowuje się do pełnienia ról społecznych. Niestety w dzisiejszych trudnych czasach rodzina narażona jest na szereg negatywnych zjawisk, które wpływają w większym lub mniejszym stopniu na jej dezorganizację. Wzrastające bezrobocie, wzrost bezdomności, zakresu ubóstwa społecznego oraz patologii społecznej stwarza zagrożenie dla funkcjonalności rodziny. Co za tym idzie, dysfunkcyjny dom rodzinny stanowi źródło frustracji, co w konsekwencji może zaburzać jego rozwój biopsychiczny i społeczny. Dysfunkcyjność w tym aspekcie może obejmować niepowodzenia w realizacji zadań wychowawczych, kryzys małżeński oraz niepowodzenia związane z niezaspokajaniem potrzeb dziecka.³⁰

Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki, gdyż z racji wieku nie jest ono w stanie samodzielnie sobie jej zapewnić oraz jego wychowanie w celu przygotowania dziecka do życia w społeczeństwie. Rodzina jednak nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania, przepisy ustawy o pomocy społecznej wskazują zwłaszcza na rodziny niepełne i wielodzietne. Bezradność występować może także w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego – problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób.

³⁰ Miśkowicz. M, Problemy współczesnej rodziny w dobie promowania wartości prorodzinnych, Łódź 2013

Analizując szczegółowe dane GOPS w Tychowie z trzech ostatnich lat można zauważyć, iż liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności na przestrzeni lat 2019-2021 wzrosła, jednak w 2020 roku była najwyższa.

Wykres 24. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Tychowie

Odpowiedzi pozyskane w trakcie ankietyzacji przeprowadzonej wśród pracowników socjalnych wskazują, iż przyczyną bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jest najczęściej niski poziom umiejętności wychowawczych oraz uzależnienia i wielodzietność. Pojawiły się również odpowiedzi wskazujące na niepełnosprawność/długotrwałą chorobę, niepełną rodzinę, niskie dochody, ubóstwo, przemoc w rodzinie oraz brak odpowiednich wzorców dla młodych rodziców.

Przemoc w rodzinie

Pojęcie przemocy w rodzinie jest bardzo obszerne i obejmuje wiele płaszczyzn. Jedną z definicji przemocy podaje ustawa z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, gdzie przemoc w rodzinie należy rozumieć jako: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny [*], w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.³¹

Ponadto, przemoc w rodzinie występuje w różnych formach i przybiera różną postać. Najczęściej, kiedy mówimy o przemocy w rodzinie wyróżniamy jej dwa rodzaje jak:

- **przemoc czynną** - kiedy to gniew, złość agresora skierowana jest wprost na ofiarę i podejmuje on przy tym działania krzywdzące fizycznie, psychicznie czy seksualnie.
- **przemoc bierną** - gdzie dochodzi do różnego rodzaju zaniedbań (psychicznych, ekonomicznych, fizycznych czy seksualnych).

Do najczęstszych form przemocy w rodzinie zalicza się:

- **przemoc fizyczną**, czyli każde zachowanie, którego celem jest zadanie bólu fizycznego, uszkodzenie ciała, pogorszenie zdrowia lub pozbawianie życia ofiary.
- **przemoc seksualną**, czyli każde zachowanie mające na celu zmuszenie ofiary do podjęcia współżycia lub niechcianych zachowań seksualnych bądź zdeprecjonowanie jej seksualności.

³¹ Ustawa jako członka rodziny definiuje "osobę najbliższą w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.), a także inną osobę wspólnie zamieszkującą lub gospodarującą"

- **przemoc psychiczną**, czyli każde zachowanie, którego celem jest zmniejszenie poczucia własnej wartości, wzbudzenie w ofierze strachu oraz pozbawianie jej poczucia bezpieczeństwa i kontroli nad własnym życiem.
- **przemoc ekonomiczną**, czyli każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy.³²

Zasoby instytucjonalne działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tychowie realizując zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w różnych jej formach stale współpracuje z Policją, Sądem, kuratorem sądowym, pedagogami wszystkich placówek szkolnych, innymi instytucjami oraz Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Współpraca dotyczy poradnictwa, interwencji i wzajemnego wsparcia oraz uzupełnienia podejmowanych działań, a także bieżącego monitorowania problemu w środowiskach przez pracowników socjalnych.

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Zespół Interdyscyplinarny jest grupą ludzi, która została powołana po to aby pomagać ludziom uwikłanym w problem przemocy (osobom doznającym przemocy, osobom stosującym przemoc, świadkom przemocy itp.). Celem działania zespołu jest koordynowanie wszelkich działań instytucji i organów zaangażowanych w niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałania zjawisku przemocy.

Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Tychowo został powołany na mocy Zarządzenia Nr 23/12 Burmistrza Tychowo z dnia 06 czerwca 2012 r. w sprawie powołania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

³² Chańska W., Kępka A., Kuczyńska S., Nowakowska U., Przemoc w rodzinie a wymiar sprawiedliwości, Fundacja Centrum Praw Kobiet, Warszawa 2005

Analizując dane przekazane przez GOPS w Tychowie można zauważyć, iż liczba rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego nieco wzrosła na przestrzeni lat 2019-2021. W roku 2021 liczba utworzonych Grup Roboczych była najwyższa, natomiast w 2020 roku liczba rodzin objętych pomocą Grup Roboczych była najwyższa.

Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2019-2021

Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego:

- Rok 2019: 4 posiedzenia;
- Rok 2020: 4 posiedzenia;
- Rok 2021: 4 posiedzenia.

Liczba rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego:

- Rok 2019: 15 rodzin;
- Rok 2020: 17 rodzin;
- Rok 2021: 16 rodzin.

Liczba osób objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego ogółem:

- Rok 2019: 32 osoby;
- Rok 2020: 40 osób;
- Rok 2021: 35 osób.

Liczba utworzonych Grup Roboczych:

- Rok 2019: 36 Grup Roboczych;
- Rok 2020: 42 Grupy Robocze;
- Rok 2021: 43 Grupy Robocze.

Liczba posiedzeń Grup Roboczych:

- Rok 2019: 36 posiedzeń;
- Rok 2020: 42 posiedzenia;
- Rok 2021: 43 posiedzenia.

Liczba rodzin objętych pomocą Grup Roboczych:

- Rok 2019: 15 rodzin;
- Rok 2020: 17 rodzin;
- Rok 2021: 16 rodzin.

Liczba osób objętych pomocą Grup Roboczych ogółem:

- Rok 2019: 32 osoby;
- Rok 2020: 40 osób;
- Rok 2021: 35 osób.

Liczba kobiet objętych pomocą Grup Roboczych:

- Rok 2019: 17 kobiet;
- Rok 2020: 18 kobiet;
- Rok 2021: 17 kobiet.

Liczba mężczyzn objętych pomocą Grup Roboczych:

- Rok 2019: 12 mężczyzn;
- Rok 2020: 11 mężczyzn;
- Rok 2021: 13 mężczyzn.

Liczba dzieci objętych pomocą Grup Roboczych:

- Rok 2019: 3 dzieci;
- Rok 2020: 9 dzieci;
- Rok 2021: 7 dzieci.

Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” była najwyższa w 2020 roku. Ponadto w 2019 i 2020 roku liczba zakończonych procedur była najwyższa.

Procedura „Niebieska Karta” w latach 2019-2021:**Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart-A” przez pracowników socjalnych wszczynających procedurę:**

- Rok 2019: 2 „Niebieskie Kart-A”;
- Rok 2020: 0 „Niebieskich Kart-A”;
- Rok 2021: 1 „Niebieska Karta-A”.

Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart-C” przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego/ Grupy Robocze:

- Rok 2019: 10 „Niebieskich Kart-C”;
- Rok 2020: 14 „Niebieskich Kart-C”;
- Rok 2021: 8 „Niebieskich Kart-C”.

Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart-D” przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego/ Grupy Robocze:

- Rok 2019: 9 „Niebieskich Kart-D”;
- Rok 2020: 11 „Niebieskich Kart-D”;
- Rok 2021: 5 „Niebieskich Kart-D”.

Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”:

- Rok 2019: 15 rodzin;
- Rok 2020: 17 rodzin;
- Rok 2021: 16 rodzin.

Liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” w danym roku:

- Rok 2019: 13 rodzin;
- Rok 2020: 19 rodzin;
- Rok 2021: 11 rodziny.

Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” ogółem:

- Rok 2019: 12 zakończonych procedur;
- Rok 2020: 12 zakończonych procedur;
- Rok 2021: 11 zakończonych procedur.

Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w przypadku ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie:

- Rok 2019: 10 zakończonych procedur;
- Rok 2020: 5 zakończonych procedur;
- Rok 2021: 9 zakończonych procedur.

Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” po rozstrzygnięciu o braku zasadności podejmowania działań:

- Rok 2019: 2 zakończone procedury;
- Rok 2020: 7 zakończonych procedur;
- Rok 2021: 2 zakończone procedury.

Ogólna liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, na przestrzeni trzech ostatnich lat wzrosła. Osoby dotknięte problemem przemocy najczęściej korzystają z pomocy w formie poradnictwa psychologicznego, a kolejno socjalnego.

Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie (ogółem):

- Rok 2019: 16 osób;
- Rok 2020: 18 osób;
- Rok 2021: 35 osób.

Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie (kobiety):

- Rok 2019: 14 kobiet;
- Rok 2020: 9 kobiet;
- Rok 2021: 25 kobiet.

Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie (mężczyźni):

- Rok 2019: 0 mężczyzn;
- Rok 2020: 0 mężczyzn;
- Rok 2021: 0 mężczyzn.

Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie (dzieci):

- Rok 2019: 2 dzieci;
- Rok 2020: 9 dzieci;
- Rok 2021: 10 dzieci.

Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa psychologicznego:

- Rok 2019: 12 osób;
- Rok 2020: 18 osób;
- Rok 2021: 13 osób.

Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa prawnego:

- Rok 2019: 1 osoba;
- Rok 2020: 1 osoba;
- Rok 2021: 2 osoby.

Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa socjalnego:

- Rok 2019: 8 osób;
- Rok 2020: 5 osób;
- Rok 2021: 10 osób.

Tabela 19. Liczba szkoleń dla pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Liczba szkoleń	
Rok 2019	2 szkolenia
Rok 2020	1 szkolenie
Rok 2021	1 szkolenie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Tychowie

Zasoby instytucjonalne działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy:

- Gminny Zespół Interdyscyplinarny;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej;
- Posterunek Policji;
- Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Placówki Oświatowe- szkoły, przedszkole ,żłobek;
- Placówki Ochrony Zdrowia;
- Organizacje pozarządowe i instytucje kościelne;
- Sołtysi i rady sołeckie.

W 2020 roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie była najwyższa.

Wykres 25. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu przemocy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Tychowie

Jak wynika z diagnozy zagrożeń społecznych, ogółem 51,22% ankietowanych mieszkańców Gminy Tychowo zna rodziny, w których stosowana jest przemoc. Ponadto 12,20% przyznało, iż doświadczyło osobiście przemocy, a osobą stosującą przemoc był najczęściej ojciec. Niepokojącym jest, iż 65,85% nie posiada wiedzy na temat instytucji pomocowych, które pomagają osobom doświadczającym przemocy w rodzinie. Ponadto, 19,51% ankietowanych przyznało, iż rodzic może uderzyć

dziecko w sytuacji gdy inne metody zawodzą, a 2,44% uważa, iż rodzic może karać swoje dzieci w dowolny sposób.

Ponadto, łącznie 63,64% uczestniczących w badaniu nauczycieli przyznało, że zna uczniów, którzy mogą doświadczać przemocy w rodzinie.

Idąc dalej, zapytano uczniów czy czują się bezpiecznie w swoim domu. Zdecydowana większość uczniów szkół podstawowych odpowiedziała twierdząco na tak zadane pytanie. Uczniowie mają zazwyczaj pełne zaufanie do swoich rodziców i dzielą się z nimi wszystkimi problemami. W ankiecie pojawiły się również pytania dotyczące oceny relacji i sposobów wychowywania rodziców w uznaniu badanych. Gdy zapytano o to, czy rodzic ma prawo uderzyć swoje dziecko; 77,78% uczniów klas piątych i szóstych oraz 74,65% uczniów klas siódmych i ósmych odpowiedziało, że rodzice nie mają prawa tego zrobić bez względu na okoliczności. W ocenie 5,56% uczniów klas piątych i szóstych oraz 12,68% uczniów klas siódmych i ósmych mogą w ten sposób ukarać dziecko, jeśli są ku temu powody.

Poważnym problemem pozostaje także, wciąż obecne w życiu Polaków, zjawisko agresji osób dorosłych wobec dzieci i młodzieży. W dalszym ciągu kary fizyczne stanowią często stosowaną przez rodziców metodę wychowywania dzieci. Dla niektórych osób są one formą „ostatecznego rozwiązania”, po które sięga się w chwili utraty kontroli nad swoimi emocjami. Inni rodzice z kolei stosują kary fizyczne w sposób zaplanowany, wierząc w ich wychowawczą i rozwojową efektywność. Stosowanie kar fizycznych motywowane jest w tym przypadku dobrem dziecka.³³

W związku z powyższym, w trakcie ankietyzacji skierowano część pytań bezpośrednio do rodziców i dotyczyły one stosowanych metod wychowawczych oraz sposobów reagowania na złe zachowanie dziecka. I tak, 51,43% rodziców uczestniczących w badaniu zadeklarowało, że stara się rozmawiać z dzieckiem na ten temat, a 31,43%

³³ Halemba. K, Izdebska. A, Kary fizyczne w wychowaniu dzieci- uwarunkowania i konsekwencje, Dziecko krzywdzone nr 3(28), 2009

upomina lub ostrzega przed konsekwencjami złego zachowania. Wielu rodziców stosuje także różnego rodzaju zakazy m.in. na korzystanie z urządzeń elektronicznych. Żaden z rodziców nie przyznał się do użycia siły fizycznej w przypadku złego zachowania dziecka.

Następnie, zapytano bezpośrednio rodziców czy zdarza im się stosować wobec dzieci kary cielesne. Największy odsetek stanowili respondenci, którzy nigdy nie użyli przemocy fizycznej wobec dzieci. W przypadku rodziców, którzy przyznali się do stosowania tego typu kar przeważały natomiast deklaracje, że zdarza się to rzadko, raz na pół roku.

Zdecydowana większość rodziców uczniów z terenu Gminy Tychowo uważa, że dziecko nie powinno się bać rodziców (92,86%). Z kolei jeden rodzic wyraził zdanie przeciwne, a pozostałe 5,71% nie wyraziło swojej opinii w tym temacie.

Gdy zapytano rodziców o to czy stosowanie kar cielesnych wobec dzieci jest dopuszczalne w sytuacji kiedy na to zasłużyły, 2,86% udzieliło odpowiedzi twierdzącej. W drodze badania okazało się również, że 62,86% ogółu badanych rodziców jest za ustawowym zakazem stosowania kar cielesnych, natomiast 27,14% wyraziło zdanie przeciwne, a 10,00% respondentów nie umiało się określić w tym temacie.

Z pozyskanych w trakcie badania danych wynika, iż 25,71% ankietowanych zna 1-2 rodziny, w których stosowane są kary cielesne wobec dzieci. Kolejno 11,43% przyznało, iż zna od 3 do 5 takich rodzin, a 4,29% ponad 5 takich rodzin. Pozostałe 58,57% badanych zaprzeczyło posiadaniu takich znajomości.

Problemy w środowisku szkolnym

Używanie substancji psychoaktywnych

Problem uzależnień wśród młodzieży jest niezwykle trudny. Spożywanie środków psychoaktywnych związane jest z ryzykiem występowania szkód zdrowotnych, a także przyczynia się do nasilania zachowań antyspołecznych, osłabia hamulce społeczne, nasila agresję, powoduje najczęściej absencję szkolną, nieprawidłową realizację obowiązku szkolnego oraz konflikty z rówieśnikami, rodzicami i nauczycielami.

Diagnoza przeprowadzona wśród uczniów szkół podstawowych z terenu gminy, wskazuje, iż jest to problem występujący również w środowisku badanych. Jak wynika z deklaracji ankietowanych, odsetek osób, które używały substancji psychoaktywnych dynamicznie wzrasta wraz z ich wiekiem. Wśród uczniów klas piątych i szóstych, 11,11% badanych przyznało się do spożywania alkoholu, a 13,89% do palenia papierosów. W grupie uczniów klas siódmych i ósmych wskaźniki te były zdecydowanie wyższe.

Tabela 20. Używanie substancji psychoaktywnych przez uczniów

Substancje psychoaktywne	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
spożywanie alkoholu	11,11%	42,25%
palenie papierosów, w tym e-papierosów	13,89%	28,17%

Co więcej wielu uczniów ma problem z asertywnością, gdyż jak przyznają, ich pierwszy kontakt z tego typu używkami nastąpił za namową osób trzecich. Takie sytuacje potwierdziło 26,67% uczniów klas siódmych i ósmych mających za sobą inicjację alkoholową oraz 50,00% uczniów mających za sobą inicjację nikotynową. Należy zatem rozmawiać z uczniami o asertywności i o różnych technikach odmowy w przypadku, gdy ktoś proponuje im jakąś używkę. Ważna jest tu również rola rodzica. Jak się okazało w obydwu grupach wiekowych rodzice cieszą się bardzo wysokim zaufaniem i uczniowie przyznają, że chętnie dzielą się z nimi swoimi problemami.

Ponadto, wielu uczniów szkół podstawowych biorących udział w badaniu zadeklarowało, że zna osoby niepełnoletnie mające do czynienia z substancjami psychoaktywnymi. Znajomości te poszerzają się wraz z wiekiem.

Tabela 21. Znajomość osób niepełnoletnich zażywających substancje psychoaktywne

Znajomości osób zażywających substancje psychoaktywne	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
spożywanie alkoholu	27,78%	56,34%
palenie papierosów	44,44%	70,42%
zażywanie narkotyków	5,56%	14,08%

Problem używania środków psychoaktywnych przez uczniów został także poruszony w badaniu ankietowym skierowanym do nauczycieli szkół z terenu gminy. Z odpowiedzi badanych wynika, iż problem ten jest dość mocno rozpowszechniony wśród uczniów, szczególnie w przypadku picia alkoholu, palenia papierosów oraz spożywania napojów energetycznych.

Tabela 22. Czy według Pani/Pana są w szkole uczniowie, którzy mieli już kontakt z wskazanymi substancjami psychoaktywnymi?

Rodzaj substancji	
Napoje energetyczne	
w mojej opinii, jest wielu uczniów, którzy piją napoje energetyczne	63,64%
w szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie piją napoje energetyczne	27,27%
w mojej opinii w naszej szkole nie ma uczniów, którzy piją napoje energetyczne	9,09%
Alkohol	
według mnie wielu uczniów miało kontakt z tym rodzajem substancji	69,23%
w szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie mieli kontakt z tym rodzajem substancji	30,77%
w naszej szkole nie ma uczniów, którzy mieli kontakt z tym rodzajem substancji	0,00%

Papierosy	
według mnie wielu uczniów miało kontakt z tym rodzajem substancji	18,18%
w szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie mieli kontakt z tym rodzajem substancji	72,73%
w naszej szkole nie ma uczniów, którzy mieli kontakt z tym rodzajem substancji	9,09%
Narkotyki	
według mnie wielu uczniów miało kontakt z tym rodzajem substancji	0,00%
w szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie mieli kontakt z tym rodzajem substancji	54,55%
w naszej szkole nie ma uczniów, którzy mieli kontakt z tym rodzajem substancji	45,45%

Gdy zapytano nauczycieli o dostępność środków psychoaktywnych, wszyscy określali ją jaką trudną lub nie potrafili udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

Pozytywnym jest, iż większość nauczycieli uczestniczących w badaniu, pozytywnie oceniło swój poziom wiedzy w zakresie rozpoznawania objawów odurzenia alkoholowego lub narkotykowego.

Większość nauczycieli jest zdania, że są raczej odpowiednio przygotowani do udzielenia pomocy uczniom, którzy wykazują skłonności do podejmowania zachowań ryzykownych.

Niepokojącym jest, iż 90,91% nauczycieli przyznało, że wśród uczniów można zaobserwować niepokojące zachowania, które mogą sugerować np. problemy depresyjne, problemy z uzależnieniem. Pozostałe 9,09% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Zapytano również nauczycieli, czy wiedzą co to są e- narkotyki (i-dose, narkotyki dźwiękowe). 54,55% posiada wiedzę na ten temat, natomiast 45,45% respondentów nie posiada wiedzy w tym zakresie.

Zdecydowana większość nauczycieli tj. 54,55% przyznało również, że szkoły nie zapewniają odpowiedni poziom wsparcia psychologicznego dla uczniów. Odmienne zdanie w tym zakresie wyraziło 18,18% respondentów, a pozostałe 27,27% badanych nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

W opinii większości respondentów tj. 54,55% oferta zajęć pozalekcyjnych dla uczniów jest wystarczająca. Ponadto 54,55% nauczycieli było zdania, iż szkoły dysponują wystarczającą ilością miejsc w świetlicy szkolnej.

Istnieją teorie wyjaśniające powstawanie uzależnień od substancji psychoaktywnych, które wskazują na znaczącą (kierunkową) rolę uwarunkowań rodzinnych. Opierają się one na założeniu wskazującym, że nieprawidłowo funkcjonująca rodzina jest istotnym prekursorem zachowań patologicznych wychowującej się w niej młodzieży. Wzorce rodzinne mogą skutkować szybszym sięganiem po substancje psychoaktywne, niższym wiekiem eksperymentów, jak również wyborem określonej substancji.³⁴

W trakcie ankietyzacji przeprowadzonej wśród rodziców uczniów z terenu gminy, oprócz pytań bezpośrednio związanych z używaniem substancji przez młodzież, pojawiły się również pytania dotyczące relacji rodzinnych.

Zdecydowana większość badanych tj. 78,57% stwierdziła, że ma bardzo dobry kontakt z dzieckiem. Pozostałe 21,43% przyznało, iż w zasadzie rozumie się dobrze ze swoim dzieckiem.

Idąc dalej, 44,29% z nich odpowiedziało, że ich dzieci chętnie z nimi rozmawiają i dzielą się z nimi wszystkimi swoimi problemami, a 54,29% badanych stwierdziło, iż dzieci z nimi rozmawiają, ale nie zawsze mówią o wszystkim. Pozostałe 1,43% przyznało, iż ich dzieci nigdy nie rozmawiają z nimi o swoich problemach.

³⁴ Ulman. P, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego Instytut Psychologii, Społeczne i rodzinne uwarunkowania uzależnień u dzieci i młodzieży, 2011

Zapytano również rodziców ile przeciętnie czasu dziennie spędza ich dziecko przed komputerem. Najliczniejsze (58,57%) okazały się odpowiedzi wskazujące na od 1 do 3 godzin dziennie.

Zapytano więc rodziców, czy według nich pandemia wpłynęła niekorzystnie na relacje z dzieckiem. I tak, 70,00% zaprzeczyło twierdząc najczęściej, że dzięki pandemii, a przede wszystkim poprzez wprowadzenie nauki zdalnej mogli spędzać więcej czasu z dziećmi. Natomiast 30,00% wyraziło zdanie przeciwne w tym temacie.

Następne pytanie dotyczyło znajomości problemów występujących w środowisku szkolnym. I tak, 91,43% respondentów stwierdziło, że ich dzieci nie mają żadnych problemów w szkole. Pozostałe 8,57% przyznało, iż ich dzieci mają kłopoty w szkole i najczęściej wskazywali na problemy z nauką oraz problemy z rówieśnikami.

Zapytano również rodziców, czy zdarza się, że ich dzieci zachowują się agresywnie. Jak się okazało, 35,71% respondentów stwierdziło, iż zdarza się to rzadko, 25,71% zadeklarowało, iż takie sytuacje występują od czasu do czasu, a 1,43% stwierdziło, że jest to częsta sytuacja. Pozostałe 37,14% zaprzeczyło takim sytuacjom.

Problem stosowania substancji psychoaktywnych jest aktualny wśród młodzieży. Często zdarza się, że w okresie dojrzewania rodzice przestają być autorytetami dla młodych ludzi, a rolę tę przejmują rówieśnicy. Niekiedy nastolatek trafia w negatywne środowisko rówieśnicze. Chce zaimponować znajomym, sięgając po środki odurzające, nie chce odstawać od innych. Myśli, że rezygnując i asertywnie wypowiadając swoje przeciwne zdanie, będzie odrzucony przez grupę, na której mu tak bardzo zależy. Niektóre osoby poddawane są presji rówieśniczej lub traktują używanie substancji psychoaktywnych jako ucieczkę od problemów w środowisku szkolnym czy też w domu. Rolą rodziców jest ukazanie młodzieży, jakie zagrożenia niesie za sobą stosowanie substancji psychoaktywnych, a jednocześnie wskazywanie konstruktywnej drogi do radzenia sobie z problemami, zyskania akceptacji rówieśniczej, zdrowego i szczęśliwego życia pozbawionego nałogów.

Mając na uwadze powyższe, dalsza część ankietyzacji dotyczyła bezpośrednio wiedzy rodziców na temat używania substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież.

Gdy zapytano rodziców czy ich dziecko pali papierosy, prawie wszyscy tj. 94,29% zaprzeczyli. Pozostałe 5,71% nie miało wiedzy w tym temacie.

W przypadku pytania o upojenie alkoholowe, prawie wszyscy rodzice udzielili odpowiedzi przeczącej (97,14%). Jeden rodzic przyznał, iż taka sytuacja miała miejsce 1-2 razy, a pozostałe 1,43% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi. Ponadto, wszyscy rodzice zadeklarowali, iż ich dzieci nigdy nie używały środków odurzających-narkotyków lub dopalaczy.

W dalszej części zapytano rodziców uczniów o to, czy potrafiliby rozpoznać osobę pod wpływem narkotyków. Zdecydowana większość respondentów tj. 77,14% stwierdziła, iż bez problemu rozpoznałaby taką osobę. Pozostałe 22,86% przyznało, że nie potrafiłoby rozpoznać, czy osoba jest pod wpływem środków odurzających.

Kolejne pytanie dotyczyło wiedzy w zakresie narkotyków, ich rodzajów i skutków zażywania. Najwyższy odsetek tj. 70,00% stanowili respondenci, którzy zadeklarowali, że wiedzą dokładnie wszystko na temat tego rodzaju substancji psychoaktywnych. Kolejno 28,57% stwierdziło, iż tylko częściowo orientuje się w tym zakresie, a pozostałe 1,43% przyznało, iż nie posiada wiedzy w tym zakresie.

Następnie zapytano rodziców, czy w ich opinii na terenie szkół istnieje zagrożenie narkotykami. I tak, 10,00% przyznało, że taki problem występuje na terenie szkół, natomiast 28,57% stanowczo zaprzeczyło. Pozostałe 61,43% ankietowanych nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi na to pytanie.

W drodze badania okazało się również, że większość rodziców podejmuje rozmowy z dziećmi na temat substancji psychoaktywnych, w tym: 41,43% robi to bardzo często, a 48,57% zadeklarowało, że rozmawia, ale rzadko. Pozostałe 10,00% przyznało, iż nigdy nie podejmuje takich rozmów z dziećmi.

Zadano również pytanie, czy rodzice wiedzą co to są e-narkotyki (i-dose, narkotyki dźwiękowe). Tylko 41,43% respondentów potwierdziło wiedzę w tym zakresie, natomiast pozostałe 58,57% zaprzeczyło.

Kolejno zapytano rodziców, czy według nich szkoły zapewnia wystarczający poziom wsparcia psychologicznego. I tak, 40,00% odpowiedziało twierdząco na tak zadane

pytanie, a 22,86% odpowiedziało twierdząco na tak zadane pytanie. Pozostałe 37,14% nie wiedziało jak się ustosunkować do tak zadanego pytania.

Idąc dalej, 41,43% respondentów uważa, iż oferta zajęć pozalekcyjnych w szkole jest wystarczająca, a 22,86% ma odmienne zdanie w tym temacie. Pozostałe 35,71% respondentów nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Następnie 40,00% respondentów zadeklarowało, iż zna w swoim środowisku instytucje pomagające osobom uzależnionym i ich rodzinom. Pozostałe 60,00% badanych rodziców przyznało, że posiada wiedzę na temat takich instytucji.

Ostatnie pytanie tej części dotyczyło działań jakie zdaniem rodziców należy podejmować w celu przeciwdziałania uzależnieniom od substancji psychoaktywnych wśród dzieci i młodzieży. Jako kluczowe respondenci wskazali organizowanie dla dzieci różnych form spędzania czasu wolnego tj. kółek zainteresowań, wycieczek, zawodów sportowych, festynów, a także organizowanie dla dzieci i rodziców spotkań z pedagogiem, psychologiem, lekarzem. Następnie, zdaniem rodziców należałoby organizować pogadanki na wywiadówkach, podczas spotkań rodziców z dyrektorem. Kilku rodziców wskazało również inne działania m. in. organizowanie spotkań z ludźmi, którzy mieli do czynienia z uzależnieniami oraz rozmowy z psychologiem.

Przemoc rówieśnicza

Z przeprowadzonej diagnozy społecznej wynika, iż 19,44% uczniów klas piątych i szóstych oraz 33,80% uczniów klas siódmych i ósmych potwierdziło, że osobiście doświadczyło przemocy ze strony rówieśników. Ponadto 16,67% klas młodszych oraz 16,90% klas starszych przyznało, iż w szkole są uczniowie, przed którymi badani odczuwają lęk. Istotnym jest zatem wdrażanie projektów poświęconych profilaktyce związanej z problemami agresji i przemocy. Zazwyczaj uczniowie obserwują zjawiska przemocy rzadko, raz na pół roku lub od czasu do czasu, kilka razy w miesiącu. Ponadto, wraz z wiekiem badanych wzrasta częstotliwość występowania zjawisk przemocy poza terenem szkoły, jak również uczestnictwa w czynnych aktach przemocy.

Tabela 23. Zjawiska przemocy poza szkołą i uczestnictwo uczniów w aktach przemocy

Akty przemocy	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
spotkanie przejawów przemocy poza szkołą	25,00%	26,76%
czynne uczestnictwo w aktach przemocy	13,89%	21,13%

Bycie ofiarą przemocy jak i świadomość obecności w szkole osób, których się boimy, wpływa na nasze codzienne funkcjonowanie. Często prowadzi do zamykania się w sobie, wycofania, a nawet obwiniania, że to z nami jest coś nie tak, dlatego ktoś w stosunku do nas stosuje przemoc. Nauczyciele powinni zatem kontrolować, aby zjawisko przemocy nie rozprzestrzeniało się, ale też starać się rozmawiać o przemocy z uczniami, którzy jej doświadczają. Tym bardziej, że na pytanie kogo w pierwszej kolejności uczniowie powiadomią, jeśli będą świadkiem lub ofiarą przemocy, 58,33% uczniów klasy piątej i szóstej oraz 61,97% uczniów klasy siódmej i ósmej odpowiedziało, że wychowawcę, dyrektora szkoły lub pedagoga.

Nieco niepokojący okazał się wynik dotyczący poziomu wiedzy uczniów w zakresie instytucji, które świadczą pomoc dla osób dotkniętych przemocą. Jak wynika z danych,

aż 55,56% uczniów klasy piątej i szóstej oraz 71,83% uczniów klas starszych nie posiada wiedzy w tym zakresie.

W trakcie badania ankietowego wśród uczniów zostały również poruszone zagadnienia związane z występującym coraz częściej w środowisku młodych osób zjawiskiem hejtu. Jak wynika z pozyskanych danych, bez względu na wiek większość ankietowanych przyznała, iż jest to dla nich mowa nienawiści, której konsekwencje mogą być bardzo negatywne. Ponadto, wielu uczniów potwierdziło, że spotkało się z tym zjawiskiem w swoim środowisku szkolnym, w tym część doświadczyła hejtu osobiście.

Tabela 24. Zjawisko hejtu w środowisku szkolnym

Zjawisko hejtu w środowisku szkolnym	
Tak, doświadczyłem tego osobiście	
uczniowie klas piątych i szóstych	22,22%
uczniowie klas siódmych i ósmych	29,58%
Tak, ale nie doświadczyłem tego osobiście	
uczniowie klas piątych i szóstych	30,56%
uczniowie klas siódmych i ósmych	32,39%
Nie, to zjawisko nie występuje w naszym środowisku szkolnym	
uczniowie klas piątych i szóstych	13,89%
uczniowie klas siódmych i ósmych	8,45%
Nie wiem	
uczniowie klas piątych i szóstych	33,33%
uczniowie klas siódmych i ósmych	29,58%

Występowanie aktów agresji i przemocy wśród uczniów potwierdzają również uczestniczący w ankietyzacji nauczyciele. Łącznie 90,91% badanych potwierdziło takie sytuacje. Ponadto, wszyscy ankietowani przyznali, iż wiedzą jak reagować w sytuacji wystąpienia przemocy pomiędzy uczniami.

Cyberprzemoc

Cyberprzemoc jest jednym z najszybciej rozwijających się zagrożeń we współczesnym świecie. Nowoczesna technologia to nie tylko zabawa, ale także ryzyko uzależnienia, przemocy czy łatwego dostępu do nieodpowiednich treści. Internet i urządzenia mobilne zmieniły trwale nasz świat. Akty cyberprzemocy, czyli przemocy z użyciem mediów elektronicznych- choć dokonywane są w wirtualnym świecie, potrafią realnie wyrządzić bardzo dużą krzywdę.

Jak wynika z przeprowadzonej diagnozy problem cyberprzemocy jest znany w środowisku szkolnym uczniów z terenu Gminy Tychowo. Z pozyskanych danych wynika, że zdecydowana większość ankietowanych uczniów poszczególnych klas wie, czym jest cyberprzemoc. Wielu uczniów potwierdziło, że osobiście doświadczyło cyberprzemocy, gdyż ktoś nakręcił film lub zrobił im zdjęcie bez ich zgody. Wśród badanych pojawiły się również deklaracje potwierdzające szantażowanie kogoś lub oczernianie przy użyciu urządzeń elektronicznych.

Tabela 25. Zjawisko cyberprzemocy wśród uczniów

Zjawisko cyberprzemocy	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
doświadczenie cyberprzemocy	25,00%	40,85%
stosowanie cyberprzemocy	8,33%	14,08%

Zapytano także uczniów czy znają jakieś organizacje lub serwisy internetowe, które udzielają pomocy w sytuacjach zetknięcia się z cyberprzemocą. Uzyskany wynik jest bardzo niepokojący, gdyż 86,11% uczniów klas piątych i szóstych oraz 91,55% uczniów klas siódmych i ósmych nie zna ani jednej takiej organizacji.

W drodze badania przeprowadzonego wśród rodziców uczniów okazało się, że 91,43% z nich ma świadomość czym jest zjawisko cyberprzemocy, natomiast pozostałe 8,57% nie posiada wiedzy w tym zakresie.

Ponadto, 17,14% badanych rodziców słyszało o przypadkach stosowania cyberprzemocy w otoczeniu swojego dziecka, a 1,43% przyznało, iż ich dziecko było ofiarą cyberprzemocy.

Z uwagi na występowanie zjawiska cyberprzemocy w środowisku szkolnym, ważne jest podejmowanie działań profilaktycznych zwiększających świadomość uczniów na temat tego rodzaju przemocy, sposobów reagowania w przypadku zetknięcia się z cyberprzemocą. Jak wskazują wyniki badania, zdecydowana większość uczniów w obydwu grupach wiekowych nie posiada wiedzy na temat instytucji udzielających pomocy w sytuacji zetknięcia się z cyberprzemocą.

ANALIZA MOCNYCH ORAZ SŁABYCH STRON, SZANS I ZAGROŻEŃ

Analiza SWOT jest efektywną metodą pozwalającą na identyfikację słabych i silnych stron sfery społecznej Gminy Tychowo oraz szans i zagrożeń, jakie przed nią stoją.

Analiza SWOT składa się z czterech grup czynników:

- mocnych stron (z ang. strenghts) -uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony sfery społecznej i które należycie wykorzystane sprzyjać będą jej rozwojowi;
- słabych stron (z ang. weaknesses) -uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony sfery społecznej i które nie wyeliminowane stanowiąc będą barierę jej rozwój;
- szans (z ang. opportunities) -uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności miasta, ale przy odpowiednio podjętych przez nią działaniach, mogą sprzyjać rozwojowi sfery społecznej w Gminie Tychowo;
- zagrożeń (z ang. threats) -uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale które mogą stanowić zagrożenia dla jej rozwoju.

Analiza SWOT jest użytecznym instrumentem pozwalającym na wielowymiarową ocenę aktualnego stanu sfery społecznej w Gminie Tychowo oraz stanowi adekwatny punkt wyjścia do definiowania pożądanych kierunków rozwoju. W ten sposób przedmiotowa analiza ujawnia również obszary wymagające poprawy w funkcjonowaniu gminy, a także wskazuje na niezbędne działania, których podjęcie pomoże osiągnąć ustalone cele.

W analizie SWOT dla Gminy Tychowo uwzględniono takie obszary jak:

1. ochrona zdrowia;
2. pomoc społeczna;
3. rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii;
4. rynek pracy;
5. edukacja,
6. problemy osób starszych i niepełnosprawność.

OCHRONA ZDROWIA

Mocne strony

- Relatywnie dobry dostęp do podstawowej opieki medycznej - Medjol II Marek Brzuchacz ul. Wolności 9 78-220 Tychowo; Eduard Szulc ZOZ „Ed-Med.” Ul. Bukowa 2 78-220 Tychowo.
- Działalność jednej ogólnodostępnej apteki na terenie gminy.
- Działalność prywatnego gabinetu stomatologicznego na terenie gminy.
- Prowadzenie profilaktycznych programów zdrowotnych na terenie gminy (w tym mammobus).
- Stosunkowo wystarczająco oceniana przez mieszkańców oferta gminy w zakresie opieki zdrowotnej.

Słabe strony

- Brak opieki całodobowej.
- Ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów.
- Niedostateczna wiedza społeczeństwa na temat profilaktyki i promocji zdrowia.

Szanse

- Wdrażanie unijnych standardów opieki zdrowotnej.
- Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie dostępności opieki medycznej dla mieszkańców.
- Dofinansowanie zakupu sprzętu medycznego ze środków Unii Europejskiej.
- Prowadzenie działań profilaktycznych w obszarze zdrowia.

Zagrożenia

- Wyjazdy lekarzy specjalistów za granicę.
- Brak zainteresowania profilaktyką i promocją zdrowia ze strony mieszkańców.
- Utrzymująca się sytuacja epidemiologiczna.
- Zapaść służby zdrowia.

POMOC SPOŁECZNA

Mocne strony

- Działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.
- Współpraca podmiotów realizujących zadania wspomagające pracę GOPS.
- Zaangażowanie pracowników GOPS w działalność na rzecz problematyki społecznej.
- Sprawny system udzielania świadczeń socjalnych (m.in. praca socjalna, świadczenia pieniężne).
- Funkcjonowanie ogólnopolskiego programu Karta Dużej Rodziny.
- Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego.
- Praca Asystenta Rodziny.
- Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Słabe strony

- Rosnąca ogólna liczba rodzin i osób korzystających ze świadczeń GOPS.
- Często zmieniające się przepisy prawne, dużo dokumentacji a za mało czasu na pracę socjalną.
- Brak specjalistów kompleksowo zajmujących się rodziną problemową.
- Bierność klientów pomocy społecznej.

Szanse

- Zwiększanie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań w zakresie pomocy społecznej poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach.
- Prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin.
- Efektywna praca socjalna.

Zagrożenia

- Powiększanie się dysfunkcji rodzinnych.
- Zubożenie społeczeństwa.
- Niewystarczające finansowanie pomocy społecznej.
- Problem przemocy w rodzinie.
- Problem alkoholizmu i innych uzależnień.
- Niewystarczająca wiedza na temat problemów społecznych w gminie.

ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I NARKOMANII

Mocne strony

- Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Dostęp do stałych środków finansowych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych.
- Zapewnienie dostępu do pomocy psychologicznej rodzinom dotkniętym problemami uzależnień.
- Prowadzenie działań w obszarze profilaktyki uzależnień, ze szczególnym uwzględnieniem działalności profilaktycznej wśród dzieci szkolnych i młodzieży.
- Zaangażowanie placówek oświatowych w działania profilaktyczne, informacyjne i edukacyjne w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży.

Słabe strony

- Wysoki odsetek znajomości osób w środowisku lokalnym nadużywających alkoholu (dane pozyskane w trakcie badania ankietowego wskazują, że 75,61% ankietowanych mieszkańców zna osoby nadużywające alkoholu).
- Występowanie zjawiska nietrzeźwości wśród kierowców (63,41% badanych mieszkańców potwierdziło takie przypadki).
- Brak znajomości instytucji udzielających pomocy osobom uzależnionym (tylko 34,15% ankietowanych posiada wiedzę w tym zakresie).
- Występowanie przypadków spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży (31,71% badanych mieszkańców potwierdziło takie przypadki).
- Występowanie zjawiska sprzedaży alkoholu nieletnim (39,03% badanych mieszkańców potwierdziło takie przypadki).
- Występowanie problemu narkomanii na terenie gminy.
- Znajomość miejsc gdzie można zdobyć narkotyki (24,39% badanych mieszkańców potwierdziło taką wiedzę).
- Wczesna inicjacja alkoholowa wśród dzieci i młodzieży (deklarowany w badaniu ankietowym wiek 11 lat).
- Współwystępowanie problemu alkoholizmu oraz przemocy w rodzinie.

Szanse

- Zwiększanie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach.

- Wzmocniony monitoring sprzedaży alkoholu i papierosów.
- Zwiększanie świadomości rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych na temat uzależnień poprzez uczestnictwo w prelekcjach, szkoleniach, spotkaniach profilaktycznych.
- Zwiększanie świadomości wśród dzieci i młodzieży na temat zagrożeń uzależnieniami poprzez realizację programów, warsztatów profilaktycznych w szkołach.
- Intensyfikacja działań informacyjnych w celu poszerzania wiedzy mieszkańców na temat instytucji pomocowych na terenie gminy dla osób uzależnionych i ich rodzin.

Zagrożenia

- Brak organizacji pozarządowych działających w obszarze uzależnień.
- Wzrost liczby osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych.
- Nasilenie skali zjawiska nielegalności sprzedaży napojów alkoholowych.

RYNEK PRACY

Mocne strony

- Rozwijająca się strefa inwestycyjna.
- Potencjał demograficzny- znaczna liczba osób w wieku produkcyjnym.
- Dostępność programów aktywizujących dla osób bezrobotnych.
- Warunki sprzyjające rozwojowi przedsiębiorczości, a tym samym tworzeniu nowych miejsc pracy.
- Efektywna współpraca pomiędzy władzami lokalnymi a organizacjami pozarządowymi, w zakresie przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji zawodowej.
- Spadek bezrobocia na lokalnym rynku pracy.

Słabe strony

- Spadek chęci do działania oraz zmian, w przypadku osób długotrwale bezrobotnych.
- Zjawisko dziedziczenia bezrobocia.
- Niewystarczająca oferta pracy dla osób niepełnosprawnych.
- Niskie zarobki w stosunku do wysokości świadczeń socjalnych, co często zniechęca do podejmowania zatrudnienia.

Szanse

- Możliwość ograniczania bezrobocia dzięki środkom finansowym z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej)
- Upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach.
- Rozwój nowych przedsiębiorstw na terenie gminy.

Zagrożenia

- Spadek chęci do działania oraz zmian, w przypadku osób długotrwale bezrobotnych.
- Wzrost liczby osób bezrobotnych.
- Wysokie koszty pracodawców.
- Zjawisko nielegalnego zatrudnienia.

EDUKACJA

Mocne strony

- Zwarta i równomiernie rozmieszczona sieć przedszkoli oraz szkół podstawowych.
- Funkcjonowanie Gminnego Żłobka.
- Funkcjonowanie Liceum Ogólnokształcącego (z internatem) w Tychowie.
- Wystarczająca ilość miejsc w świetlicach szkolnych.
- Dobrze oceniana przez mieszkańców oferta edukacyjna na terenie gminy.
- Dobrze rozwinięta baza sportowa i kulturalna.
- Dobrze oceniane przez mieszkańców działania gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży.

Słabe strony

- Niewystarczająca liczba miejsc opieki nad dziećmi do lat 3.
- Słaba oferta szkół ponadpodstawowych na terenie gminy.
- Niewystarczająca oferta zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży (w szczególności zajęć bezpłatnych).

Szanse

- Prowadzenie działań mających na celu podnoszenie poziomu nauczania (szkolenia kadry pedagogicznej, wyposażenie placówek oświatowych w pomoce dydaktyczne i edukacyjne).
- Dostosowywanie do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferty spędzania czasu wolnego.

Zagrożenia

- Spadek poziomu nauczania.
- Niechęć do kontynuacji nauki po ukończeniu szkoły średniej.

PROBLEMY OSÓB STARSZYCH, NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Mocne strony

- Zaangażowanie pracowników GOPS w pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym.
- Dostrzeganie problemów osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku lokalnym.
- Dostępność świadczeń w ramach pomocy społecznej związanych z niepełnosprawnością i długotrwałą chorobą (m.in. zasiłek okresowy, usługi opiekuńcze, zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne).
- Działalność Korpusu Wsparcia Seniorów Tychowo 2022.
- Funkcjonowanie Klubu Seniora.
- Dobrze oceniane przez mieszkańców działania gminy na rzecz osób starszych oraz osób niepełnosprawnych.
- Dostępność programów aktywizacji zawodowej i społecznej dla osób niepełnosprawnych.

Słabe strony

- Istniejące bariery architektoniczne.
- Wykluczenie społeczne, samotność.
- Niska aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych, brak miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.
- Ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów, usług rehabilitacyjnych i opiekuńczych.
- Ograniczona oferta w zakresie organizacji form czasu wolnego.
- Niewystarczająco ocenione przez mieszkańców działania w gminie na rzecz osób niepełnosprawnych.
- Utrzymujące się niekorzystne trendy demograficzne, skutkujące starzeniem się społeczeństwa.

Szanse

- Likwidowanie barier architektonicznych.
- Zwiększenie dostępu do usług rehabilitacyjnych oraz opiekuńczych.
- Realizacja programów aktywizacji zawodowej dla osób niepełnosprawnych.
- Realizacja projektów, spotkań integracyjnych, angażujących osoby niepełnosprawne w życie społeczne.

- Monitorowanie sytuacji i potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.
- Wzrost świadomości społeczeństwa na temat sytuacji i potrzeb osób niepełnosprawnych.

Zagrożenia

- Postępujący proces starzenia się społeczeństwa.
- Niskie świadczenia pieniężne związane z niepełnosprawnością.
- Niewystarczająca oferta wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych.
- Niski poziom kwalifikacji osób niepełnosprawnych.
- Izolacja i brak akceptacji osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku lokalnym.

W trakcie badania ankietowego mieszkańcy Gminy Tychowo wskazali obszary, w ramach których podejmowane działania lub oferowane przez gminę wsparcie są ich zdaniem najbardziej niezadowolające. Respondenci mieli możliwość wskazania kilku obszarów stąd suma odpowiedzi jest wyższa niż 100,00%.

Najwyższy odsetek badanych wyraził niezadowolenie z działań gminy w zakresie ochrony zdrowia (wskazane przez 63,41% badanych) oraz przeciwdziałania ubóstwu (wskazane przez 41,46% badanych). Pozostałe odpowiedzi przedstawia poniższa tabela

Tabela 26. W jakich Pani/Pana zdaniem obszarach działania podejmowane na terenie gminy bądź oferowane wsparcie są najbardziej niezadowolające?

Wartość procentowa niezadowolającego obszaru działania	
63,41%	Ochrona zdrowia
41,46%	Przeciwdziałanie ubóstwu
36,59%	Ograniczanie bezrobocia
34,15%	Przeciwdziałanie alkoholizmowi Wsparcie osób starszych
24,39%	Pomoc osobom niepełnosprawnym
21,95%	Zapewnienie odpowiedniego poziomu edukacji dzieci i młodzieży
19,51%	Przeciwdziałanie narkomanii
17,07%	Zapewnienie opieki w żłobkach

9,76%	Zapobieganie bezdomności Zapewnienie opieki przedszkolnej
7,32%	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i ochrona ofiar przemocy w rodzinie
4,88%	Wsparcie rodzin wielodzietnych
2,44%	Ochrona macierzyństwa

CELE STRATEGICZNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misja samorządu skupiona jest na wspieraniu rodziny, pomocy w rozwiązywaniu problemów związanych z uzależnieniami, przemocą domową, ubóstwem, bezrobociem czy bezdomnością. Istotna jest także pomoc seniorom oraz osobom niepełnosprawnym. Wypełnienie takiej misji wymaga wdrożenia celów strategicznych oraz operacyjnych wraz z kierunkami działań. Poniżej zostały one przedstawione w formie tabelarycznej. Do każdego celu operacyjnego wskazano kierunki działań zmierzające do jego realizacji, podmioty realizujące cel oraz prognozy zmian wynikające z ich realizacji.

CEL STRATEGICZNY 1 - Wsparcie rodziny

1.1 Pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo oraz opieka nad dzieckiem

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Edukacja rodzin skupiająca się na przekazywaniu właściwego modelu dotyczącego wypełniania ról rodzicielskich;
- Realizacja projektów obejmujących pomoc rodzinom mającym problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- Praca socjalna w rodzinach wychowujących dzieci;
- Udzielanie wsparcia rodzinom będącym w ciężkiej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych;
- Organizowanie programów integracyjnych oraz szkoleniowych skierowanych dla rodzin dysfunkcyjnych, tworzenie grup samopomocowych.

1.2 Pomoc rodzinom będącym w ciężkiej sytuacji materialnej z powodu wielodzietności lub samotnego rodzicielstwa

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Organizowanie programów integracyjnych i szkoleniowych skierowanych do rodzin wielodzietnych oraz rodzin niepełnych;
- Zapewnienie osobom samotnie wychowującym dziecko/dzieci szerszego dostępu do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego (rodzinnego, psychologicznego, pedagogicznego oraz prawnego);
- Organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych /niepełnych.

1.3 Zapewnianie dzieciom oraz młodzieży właściwego dostępu do kształcenia i wszechstronnego rozwoju

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży;
- Podnoszenie jakości i warunków kształcenia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich, modernizację placówek i ich wyposażenie w niezbędny sprzęt (w tym komputerowy) oraz programy edukacyjne;
- Zapewnienie pomocy specjalistycznej, wsparcia psychologicznego dla dzieci i młodzieży;
- Zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (poszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych).

1.4 Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia oraz zdrowego stylu życia

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej;
- Zapewnianie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, zwiększenie dostępności usług specjalistycznych.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działanie ciągłe w okresie obowiązywania Strategii 2023-2027

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Miejski w Tychowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, ośrodki zdrowia z terenu gminy, psychologowie i terapeuci.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- Liczba rodzin korzystających ze świadczeń GOPS;
- Liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej;

- Liczba rodzin, które zostały objęte wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych;
- Liczba rodzin wychowujących dzieci objętych pracą socjalną;
- Liczba rodzin mających problemy opiekuńczo - wychowawcze, którym udzielono pomocy;
- Liczba rodzin, objętych wsparciem asystenta rodziny;
- Liczba rodzin wielodzietnych, korzystających z KDR;
- Liczba inicjatyw z zakresu organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych;
- Liczba inwestycji na rzecz szkół;
- Liczba dzieci i młodzieży, korzystających w szkołach ze wsparcia psychologicznego;
- Liczba dzieci i młodzieży korzystających z zajęć pozalekcyjnych;
- Liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich;
- Zmniejszenie się liczby rodzin dotkniętych problemami opiekuńczo-wychowawczymi;
- Zwiększenie szans edukacyjnych (zarówno uczniów uzdolnionych, jak i tych mających problemy w nauce);
- Zwiększenie efektywności wsparcia dla osób samotnie wychowujących dzieci;
- Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej, uzależnień oraz zdrowego stylu życia.

CEL STRATEGICZNY 1- Wsparcie rodziny
Wskaźnik: Liczba rodzin korzystających ze świadczeń GOPS
Wartość początkowa: 339 rodzin
Wartość docelowa: utrzymanie na zbliżonym poziomie
Źródło danych: GOPS
Wskaźnik: Liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej
Wartość początkowa: 9 rodzin
Wartość docelowa: spadek
Źródło danych: GOPS
Wskaźnik: Liczba rodzin, które zostały objęte wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych
Wartość początkowa: 400 rodzin
Wartość docelowa: spadek
Źródło danych: GOPS
Wskaźnik: Liczba rodzin wychowujących dzieci objętych pracą socjalną
Wartość początkowa: 200 rodzin
Wartość docelowa: spadek
Źródło danych: GOPS
Wskaźnik: Liczba rodzin mających problemy opiekuńczo - wychowawcze, którym udzielono pomocy
Wartość początkowa: 13 rodzin
Wartość docelowa: utrzymanie na zbliżonym poziomie
Źródło danych: GOPS
Wskaźnik: Liczba rodzin, objętych wsparciem asystenta rodziny
Wartość początkowa: 10 rodzin
Wartość docelowa: utrzymanie na zbliżonym poziomie
Źródło danych: GOPS

Wskaźnik: Liczba rodzin wielodzietnych, korzystających z KDR
Wartość początkowa: 93 rodziny
Wartość docelowa: wzrost
Źródło danych: GOPS
Wskaźnik: Liczba inicjatyw z zakresu organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych
Wartość początkowa: 5 inicjatyw
Wartość docelowa: 5 inicjatyw na rok w okresie trwania Strategii
Źródło danych: GOPS
Wskaźnik: Liczba inwestycji na rzecz szkół
Wartość początkowa: 1 inwestycja
Wartość docelowa: 1 inwestycja w okresie trwania Strategii
Źródło danych: UM
Wskaźnik: Liczba dzieci i młodzieży, korzystających w szkołach ze wsparcia psychologicznego
Wartość początkowa: 50 osób
Wartość docelowa: utrzymanie na zbliżonym poziomie
Źródło danych: SP w Tychowie
Wskaźnik: Liczba dzieci i młodzieży korzystających z zajęć pozalekcyjnych
Wartość początkowa: 150 osób
Wartość docelowa: wzrost
Źródło danych: SP w Tychowie
Wskaźnik: Liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej
Wartość początkowa: 4 przedsięwzięcia
Wartość docelowa: 4 przedsięwzięcia w okresie trwania Strategii
Źródło danych: GOPS, Ośrodki Zdrowia z terenu Gminy

CEL STRATEGICZNY 2 - Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu oraz bezdomności

2.1 Wsparcie dla osób i rodzin ubogich oraz zapewnienie im bezpieczeństwa socjalnego

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców w gminie;
- Udzielanie wsparcia osobom będącym w ciężkiej sytuacji materialnej poprzez działanie pomocy finansowej i rzeczowej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej;
- Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób ubogich;
- Zaspokajanie podstawowych potrzeb dzieci pochodzących z rodzin ubogich poprzez organizowanie dożywiania w szkołach, wyposażenia ich w podręczniki, pomoce szkolne czy odzież. Ponadto, zapewnianie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.

2.2 Wsparcie dla osób bezrobotnych

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Monitorowanie skali zjawiska bezrobocia;
- Budowanie sieci współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia;
- Działalność informacyjna dla osób bezrobotnych o możliwościach pomocowych, dostępnych formach wsparcia;
- Realizowanie szkoleń oraz warsztatów aktywizujących dla osób bezrobotnych;
- Organizowanie kursów mających na celu zwiększenie kwalifikacji osób bezrobotnych/ nieaktywnych zawodowo;
- Zatrudnianie bezrobotnych w ramach aktywnych form, przeciwdziałania bezrobociu (roboty publiczne, prace interwencyjne, prace społecznie użyteczne, staże, przygotowanie zawodowe itp.).
- Doradztwo zawodowe (nauka umiejętnego wykorzystania własnych zasobów);
- Szczególne wsparcie na rynku pracy osób:
 - ✓ niepełnosprawnych,
 - ✓ młodych, dopiero wkraczających na rynek pracy,
 - ✓ długotrwale bezrobotnych;

- Podejmowanie działań skupiających się na pozyskaniu inwestorów mogących zapewnić nowe miejsca pracy na terenie gminy; wsparcie przedsiębiorczości;
- Prowadzenie działań na rzecz wspierania przedsiębiorczości.

2.3 Wsparcie dla osób bezdomnych

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Rozwój form pomocy i wsparcia na rzecz poprawy funkcjonowania osób z problemem bezdomności oraz odzyskania samodzielności życiowej;
- Zapewnienie miejsc noclegowych dla osób bezdomnych.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działanie ciągłe w okresie obowiązywania Strategii 2023-2027

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Powiatowy Urząd Pracy, Urząd Miejski w Tychowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa;
- Liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem;
- Liczba inicjatyw na rzecz ubogich rodzin;
- Liczba dzieci korzystających z darmowych posiłków w szkole;
- Liczba osób bezrobotnych;
- Liczba osób długotrwale bezrobotnych;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia;
- Liczba inicjatyw na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia;
- Liczba zorganizowanych szkoleń, praktyk oraz staży zawodowych;
- Liczba zorganizowanych kursów mających na celu zwiększenie kwalifikacji osób bezrobotnych/ nieaktywnych zawodowo;

- Liczba zatrudnionych bezrobotnych w ramach aktywnych form, przeciwdziałania bezrobociu (prace społecznie użyteczne, prace interwencyjne, staże);
- Liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezdomności;
- Liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie i udzielono pomocy finansowej.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem ubóstwa;
- Zmniejszenie się liczby rodzin dotkniętych problemami ubóstwa;
- Zwiększenie się skuteczności wsparcia dla osób bezrobotnych;
- Zmniejszanie się bezrobocia poprzez wyrównywanie szans na rynku pracy czy stwarzanie możliwości nowych miejsc pracy;
- Zwiększanie się szans na rynku pracy poprzez podniesienie wiedzy i kwalifikacji w ramach kursów, szkoleń.

CEL STRATEGICZNY 2- Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu oraz bezdomności

Wskaźnik: Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa

Wartość początkowa: 79 rodzin

Wartość docelowa: utrzymanie na zbliżonym poziomie

Źródło danych: GOPS

Wskaźnik: Liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem

Wartość początkowa: 120 dzieci

Wartość docelowa: utrzymanie na zbliżonym poziomie

Źródło danych: GOPS

Wskaźnik: Liczba inicjatyw na rzecz ubogich rodzin

Wartość początkowa: 5 inicjatyw

Wartość docelowa: 5 inicjatyw w okresie trwania Strategii

Źródło danych: GOPS

Wskaźnik: Liczba dzieci korzystających z darmowych posiłków w szkole
Wartość początkowa: 144 dzieci
Wartość docelowa: utrzymanie na zbliżonym poziomie
Źródło danych: GOPS
Wskaźnik: Liczba osób bezrobotnych
Wartość początkowa: 441 osób
Wartość docelowa: spadek
Źródło danych: GUS, GOPS
Wskaźnik: Liczba osób długotrwale bezrobotnych
Wartość początkowa: 299 osób
Wartość docelowa: spadek
Źródło danych: GOPS
Wskaźnik: Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia
Wartość początkowa: 206 rodzin
Wartość docelowa: spadek
Źródło danych: GOPS
Wskaźnik: Liczba inicjatyw na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia
Wartość początkowa: 2 inicjatywy
Wartość docelowa: 2 inicjatywy w okresie trwania Strategii
Źródło danych: PUP, GOPS
Wskaźnik: Liczba zorganizowanych szkoleń, praktyk oraz staży zawodowych
Wartość początkowa: 1
Wartość docelowa: Uzależnione od środków finansowych, którymi dysponować będzie PUP, a także bieżących potrzeb rynku pracy (pracodawców i osób bezrobotnych)
Źródło danych: PUP

Wskaźnik: Liczba zorganizowanych kursów mających na celu zwiększenie kwalifikacji osób bezrobotnych/ nieaktywnych zawodowo
Wartość początkowa: 1
Wartość docelowa: Uzależnione od środków finansowych, którymi dysponować będzie PUP, a także bieżących potrzeb rynku pracy (pracodawców i osób bezrobotnych)
Źródło danych: PUP
Wskaźnik: Liczba zatrudnionych bezrobotnych w ramach aktywnych form, przeciwdziałania bezrobociu (prace społecznie użyteczne, prace interwencyjne, staże).
Wartość początkowa: 15 osób
Wartość docelowa: Uzależnione od środków finansowych, którymi dysponować będzie PUP, a także bieżących potrzeb rynku pracy (pracodawców i osób bezrobotnych)
Źródło danych: GOPS
Wskaźnik: Liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezdomności
Wartość początkowa: 2 osoby
Wartość docelowa: utrzymanie na zbliżonym poziomie
Źródło danych: GOPS
Wskaźnik: Liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie i udzielono pomocy finansowej
Wartość początkowa: 2 osoby
Wartość docelowa: utrzymanie na zbliżonym poziomie
Źródło danych: GOPS

CEL STRATEGICZNY 3 - Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie

3.1 Wsparcie dla osób i rodzin z problemami wszelkich uzależnień

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Promowanie profilaktycznej działalności (informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej) obejmującej tematykę rozwiązywania problemów wszelkich uzależnień, w tym alkoholizm, narkomania, uzależnienia behawioralne;
- Zapewnienie dostępu do pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych;
- Zapewnienie wsparcia psychologicznego czy prawnego osobom uzależnionym od alkoholu/narkotyków oraz osobom współuzależnionym;
- Podejmowanie działań mających na celu tworzenie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami uzależnień oraz dla współuzależnionych;
- Motywowanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia (GKRPA);
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz osób dotkniętych problemem uzależnień;
- Wsparcie działalności szkół, Policji, ośrodków zdrowia w profilaktyce uzależnień;
- Szkolenia dla pracowników socjalnych oraz członków GKRPA, realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania problemom uzależnień;
- Prowadzenie i udział w kampaniach edukacyjnych poświęconych tematyce uzależnień, promocja trzeźwości i zdrowego trybu życia;
- Realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w szkołach;
- Ograniczenie promocji napojów alkoholowych skierowanej do młodzieży i dzieci;
- Realizowanie okresowej diagnozy problemów społecznych mającej na celu monitorowanie skali problemu uzależnień.

3.2 Wsparcie dla rodzin, w których występuje problem przemocy w rodzinie

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Zwiększanie skuteczności oraz dostępności pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie;
- Zagwarantowanie ochrony oraz udzielenia pomocy osobom, które doświadczają przemocy w rodzinie (m.in. pomoc materialna, prawna, opieka lekarska);
- Promowanie profilaktycznej działalności (informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej) obejmującej tematykę rozwiązywania problemów związanych z przemocą w rodzinie;

- Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej oraz rehabilitacyjnej dla sprawców przemocy w rodzinie;
- Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- Prowadzenie i udział w kampaniach edukacyjnych poświęconych tematyce przemocy w rodzinie;
- Zwiększanie kompetencji pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie (szkolenia pracowników socjalnych, ZI, GKRPA);
- Podejmowanie działań mających na celu tworzenie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami przemocy w rodzinie;
- Wsparcie dla dzieci z rodzin, w których obecny jest problem przemocy w rodzinie;
- Realizowanie okresowej diagnozy problemów społecznych mającej na celu monitorowanie skali problemu przemocy w rodzinie.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działanie ciągłe w okresie obowiązywania Strategii 2023-2027

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Miejski w Tychowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe, psycholodzy, terapeuci, ośrodki zdrowia.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- Liczba opracowanych diagnoz lokalnych zagrożeń społecznych;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu uzależnień;
- Liczba osób/rodzin objętych pracą socjalną;
- Liczba osób skierowanych do GKRPA;
- Liczba realizowanych działań i programów profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom;

- Liczba dzieci uczestniczących w działaniach/programach profilaktycznych;
- Liczba kampanii edukacyjnych poświęconych tematyce uzależnień, promocji trzeźwości i zdrowego trybu życia;
- Liczba zakupionych materiałów informacyjnych z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki alkoholowej/narkotykowej oraz uzależnień behawioralnych;
- Liczba zorganizowanych imprez o charakterze profilaktycznym dotyczących problematyki wszelkich uzależnień;
- Liczba zrealizowanych szkoleń dla sprzedawców napojów alkoholowych;
- Liczba kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych;
- Liczba rodzin korzystających z Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego;
- Liczba zrealizowanych szkoleń dla pracowników służb realizujących działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom oraz przemocy w rodzinie;
- Liczba założonych Niebieskich Kart;
- Liczba interwencji przeprowadzonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie zakończonych założeniem Niebieskiej Karty;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu występowania przemocy w rodzinie;
- Liczba kampanii edukacyjnych poświęconych tematyce przemocy w rodzinie;
- Liczba zorganizowanych imprez o charakterze profilaktycznym dotyczących problematyki przemocy w rodzinie.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem uzależniania od alkoholu/narkotyków oraz współuzależnionych;
- Zwiększanie świadomości mieszkańców na temat skali problemów, które niosą za sobą uzależnienia;
- Zmniejszenie się liczby osób uzależnionych od alkoholu/narkotyków;
- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie;
- Zmniejszenie się liczby osób/rodzin dotkniętych problemem przemocy w rodzinie;
- Wzrost świadomości mieszkańców na temat problemu przemocy w rodzinie.

CEL STRATEGICZNY 3- Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie
Wskaźnik: Liczba opracowanych diagnoz problemów społecznych
Wartość początkowa: 1 raport
Wartość docelowa: 1 raport w okresie trwania Strategii w 2025 roku
Źródło danych: GOPS
Wskaźnik: Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu uzależnień
Wartość początkowa: 5 rodzin
Wartość docelowa: wzrost
Źródło danych: GOPS
Wskaźnik: Liczba rodzin objętych pracą socjalną
Wartość początkowa: 300 rodzin
Wartość docelowa: utrzymanie na zbliżonym poziomie
Źródło danych: GOPS
Wskaźnik: Liczba osób skierowanych do GKRPA
Wartość początkowa: 40 osób
Wartość docelowa: spadek
Źródło danych: GOPS
Wskaźnik: Liczba realizowanych działań i programów profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom
Wartość początkowa: 1 działanie
Wartość docelowa: 1 działanie na 2 lata w okresie trwania Strategii
Źródło danych: SP w Tychowie
Wskaźnik: Liczba dzieci uczestniczących w działaniach/programach profilaktycznych
Wartość początkowa: 500 dzieci
Wartość docelowa: utrzymanie na zbliżonym poziomie
Źródło danych: SP w Tychowie

Wskaźnik: Liczba kampanii edukacyjnych poświęconych tematyce uzależnień, promocji trzeźwości i zdrowego trybu życia
Wartość początkowa: 5 kampanii
Wartość docelowa: 5 kampanii w okresie trwania Strategii
Źródło danych: GOPS
Wskaźnik: Liczba zakupionych materiałów informacyjnych z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki alkoholowej/narkotykowej oraz uzależnień behawioralnych
Wartość początkowa: 1 pakiet
Wartość docelowa: 1 pakiet na dwa lata w okresie trwania Strategii
Źródło danych: GKRPA
Wskaźnik: Liczba zorganizowanych imprez o charakterze profilaktycznym dotyczących problematyki wszelkich uzależnień
Wartość początkowa: 5 imprez
Wartość docelowa: 1 impreza na rok w okresie trwania Strategii
Źródło danych: GOPS
Wskaźnik: Liczba zrealizowanych szkoleń dla sprzedawców napojów alkoholowych
Wartość początkowa: 1 szkolenie
Wartość docelowa: 1 szkolenie w okresie trwania Strategii
Źródło danych: GKRPA
Wskaźnik: Liczba kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych
Wartość początkowa: 0 kontroli
Wartość docelowa: wzrost
Źródło danych: GKRPA
Wskaźnik: Liczba rodzin korzystających z Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego
Wartość początkowa: 22 rodziny
Wartość docelowa: utrzymanie na zbliżonym poziomie
Źródło danych: PK

Wskaźnik: Liczba zrealizowanych szkoleń dla pracowników służb realizujących działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom oraz przemocy w rodzinie
Wartość początkowa: 5 szkoleń
Wartość docelowa: 5 szkoleń w okresie trwania Strategii
Źródło danych: GOPS, GKRPA, ZI
Wskaźnik: Liczba założonych Niebieskich Kart
Wartość początkowa: 60 Niebieskich Kart
Wartość docelowa: spadek
Źródło danych: ZI
Wskaźnik: Liczba interwencji przeprowadzonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie zakończonych założeniem Niebieskiej Karty
Wartość początkowa: 65 interwencji
Wartość docelowa: spadek
Źródło danych: ZI
Wskaźnik: Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu występowania przemocy w rodzinie
Wartość początkowa: 30 rodzin
Wartość docelowa: utrzymanie na zbliżonym poziomie
Źródło danych: GOPS
Wskaźnik: Liczba kampanii edukacyjnych poświęconych tematyce przemocy w rodzinie
Wartość początkowa: 1 kampania
Wartość docelowa: 1 kampania na 3 lata w okresie trwania Strategii
Źródło danych: UM, GOPS, SP z terenu gminy
Wskaźnik: Liczba zorganizowanych imprez o charakterze profilaktycznym dotyczących problematyki przemocy w rodzinie
Wartość początkowa: 1 impreza
Wartość docelowa: 1 impreza na 4 lata w okresie trwania Strategii
Źródło danych: UM, GOPS

CEL STRATEGICZNY 4 - Wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych

4.1 Likwidacja barier architektonicznych i społecznych

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Monitorowanie sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych, diagnoza potrzeb;
- Budowanie świadomości społecznej na temat potencjału i potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych;
- Udzielanie wsparcia finansowego i rzeczowego osobom starszym i niepełnosprawnym przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej;
- Podejmowanie działań mających na celu likwidację barier architektonicznych;
- Zapewnienie dostępu do rehabilitacji i pomoc w zaopatrzeniu w sprzęt rehabilitacyjny;
- Zapewnienie pomocy psychologicznej dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin;
- Organizacja opieki wytchnieniowej dla opiekunów osób niepełnosprawnych; tworzenie placówek wsparcia dziennego;
- Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych;
- Organizacja dowozu niepełnosprawnych dzieci i młodzieży do szkół;
- Podejmowanie działań polegających na organizacji aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby niepełnosprawne (imprezy, wycieczki, spotkania integracyjne);
- Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla osób starszych;
- Popularyzowanie i organizowanie wolontariatu na rzecz osób starszych oraz osób niepełnosprawnych wymagających wsparcia.

4.2 Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Zapewnienie możliwości udziału osób niepełnosprawnych w kursach/szkoleniach, których celem jest zwiększanie kwalifikacji w celu podjęcia pracy;
- Realizacja projektów, które przewidują wsparcie na rynku pracy osób niepełnosprawnych (m.in. z PFRON).

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działanie ciągłe w okresie obowiązywania Strategii 2023-2027

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Miejski w Tychowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, ośrodki zdrowia z terenu gminy, Powiatowy Urząd Pracy, placówki kulturalne.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- Liczba osób w wieku poprodukcyjnym;
- Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi;
- Liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu niepełnosprawności;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu długotrwałej choroby;
- Liczba kampanii społecznych mających na celu budowanie świadomości społecznej na temat potencjału i potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych;
- Liczba inwestycji mających na celu likwidację barier architektonicznych;
- Liczba dofinansowań do sprzętu rehabilitacyjnego;
- Liczba osób objętych usługami asystenta osób niepełnosprawnych;
- Liczba osób niepełnosprawnych objętych pracą socjalną;
- Liczba niepełnosprawnych dzieci i młodzieży objętych pomocą w zakresie dowozu do szkół;
- Liczba działań polegających na organizacji aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby niepełnosprawne (imprezy, wycieczki, spotkania integracyjne).
- Liczba działań polegających na organizacji aktywnych form spędzania czasu wolnego dla seniorów;
- Liczba inicjatyw podejmowanych na rzecz aktywizacji społecznej osób starszych;
- Liczba wolontariuszy;
- Liczba inicjatyw podejmowanych na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych;

- Wzrost świadomości mieszkańców na temat sytuacji oraz potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych;
- Wzrost aktywności osób niepełnosprawnych na rynku pracy i w życiu społecznym.
- Wzrost aktywności osób starszych w życiu społecznym.

CEL STRATEGICZNY 4 - Wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych

Wskaźnik: Liczba osób w wieku poprodukcyjnym

Wartość początkowa: 1 329 osób

Wartość docelowa: utrzymanie na zbliżonym poziomie

Źródło danych: GUS, GOPS

Wskaźnik: Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi

Wartość początkowa: 18 osób

Wartość docelowa: utrzymanie na zbliżonym poziomie

Źródło danych: GOPS

Wskaźnik: Liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi

Wartość początkowa: 3 osoby

Wartość docelowa: utrzymanie na zbliżonym poziomie

Źródło danych: GOPS

Wskaźnik: Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu niepełnosprawności

Wartość początkowa: 58 rodzin

Wartość docelowa: utrzymanie na zbliżonym poziomie

Źródło danych: GOPS

Wskaźnik: Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu długotrwałej choroby

Wartość początkowa: 51 rodzin

Wartość docelowa: spadek

Źródło danych: GOPS

Wskaźnik: Liczba kampanii społecznych mających na celu budowanie świadomości społecznej na temat potencjału i potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych
Wartość początkowa: 1 kampania
Wartość docelowa: 1 kampania na 4 lata w okresie trwania Strategii
Źródło danych: GOPS
Wskaźnik: Liczba inwestycji mających na celu likwidację barier architektonicznych
Wartość początkowa: 1 inwestycja
Wartość docelowa: 1 inwestycja w okresie trwania Strategii
Źródło danych: GOPS
Wskaźnik: Liczba dofinansowań do sprzętu rehabilitacyjnego
Wartość początkowa: 1 dofinansowanie
Wartość docelowa: 1 dofinansowanie w okresie trwania Strategii
Źródło danych: GOPS
Wskaźnik: Liczba osób objętych usługami asystenta osób niepełnosprawnych
Wartość początkowa: 5 osób
Wartość docelowa: wzrost
Źródło danych: GOPS
Wskaźnik: Liczba osób niepełnosprawnych objętych pracą socjalną
Wartość początkowa: 50 osób
Wartość docelowa: utrzymanie na zbliżonym poziomie
Źródło danych: GOPS
Wskaźnik: Liczba niepełnosprawnych dzieci i młodzieży objętych pomocą w zakresie dowozu do szkół
Wartość początkowa: 10 osób
Wartość docelowa: spadek
Źródło danych: GOPS

Wskaźnik: Liczba działań polegających na organizacji aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby niepełnosprawne (imprezy, wycieczki, spotkania integracyjne)
Wartość początkowa: 1 działanie
Wartość docelowa: 1 działanie na 2 lata w okresie trwania Strategii
Źródło danych: UM, GOPS
Wskaźnik: Liczba działań polegających na organizacji aktywnych form spędzania czasu wolnego dla seniorów
Wartość początkowa: 1 działanie
Wartość docelowa: 1 działanie na 2 lata w okresie trwania Strategii
Źródło danych: UM, GOPS
Wskaźnik: Liczba inicjatyw podejmowanych na rzecz aktywizacji społecznej osób starszych
Wartość początkowa: 1 inicjatywa
Wartość docelowa: 1 inicjatywa na 3 lata w okresie trwania Strategii
Źródło danych: UM, GOPS
Wskaźnik: Liczba wolontariuszy
Wartość początkowa: 5 osób
Wartość docelowa: wzrost
Źródło danych: GOPS
Wskaźnik: Liczba inicjatyw podejmowanych na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych
Wartość początkowa: 1 inicjatywa
Wartość docelowa: 1 inicjatywa na 4 lata w okresie trwania Strategii
Źródło danych: GOPS

MISJA ROZWOJU POLITYKI SPOŁECZNEJ GMINY

Wizja rozwiązywania problemów społecznych dla Gminy Tychowo została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów strategicznych.

Gmina Tychowo w oparciu o posiadane zasoby dąży do zaspokojenia potrzeb mieszkańców oraz rozwiązywania problemów społecznych poprzez właściwe działania administracji samorządowej, stowarzyszeń i mieszkańców. Wspierając lokalne inicjatywy, w szczególności społeczne, kulturalne i edukacyjne dąży do integracji oraz aktywizacji społeczności lokalnej.

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Tychowo jest uświadomienie aktualnej sytuacji społecznej oraz wytyczenie kierunków zmian do budowania Gminy wspierającej i właściwie wykorzystującej aktywność oraz potencjał społeczności lokalnej, z uwzględnieniem istotnych uwarunkowań lokalnych.

Działania zaplanowane w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych uwzględniać będą takie priorytety i wartości jak:

	I	N	F	R	A	S	T	R	U	K	T	U	R	A				
	I	N	W	E	S	T	Y	C	J	E								
M	I	E	S	Z	K	A	Ń	C	Y									
					O	C	H	R	O	N	A	Z	D	R	O	W	I	A
	Z	A	A	N	G	A	Ż	O	W	A	N	I	E					
							W	S	P	Ó	Ł	P	R	A	C	A		
	W	S	P	Ó	L	N	O	T	A									

ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Tychowo przyczyni się do:

- stałej i pełnej diagnozy problemów społecznych i oceny stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem;
- wzrostu efektywności działań w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu;
- wzrostu jakości życia lokalnej społeczności oraz atrakcyjności Gminy Tychowo jako przyjaznej dla rodzin z dziećmi i seniorów;
- poprawy komfortu funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania;
- zwiększenia udziału społeczności lokalnej i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;
- poprawy dostępu do informacji o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym, skierowanych do różnych grup adresatów;
- poprawy dostępności i wzrostu jakości usług kulturalnych;
- podniesienia jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych;
- budowania kapitału ludzkiego opartego na wiedzy oraz świadomego i aktywnego społeczeństwa;
- wzmocnienia funkcji integracyjnych i społecznych mieszkańców;
- zmniejszenia liczby beneficjentów pomocy społecznej;
- uwrażliwienia społeczności lokalnej na problem ubóstwa;
- podniesienia kompetencji zawodowych osób bezrobotnych i zwiększenia ich szans na podjęcie zatrudnienia na otwartym rynku pracy;
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień;
- zmniejszenia skali przemocy w rodzinie;
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego trybu życia.

ANALIZA RYZYKA

Ryzyko w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, definiujemy, jako możliwość zaistnienia zdarzenia, które będzie miało negatywny wpływ na realizację jej zapisów. Występujące w otoczeniu ryzyko może doprowadzić do zmiany kierunków i rezultatów Strategii, może mieć, zatem wpływ na jej kształt i wdrażanie. Prawidłowo przeprowadzona identyfikacja ryzyka i ich analiza pozwala na skuteczne zarządzanie całym procesem wdrażania Strategii i podejmowanie odpowiednio wcześniej działań zapobiegawczych i korygujących.

Dlatego ze względu na zmienność otoczenia zewnętrznego niezbędnym elementem Strategii, jest analiza ryzyka, która powinna być przeprowadzona już na etapie przygotowania do opracowywania Strategii.

Źródła występowania ryzyka dotyczą:

- przyczyn zewnętrznych - zalicza się do nich globalne warunki, jakie występują w sferze politycznej i prawnej, warunki panujące w gminie, uwarunkowania społeczne, kulturowe w obszarze działania, wymagania instytucji finansowych. Przyczyny zewnętrzne najczęściej znajdują się poza kontrolą jednostki;
- przyczyn wewnętrznych - obejmują sposób zaplanowania działań w Strategii wraz z występującymi czynnikami ludzkimi.

Proces zarządzania ryzykiem powinien przebiegać według ściśle określonych etapów a mianowicie:

- identyfikacja ryzyka oraz zagrożeń;
- ocena ryzyka oraz zagrożenia;
- określenie działań prowadzących do ograniczenia ryzyka, zagrożenia;
- badanie efektywności podjętych działań korekcyjnych.

W ramach prowadzonej analizy istotne znaczenie oprócz zdefiniowania ryzyka w poszczególnych obszarach, ma wskazanie działań zapobiegawczych, jakie należy przedsięwziąć w celu minimalizacji lub zapobieżenia niekorzystnym zdarzeniom.

Zdefiniowane i opisane poniżej ryzyka mogą wystąpić we wszystkich przyjętych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, celach strategicznych i kierunkach działań. Analizując ryzyka, jakie mogą się pojawić w toku wdrażania Strategii, należy mieć na uwadze również ich stopień wystąpienia, który może być niski, średni lub wysoki oraz źródło, które może być wewnętrzne lub zewnętrzne.

Tabela 27. Analiza ryzyka Ia Gminy Tychowo

Obszar ryzyka	Definicja ryzyka	Działania zapobiegawcze	Stopień wystąpienia ryzyka
Prawny	Zmiany regulacji prawnych lub wprowadzenie nowych przepisów	Stałe monitorowanie zmian ustawowych i przepisów lokalnych	wysoki
Polityczny	Niekorzystne, blokujące działania władz, które mają wpływ na wdrażanie zapisów strategicznych	Bieżące upowszechnianie i promocja Strategii oraz angażowanie przedstawicieli władz w działania strategiczne	średni
Kulturowy	Nasilenie się agresji i wrogich postaw w społeczności lokalnej w związku z różnicami kulturowymi wpływającymi na podejmowane działania strategiczne	Podejmowanie działań prowadzących do wzrostu integracji społecznej	niski
Społeczny	Brak motywacji osób, co do których kierowane są działania w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów	Angażowanie mieszkańców Gminy Tychowo w działania w ramach programów zmierzających do wspierania osób	wysoki

	Społecznych, do zmiany swojej sytuacji życiowej i społecznej	zagrożonych wykluczeniem społecznym	
Organizacyjny	Brak prawidłowej i terminowej realizacji celów związanej z niedoborami w zasobach kadrowych	Organizowanie szkoleń i podnoszenie kwalifikacji pracowników zaangażowanych w realizację Strategii	niski
Finansowy	Brak wystarczających środków finansowych	Właściwe planowanie wydatków, analiza dostępnych środków oraz działania na rzecz pozyskania zewnętrznych środków finansowych	średni

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Środki finansowe na realizację poszczególnych celów zawartych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Tychowo, przeznaczane będą co roku, na podstawie planów budżetowych poszczególnych jednostek wyznaczonych do ich realizacji. Podstawowym źródłem finansowania działań będą środki pochodzące z budżetu gminy, jednak pełna realizacja Strategii nie będzie możliwa bez zewnętrznych źródeł finansowania. Zakłada się, iż środki na finansowanie poszczególnych działań w ramach Strategii pochodzących będą z następujących źródeł:

- środków własnych budżetu gminy,
- dotacji z budżetu państwa,
- środków z funduszy krajowych,
- środków finansowych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Tabela 28. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Tychowo na lata 2023-2027

Lata realizacji Strategii	Szacunkowa wielkość wydatków
2023 rok	7 161 134,00
2024 rok	7 877 247,00
2025 rok	8 664 972,00
2026 rok	9 531 469,00
2027 rok	10 484 616,00

Przedstawione powyżej wartości finansowe mają jedynie charakter szacunkowy i będą aktualizowane corocznie w oparciu o dostępne środki budżetu gminy oraz dostępne środki zewnętrzne.

MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

Monitorowanie, a więc stała obserwacja oraz kontrola procesów i zjawisk opisanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Tychowo na lata 2023-2027 jest koniecznym działaniem pozwalającym w sposób racjonalny ocenić jakość zaproponowanych zmian oraz sensowności ich wdrożenia. Celem monitoringu jest regularna ocena przyjętych założeń, osiąganych rezultatów i realizowanych działań.

Proces monitorowania Strategii prowadzony będzie w sposób stały i ciągły poprzez następujące działania:

- coroczne zbieranie i analizę danych ilościowych i jakościowych wybranych mierników oceny,
- przygotowanie i przedkładanie corocznego raportu z przebiegu realizacji działań i projektów,
- ocenę osiągniętych rezultatów,
- ocenę aktualności strategii.

Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii, w tym m.in. oszacowanie możliwości zagrożeń, usprawnianie zarządzania, identyfikację słabych oraz mocnych stron czy wskazanie kierunków rozwoju i priorytetów działalności sektora publicznego.

Bazą informacji statystycznej będą przede wszystkim dane GUS oraz dane gromadzone przez jednostki i instytucje zaangażowane bezpośrednio w realizację działań w ramach Strategii m.in. Urząd Miejski w Tychowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tychowie, Powiatowy Urząd Pracy.

Organem odpowiedzialnym za wdrażanie, monitoring oraz ewaluację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Tychowo będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tychowie.

ZMIANY W STRATEGII

Wobec potencjalnych zmian zarówno w wymiarze ogólnokrajowym, regionalnym i lokalnym, spowodowanych czynnikami zewnętrznymi i wewnętrznymi, niniejsza Strategia może ulec pewnym zmianom bądź uzupełnieniom w drodze stosownej Uchwały Rady Miejskiej w Tychowie.

W szczególności Strategia może zostać zmieniona czy uzupełniona na wniosek Burmistrza lub Dyrektora Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tychowie. Przesłankami do wprowadzenia zmian mogą być wnioski lub sugestie funkcjonujących w Gminie organizacji społecznych, podmiotów gospodarczych, lub poszczególnym mieszkańców.

PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tychowo na lata 2023-2027 będzie realizowana w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

- Gminny Program Wspierania Rodziny;
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie;
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii;
- Program Współpracy Gminy Tychowo z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

W ramach Strategii mogą być realizowane programy oraz projekty, które odzwierciedlają potrzeby oraz zamierzenia gminy i jej mieszkańców. Ich realizacja jest niezwykle wskazana, ale należy zaznaczyć, iż możliwa będzie dopiero wtedy, gdy ich wnioskodawcy pozyskają niezbędne środki finansowe.

WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tychowo jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem. W ramach wypracowanej strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych; wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej; partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych.

SPIS TABEL

Tabela 1. Liczba mieszkańców Gminy Tychowo w latach 2018-2021	17
Tabela 2. Wychowanie przedszkolne w Gminie Tychowo	20
Tabela 3. Szkoły podstawowe na terenie Gminy Tychowo.....	21
Tabela 4. Programy profilaktyczne realizowane na terenie gminy w latach 2019-2021	24
Tabela 5. Tendencje w funkcjonowaniu rodzin według „ED-MED”	25
Tabela 6. Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu.....	27
Tabela 7. Przestępstwa na terenie Gminy Tychowo.....	27
Tabela 8. Liczba osób pracujących na terenie Gminy Tychowo w latach 2018-2021	41
Tabela 9. Ocena ważności problemów społecznych występujących na terenie Gminy Tychowo	44
Tabela 10. Osoby korzystające z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej	49
Tabela 11. Rodzaje świadczeń przyznanych w ramach zadań zleconych i własnych	50
Tabela 12. Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową.....	51
Tabela 13. Procedura NK	52
Tabela 14. Stan bezrobocia rejestrowanego w Gminie Tychowo w latach 2018-2021	53
Tabela 15. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych	56
Tabela 16. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ...	59
Tabela 17. Działalność Punktu Konsultacyjnego- Informacyjnego w Tychowie.....	60
Tabela 18. Podział mieszkańców ze względu na wiek	67
Tabela 19. Liczba szkoleń dla pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie	84
Tabela 20. Używanie substancji psychoaktywnych przez uczniów.....	87
Tabela 21. Znajomość osób niepełnoletnich zażywających substancje psychoaktywne	88
Tabela 22. Czy według Pani/Pana są w szkole uczniowie, którzy mieli już kontakt z wskazanymi substancjami psychoaktywnymi?	88
Tabela 23. Zjawiska przemocy poza szkołą i uczestnictwo uczniów w aktach przemocy	94

Tabela 24. Zjawisko hejtu w środowisku szkolnym.....	95
Tabela 25. Zjawisko cyberprzemocy wśród uczniów	96
Tabela 26. W jakich Pani/Pana zdaniem obszarach działania podejmowane na terenie gminy bądź oferowane wsparcie są najbardziej niezadowolające?	106
Tabela 29. Analiza ryzyka Ia Gminy Tychowo	132
Tabela 27. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Tychowo na lata 2023-2027	134

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Zarys terytorialny Gminy Tychowo.....	16
--	----

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Podział mieszkańców ze względu na płeć- statystyki na rok 2021	17
Wykres 2. Produkcyjne grupy wieku- statystyki na rok 2021	19
Wykres 3. Jak ocenia Pani/Pan ofertę edukacyjną szkół w gminie?.....	21
Wykres 4. Jak ocenia Pani/Pan poziom opieki zdrowotnej w gminie?	23
Wykres 5. Jak ocenia Pani/Pan atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w gminie? ..	35
Wykres 6. Jak ocenia Pani/Pan ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji?	37
Wykres 7. Jak Pani/Pan ocenia działania podejmowane w gminie w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży?	38
Wykres 8. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON w latach 2017-2020.....	42
Wykres 9. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pani/Pan najczęściej?.....	45
Wykres 10. Jak ocenia Pani/Pan ogólne warunki życia w gminie?.....	46
Wykres 11. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	54
Wykres 12. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezdomności	55
Wykres 13. Czy zna Pani/Pan w swoim środowisku osoby nadużywające alkoholu? ..	57
Wykres 14. Jak często spożywa Pani/Pan napoje alkoholowe?.....	58
Wykres 15. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu.....	61
Wykres 16. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu narkomanii	63

Wykres 17. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	68
Wykres 18. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby.....	68
Wykres 19. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób niepełnosprawnych w gminie?	72
Wykres 20. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób z niepełnosprawnościami?	72
Wykres 21. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób starszych w gminie?	73
Wykres 22. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?.....	73
Wykres 23. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa	75
Wykres 24. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo- wychowawczej.....	77
Wykres 25. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu przemocy	84

BIBLIOGRAFIA

Spis publikacji

1. Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development)
2. CBOS, Raport Młodzież 2018, Warszawa 2019
3. Chańska W., Kępka A., Kuczyńska S., Nowakowska U., Przemoc w rodzinie a wymiar sprawiedliwości, Fundacja Centrum Praw Kobiet, Warszawa 2005
4. Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Tychowo na lata 2020-2022
5. Halemba. K, Izdebska. A, Kary fizyczne w wychowaniu dzieci- uwarunkowania i konsekwencje, Dziecko krzywdzone nr 3(28), 2009
6. Miśkowicz. M, Problemy współczesnej rodziny w dobie promowania wartości prorodzinnych, Łódź 2013
7. M. Porowski, Bezdomność – obraz zjawiska i populacji ludzi bezdomnych, [w:] Pedagogika społeczna: człowiek w zmieniającym się świecie, red. T. Pilch, I. Lepalczyk, Żak, Warszawa 1995, s. 433–434
8. Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Raport o stanie narkomanii w Polsce 2020, Warszawa 2020
9. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju
10. Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Białogardzkim na lata 2021-2023
11. Program Działań Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Białogardzkim na lata 2021-2027
12. Raport o stanie Gminy Tychowo na 2021 rok
13. Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)
14. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Trzebnickiego na lata 2014- 2022
15. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030
16. Strategia Rozwoju Powiatu Białogardzkiego na lata 2016-202
17. Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030
18. Ulman. P, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego Instytut Psychologii, Społeczne i rodzinne uwarunkowania uzależnień u dzieci i młodzieży, 2011

19. Wasilewski. J, Zarys definicyjny cyberprzestrzeni [w:] „Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego” 2013, nr 9

20. Zachodniopomorski Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2018 – 2022

Źródła internetowe

1. <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/kategoria/4405>
2. <https://www.gov.pl>
3. <https://jakiwniosek.pl/wnioski/spoleczenstwo/korpus-wsparcia-seniorow/tychowo>
4. <http://www.parpa.pl>
5. <http://www.parpa.pl/index.php/szkody-zdrowotne-i-uzaleznienie/picie-ryzykowne-i-szkodliwe>
6. <https://www.polskawliczbach.pl>
7. <https://tychowo.naszops.pl/uslugi-opiekuncze/wazne-informacje>
8. https://tychowo.pl/cms/2248/atrakcje_turystyczne